

การร่างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ด้านศีล
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปริญญานิพนธ์

ของ

พรรณี อุ่นศรีเพ็ญ

15 เม.ย. 2535

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาวิทยาลัทธิธรรมจริยธรรม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กรกฎาคม 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176992

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานี้
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์วัน สายยศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จรินทร์ ประสงค์สม ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น ความแนะนำ ตลอดจน การแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระโสภณคณาภรณ์ พระมหาเทียม มาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ในการเขียนข้อสอบ และกราบขอบพระคุณพระเทพโสภณ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ และพระชัยเจริญ ธีรญาโณ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ตลอดจนคณะครูของโรงเรียนที่เก็บกลุ่มตัวอย่าง และขอใจรักเรียนทุกคน ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง โดยเร็วยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มราศีถึงพระคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่ได้ แสงสว่างทางใจ และพระคุณของบิดา มารดา คุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้แสงสว่างนำทาง ชีวิต

พรณิ ชุณศรีเพ็ญ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก “ทุนศาสตราจารย์ ดร. ชวาล
แพร์คกุล” ซึ่งเป็นทุนของมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร. ชวาล แพร์คกุล มอบให้แก่มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อช่วยเหลือในสิดในการทำวิจัยทางด้านการวิจัยผลกระทบ ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในพระคุณยิ่ง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	4
	ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	4
	ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม	8
	ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	12
	องค์ประกอบของจริยธรรม	20
	วิวัฒนาการของความนึกคิดทางจริยธรรม	24
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอริยมรรคมีองค์แปด ด้านศีล	26
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
	ประชากร	52
	กลุ่มตัวอย่าง	52
	วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ด้านศีล ..	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น	63
ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 1	64
ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 2	70
ตอนที่ 4 การทดสอบครั้งที่ 3	76
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	100
กลุ่มตัวอย่าง	100
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้	100
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	100
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	116

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก	18
2	รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบ แต่ละครั้ง	53
3	ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามด้าน จากการ ทดสอบครั้งที่ 1	64
4	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการ ทดสอบครั้งที่ 1	65
5	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา และ ทดสอบครั้งที่ 1	67
6	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา และ ทดสอบครั้งที่ 1	68
7	ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามด้าน จากการ ทดสอบครั้งที่ 2	70
8	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการ ทดสอบครั้งที่ 2	71
9	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา และ ทดสอบครั้งที่ 2	73

10	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาอาชีวะ จากการ ทดสอบครั้งที่ 2	74
11	ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ จากการทดสอบครั้งที่ 3	76
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการ ทดสอบครั้งที่ 3	77
13	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาภังคะ จากการ ทดสอบครั้งที่ 3	79
14	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปด ด้านศีล ด้านสัมมาอาชีวะ จากการ ทดสอบครั้งที่ 3	80
15	ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม เมืองค์แปดด้านศีล แยกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน	82
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม เมืองค์แปดด้านศีลแต่ละด้าน และรวมทั้งฉบับ	84
17	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปดด้านศีล สำหรับ นักเรียนชาย	85
18	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค์แปดด้านศีล สำหรับ นักเรียนหญิง	88

19	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านคือ รวมทั้ง สองเพศ	91
20	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านคือ รวมทั้ง ฉบับ แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ	94

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ต้นไม้จริยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม 23
- 2 แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น
คำถาม 54

ภูมิหลัง

ในประเทศกำลังพัฒนา จะต้องนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหมายถึงมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพประเทศนั้นย่อมสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา (คาร์ล คาราคี 2526 : 46) และมนุษย์จะเป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมได้นั้นจะต้องมีลักษณะสองสิ่งสมดุลกันคือ ความเป็นมนุษย์ (Manhood) กับความเป็นกำลังมนุษย์ หรือกำลังสังคม (Manpower) นั่นคือความเป็นผู้มีจริยธรรมและมีความสามารถในการผลิต จึงทำให้ชีวิตและสังคมได้รับการพัฒนา (สุทิน เนียมพลัม 2527 : 56) ความเป็นมนุษย์หรือความเป็นผู้มีจริยธรรมนั้นถูกได้จากคุณงามความดีที่มีในตัวของมนุษย์ นั่นคือ ต้องเป็นคนมีความคิด จริต จิต และกิริยาที่อ่อนโยน สุขุม ประณีต แร่รงดงาม สุจริตภาพอันงามละเอียดบริสุทธิ์ ทำให้บุคคลก้าวพ้นความหยาบกระด้าง และความเหี้ยมโหดไปได้ ส่วนความดีนั้นจัดได้ว่าเป็นสิ่งมุ่งหวังสูงสุดและช่วยให้ได้เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ การดำรงและดำเนินชีวิตของมนุษย์ย่อมมีเกณฑ์ที่ตัดสินความคิด และการกระทำของเขาว่าดีหรือชั่วโดยอาศัยความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับหลักของศาสนา กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยมของสังคม (สุมน อมรวิวัฒน์ 2526 : 44) การพัฒนามนุษย์ได้เป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรม จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศไทยได้มีการตื่นตัวในด้านนี้มานาน ถึงจะเห็นได้จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้ก็เพราะได้ตระหนักแล้วว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นแหล่งสำคัญในการพัฒนาคนหรือสร้างคนให้มีคุณภาพ เช่น ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจน คือเน้นเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันดีงาม ได้แก่ คุณธรรมด้านต่าง ๆ คือ ความเสียสละ ความมีวินัย ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ฯลฯ ให้เป็นผู้มีความรู้ มีความคิด มีความสามารถ

นำเอาความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเอง ผู้อื่น และเป็นพลเมืองดีของชาติ ส่วนด้านเนื้อหาหลักสูตรก็กำหนดให้มีการเรียนการสอนจริยศึกษาในโรงเรียน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชาดังต่อไปนี้

1. ให้สามารถควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่พึงงาม ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนและสังคมได้
2. ให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และปฏิบัติให้เป็นนัสนัย

(หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 : 280)

นอกจากนี้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ก็ให้กำหนดจุดประสงค์ไว้ชัดเจนที่จะย้าในเรื่องคุณธรรม เพียงแต่ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาก่อนจะได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนต่อไป จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของไทยนั้นได้มุ่งการปลูกฝังความคิดให้กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ส่งเสริมความเข้าใจ และปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องตามวัย การสอนคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทยเรานั้นได้นำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีของคนไทยมากที่สุด ขบวนการศึกษาในทัศนะของพุทธศาสนิกชนจึงต้องประกอบด้วย

1. ต้องมีการฝึกฝนธรรมทั้งทางกายและทางวาจา ให้มีศีล ได้แก่ จรรยา มรรยาท มีวัณธรรมอันดีงาม
 2. ต้องมีการฝึกฝนจิตใจให้แน่วแน่ หนักแน่น มีเมตตา คือให้มีสมาธิ ได้แก่ มีความมุ่งมั่น มานะ พากเพียร วิริยะอุตสาหะ ไม่ท้อถอย
 3. ต้องมีการฝึกฝนให้เป็นคนมีเหตุผล เกิดความรู้แจ้ง อันคือเกิดปัญญา
- (วรวิทย์ วสันตสารกร 2522 : 107)

การนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็นเนื้อหาในหลักสูตร จะเห็นได้ชัดเจน เช่น วิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 9) ได้จัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นโดยกำหนดให้อริยมรรคมีองค์แปดเป็นเนื้อหาหลัก โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

1. เป็นการสอนให้รู้จักเดินทางสายกลาง เนื่องด้วยเหตุว่า คนเรามักชอบเด่นอย่างสุดโต่งหรืออย่างสุดซอมทางอยู่ตลอดเวลา หมายความว่ามักจะมีความรู้สึกอยากความรู้สึกต้องการอย่างถึงที่สุดอยู่เสมอทั้งในทางพอใจและไม่พอใจ ฉะนั้นจึงตกขอบ หล่นจากทางของความถูกต้องความพอดี จนได้รับความเจ็บปวด ความทรมานกับความทุกข์ ทนหม่นไหม้อยู่เป็นนิจ จึงควรจะได้มีการสอนให้รู้จักเดินทางสายกลางด้วยสติปัญญา อย่างถูกต้อง

2. เป็นพระธรรมเทศนาถ้อยคำแรก ที่พระพุทธองค์ทรงสอนสาวกหลังจากได้ ครัสรู้แล้ว

3. เป็นกฎของธรรมชาติ เป็นหนทางที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เป็นหนทางที่นำมา ซึ่งความเยือกเย็น ผ่องใส เบาสบาย มีความสุขทุกข เป็นของกลาง ของสากล จึงใช้ได้ ทั่วไปแก่มนุษยชาติไทยโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา

การนำเอาอริยมรรคมีองค์แปดมาเป็นหลักเข้าโครงของจริยธรรมนั้น พระวรคคั วรธมฺโม (พระวรคคั วรธมฺโม 2521 : 119) อธิบายว่า เพราะอริยมรรคเป็นธรรม หมวดหนึ่งที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า คือตัวพระมจรรย หรือหลักการ ประพฤติปฏิบัติอันประเสริฐ ซึ่งประกอบด้วยองค์แปดประการ ย่อลงมาเป็นศีล สมาธิ ปัญญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อริยมรรคมีองค์แปดนี้แหละคือตัวแห่งจริยธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่านักการศึกษาและนักศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อ หลักธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะอริยมรรคมีองค์แปด แต่ทั้งด้านการ ผลิตการศึกษานั้น ยังขาดเครื่องมือวัดทางด้านนี้ และเพื่อให้สอดคล้องกับจุดหมาย ทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเห็นว่า คุณธรรมด้านศีลนี้เป็นแนวทางในการประพฤติ

ปฏิบัติทางกายและวาจา แบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้เป็นเพียงส่วนที่จะช่วยปลูกฝังและส่งเสริม
คุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียน โดยใช้ผลจากการสอบวัดด้วยแบบทดสอบเป็นแนว
พิจารณาว่า ควรจะปลูกฝังคุณธรรมด้านใดแก่นักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้แบบทดสอบวัด
คุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังจะเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบ
วัดคุณธรรมด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วย

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากผล
การสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลที่สร้างขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้

1. จะได้แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 ที่มีคุณภาพ
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และผู้ปกครอง
ที่จะนำผลการสอบวัดไปใช้ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนในปกครอง
3. ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอื่น ๆ สำหรับนักเรียน
ระดับอื่น ๆ

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ปีการศึกษา 2528 ในจังหวัดลำปาง จำนวน 4,845 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งเก้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ในจังหวัดลำปาง จำนวน 825 คน ซึ่งสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) มีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ค่านิยมกึ่งพิเศษ

1. อริยมรรคมีองค์แปด หมายถึง ข้อปฏิบัติเป็นทางสายกลาง ประกอบด้วย องค์ 8 ประการ คือ ความเห็นถูกต้อง ความคิดถูกต้อง การพูดถูกต้อง การทำ การงานถูกต้อง การดำรงชีพถูกต้อง ความพากเพียรถูกต้อง ความระลึกถูกต้อง ความตั้งใจมั่นถูกต้อง

2. กิเลส หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นให้อยู่ในความถูกต้องทางกาย วาจา เป็นการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ประกอบด้วย

2.1 สัมมาวาจา หมายถึง การพูดที่ถูกต้อง ได้แก่ คำพูดที่ใช้พูดที่ถูกต้อง วิธีพูดที่ถูกต้อง ตลอดจนสำนวนคำพูดที่ถูกต้อง เป็นการพูดที่ไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แต่กลับให้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ตัวอย่างพฤติกรรม

2.1.1 ไม่พูดเท็จ พูดแต่ความจริง

2.1.2 ไม่พูดส่อเสียด

2.1.3 ไม่พูดคำหยาบ

2.1.4 ไม่พูดเพ้อเจ้อ

2.1.5 พูดคำสุภาพ

2.2 สัมมาภิมันตะ หมายถึง การกระทำทางกายที่ไม่เป็นไปเพื่อการเบียดเบียนชีวิตตนเองและผู้อื่น

ตัวอย่างพฤติกรรม

2.2.1 ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตต่อร่างกายของสิ่งมีชีวิต

2.2.2 ไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น

2.2.3 ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของผู้อื่น

2.2.4 ไม่มีการกระทำที่เป็นการประทุษร้ายสถิติของตนเอง

2.2.5 มีความประพฤติประกอบด้วยธรรม

2.2.6 มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา

2.2.7 มีมารยาทและนิสัยสำหรับสุภาพชน

2.2.8 กระทำทุกสิ่งด้วยความประณีต ละเอียดยึดมั่น

2.3 สัมมาอาชีวะ หมายถึง การดำรงชีวิตทุกแง่ทุกมุมให้ถูกต้อง ซึ่งรวมถึง การแสวงหา การมี การใช้ การศึกษา การปฏิบัติ การคบหาสมาคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ตัวอย่างพฤติกรรม

2.3.1 ขี้อสัตย์สุจริตในหน้าที่

2.3.2 ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือวิสัยของกบพาล

2.3.3 สุภาพไม่วิ่งยยะโสโอ้อวด

2.3.4 คบคนดี

2.3.5 ไม่เอาโรค เมาเปรียบผู้อื่น

3. แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีรูปแบบเป็นสถานการณ์สมมุติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น

4. คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 อำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัตินี้ของแบบทดสอบที่สามารถจำแนก หรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแตกต่างกันสูง กับกลุ่มที่มีคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแตกต่างกันต่ำ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งอาศัยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ $t - test$

4.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัตินี้ของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณธรรม จริยธรรมเบื้องต้นของนักเรียนได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient)

4.3 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัตินี้ของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมของน้องค์แปดด้านได้ ได้ตรงในแต่ละคุณธรรมย่อยทั้ง 3 ด้าน ซึ่งตรวจสอบความเที่ยงตรงเบื้องต้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ (Face Validity) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยเทคนิคกลุ่มที่รู้ชื่ออยู่แล้ว (Known Group Technique) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตรวจสอบ โดยใช้ $t - test$

5. เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนตัวแทนประชากรที่นิยามไว้ดีแล้ว ซึ่งได้จากการสอบข้อสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมของน้องค์แปดด้านแล้ว และคะแนนตัวแทนนี้ แสดงเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติ (Normalized T - Score) เพื่อบอกระดับการสอบของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร

6. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีคุณวุฒิเฉพาะทางในการวัดผลการศึกษา หรือนักการศาสนาที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ธรรมในศาสนาพุทธ หรือผู้มีความรู้และเคร่งครัดศรัทธาในศาสนาพุทธ จำนวน 5 ท่าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสร้างเครื่องมือวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นด้านศีล
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ขอเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม
2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
3. องค์ประกอบของจริยธรรม
4. วิวัฒนาการของความนึกคิดทางจริยธรรม
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเบื้องต้นด้านศีล
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้าง มีนักปรัชญา นักการศึกษาและนักจิตวิทยา
หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue
ไว้ในลักษณะต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความรู้ เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การปฏิบัติฝึกฝน
และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับการศึกษา ดังที่โสกราตีส (Socrates)
กล่าวว่า คุณธรรมคือความรู้ (Virtue is knowledge) เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
เปลี่ยนแปลงไปให้เมื่อได้รับการศึกษา การฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับคุณธรรมของเพลโต
(Plato) ที่กล่าวว่า มนุษย์ไม่สามารถปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบถ้าหากเขาไม่รู้ว่าเขากำลังทำอะไร
ทำเพื่ออะไร ทำอย่างไร คุณธรรมทุกอย่างต้องเกิดจากความรู้และไม่ใช่นิสัยที่เป็นทฤษฎี
แต่เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ (ชัยวัฒน์ อัครวัฒน์ 2520 : 72)

2. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล บุคคลจะแสดง
พฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ไต ฯ ก็ตามจะทำได้ด้วยความสำนึกในจิตใจ ความดีงามนั้น

ทำให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่อย่างถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้ให้ความหมายของคุณธรรมในลักษณะนี้ได้แก่

กู๊ด (Good. 1973 : 64) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการ คือ

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน

2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

พจนานุกรมของ ลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English. 1978 : 1226) ให้ความหมายไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. คุณธรรม คือ ความดี ความสง่า และความมีคุณค่า ของอุปนิสัยซึ่งแสดงออกโดยการประพฤติที่ถูกต้อง

2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่ดีของอุปนิสัยของการประพฤติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 87) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดี

แสง จันทรงาม (แสง จันทรงาม 2522 : 217) ให้ความหมายคุณธรรม (Virtues) ว่า หมายถึง คุณภาพจิตฝ่ายดี ที่ควบคุมให้คนมีความประพฤติดี ความประพฤติในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละคนที่แสดงออกมาทางความคิด คำพูด และการกระทำทางกาย

ส่วนคำว่า จริยธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Morality ก็มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย สรุปได้ดังนี้

1. จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำเพราะเห็นว่าเป็นความถูกต้อง หรือ บริสุทธิ์ เป็นคุณลักษณะภายในจิตใจที่คอยชักจูง กระตุ้นให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงให้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ให้ความหมายจริยธรรมในลักษณะนี้ได้แก่

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 673) กล่าวว่า จริยธรรมไม่ได้หมายถึง การทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าดี หรือถูกต้อง แต่เป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนควรเลือกกระทำในการ ตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สิ่งนั้นคือหลักความยุติธรรมและแกนกลางของความยุติธรรม ประกอบด้วย การกระจายสิทธิและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในมโนภาพแห่งความเท่าเทียมกันและ การตอบแทนที่เสมอกัน

พระพุทฺธทาส ภิกขุ (พระพุทฺธทาส ภิกขุ 2505 : 187 - 188) ให้ความหมาย ไว้ว่า จริยธรรมแปลตามตัวพยัญชนะว่า ธรรมควรประพฤติ จร แปลว่า ประพฤติ อัย ปัจจัย มีความหมายว่าควร จริย แปลว่า ควรประพฤติ จริยธรรม แปลว่า สิ่งที่ควรประพฤติ ตัวแทนของจริยธรรมเรียกว่า มรรคมรรคสี่แปด

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี 2524 : 54) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นคำที่สื่อแสดงถึงคุณธรรมของจิตใจของคน เป็นเรื่องที่อยู่ภายในคน ซึ่งยากแก่การที่ผู้อื่น จะหยั่งรู้ แต่ผู้อื่นก็สามารถจะรับรู้ได้จากการได้ใกล้ชิด คบหาสมาคม หรือสังเกตได้จาก พฤติกรรมที่แสดงออกมา เช่น จากการพูด จากการแสดงความคิดเห็นการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นต้น

ธีรพร อุวรรณโณ (ธีรพร อุวรรณโณ 2526 : 2) ให้ความหมายจริยธรรม ไว้ 3 แนว คือ แนวแรกเน้นว่าจริยธรรมเป็นเรื่องที่ว่าด้วยหลักการ กฎเกณฑ์ มาตรฐาน และหนทางในการประพฤติปฏิบัติ แนวที่สองเน้นว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติ การปฏิบัติ และการกระทำเอง มากกว่าจะเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ และแนวที่สามก็เน้น โดยการผนวกสองแนวแรกเข้าด้วยกัน เน้นที่เรื่องกฎเกณฑ์และการประพฤติปฏิบัติในเวลา เดียวกัน

2. จริยธรรม หมายถึง หลักการหรือแนวทางที่ควรยึดถือไว้ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งใน แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สังคมยอมรับสนับสนุนว่าเป็นสิ่งดีงาม ผู้ปฏิบัติอยู่ในสังคมได้อย่าง เป็นสุข ผู้ให้ความหมายจริยธรรมในลักษณะนี้ได้แก่

- ✓ จอห์น ดีวี่ (John Dewey. 1959) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ
- เขาวินิจฉัยทางสังคมของบุคคล ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ สังเกตและเข้าใจในสถานการณ์ของสังคม เข้าใจในอำนาจของสังคม แสดงความสามารถในการปรับตัวและควบคุมตัวเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสังคม (สมบุรณ์ ศาเลยาชีวัน 2522 : 6)

เรสต์ (Rest. 1976 : 6) ให้ความหมายว่า จริยธรรมเป็นมโนภาพที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่นความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของเขา

✓ อำนวย ทะพิงค์แก และ ชัยนธ์ วรชนะภูติ ให้ความหมายและลักษณะของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมเป็นกลไกอันหนึ่งของสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ จำเป็นต้องสร้างกลไกขึ้นมาเพื่อควบคุมให้สังคมเป็นสังคมที่ดี จริยธรรมจึงทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติ ปฏิบัติ จริยธรรมแตกต่างจากค่านิยมในส่วนที่ว่า จริยธรรมนั้นเป็นเรื่องของสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีความถูกต้องในสังคม ส่วนค่านิยมเป็นเพียงสิ่งที่คนนิยมปฏิบัติหาได้มีเงื่อนไขว่าจะต้องก่อให้เกิดความดีแก่สังคมไม่ จริยธรรมยังแตกต่างไปจากระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายในลักษณะที่ว่า สิ่งเหล่านี้มีข้อห้ามและบทลงโทษของพฤติกรรมสำหรับผู้ฝ่าฝืน สำหรับจริยธรรมไม่มีข้อบังคับ หรือบทลงโทษ ถ้าจะมีก็เป็นบทลงโทษทางใจสำหรับผู้ฝ่าฝืนเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 191 - 192)

จากความหมายของคุณธรรม จริยธรรมที่กล่าวมาจะเห็นว่ามี 2 ลักษณะใหญ่คือ ลักษณะที่เกิดขึ้นเองภายในตัวบุคคล กับลักษณะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในสังคมนั้นเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่เชื่อว่า จริยธรรมมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดการพัฒนาทางจริยธรรมนี้ก็ยังมีแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า จริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or conscience) จริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในของวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐานจริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อความต้องการส่วนตัวไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง มีความไม่สบายใจ ซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่ต้องการการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือมีมโนธรรมภายในนั่นเอง (Freud, 1944 : 358)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด โดยนำเอาหลักการเสริมแรงหรือหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการกล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคม ทั้งทางความประพฤติและอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2.2 แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

2.4 พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยมีสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

2.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใดขึ้นอยู่กับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing agent) (Skinner. 1971 : 101 - 128)

การพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura)

แบนดูรา (Bandura. 1971, 1977) จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่าเป็นผลของสังคมประกิต เป็นผลของการซึมซับ และเป็นผลของการถอดแบบ แนวคิดของแบนดูรา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มีมนุษย์เรียนรู้เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่เราเรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้และความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร และเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

2. วิธีเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่น และผลกรรมที่เกิดกับผู้อื่น จึงเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์เรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีประกอบพฤติกรรมและกำหนดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ นอกจากนั้นมนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ได้แก่กันไว้ เป็นต้น

3. ความเชื่อ ผลจากการเรียนรู้ในรูปแบบของความเชื่อว่าจะอะไรสัมพันธ์กับอะไรอย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่ไม่น่าไว้วางใจและมีความน่าเชื่อถือสูง หรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิด และมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกระทบต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

5. จริยธรรม จริยธรรมหมายถึงกฎ (rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม มีแตกต่างกันมากมาย ดังนั้นในการตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรมต่าง ๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็ก เกณฑ์การตัดสินใจจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

6. การบังคับตนเอง (Self Regulation) ในการบังคับตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติจำเป็นจะต้องมีการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งใจ และจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน (ชัยพร วิชชาวุธ 2526 : 23 - 26)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive development Theory)
ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้น ดังนี้

3.1 พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมียุคประกอบทางจรรยาวิพากษ์

3.2 แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือทำใจตนเองอย่างถ้อยแท้ (Self - esteem or Self actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกาย หรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

3.3 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นสากล มีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม

3.4 กฎเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการจากภายใน แต่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น

3.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตทั่ว ๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา และทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่ หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษหรือรางวัล (Kohlberg. 1976 : 48)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget. 1932) เป็นผู้เริ่มทางความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ คือพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง จากพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทั้ง 4 ขั้น คือ

1. ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Operation)
2. ขั้นเริ่มคิดด้วยญาณ (Pre - operational Thinking)
3. ขั้นคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Thinking)
4. ขั้นคิดตามแบบแผนงานของตรรกวิทยา (Formal Prepositional

Thinking or Formal Operational Thinking)

จากพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 ขั้นนี้ เพียเจต์ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียด มีแต่ความต้องการทางร่างกาย เด็กพวกนี้จะมิพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้น Sensorimotor Operation นั้นเอง

2. ขั้นยึดคำสั่ง อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 2 - 8 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเด็กวัยนี้จะพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้น

Pre - operational Thinking และ Early Concrete Operational Thinking

3. ขั้นยี่ดหลักแห่งตน พัฒนาการในขั้นนี้จะมีตั้งแต่เด็กอายุ 8 ปีขึ้นไป ซึ่งเด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้น Late Concrete Operational Thinking และขั้น Formal Operational Thinking ในขั้นนี้เด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และตั้งกฎเกณฑ์ที่เป็นตัวของตัวเองได้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2525 : 10 - 11)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) และพบความจริงว่า การพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นไม่ได้พัฒมาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี (Kohlberg. 1969 : 391) โคลเบอร์กยังเชื่อว่า การวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นจะต้องใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวกัน

โคลเบอร์ก (Kohlberg) แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น ซึ่งการแบ่งนี้ โคลเบอร์ก ได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะของคำตอบของเยาวชนอเมริกัน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 หลักการหลบการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment)
- ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Nairely egoistic Orientation)
- ขั้นที่ 3 หลักการทำสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี (Good boy Orientation)
- ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ (Authority and Social Order Maintaining Orientation)
- ขั้นที่ 5 หลักการเคารพตนเองหรือการกระทำตามสัญญา (Contractual Legalistic Orientation)
- ขั้นที่ 6 ใช้หลักอุดมคติสากล (Conseience or Principle Orientation)

จากหลักการพัฒนาทางจริยธรรม 6 ขั้นนี้ โคลเบอร์ก ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

คือ

ระดับที่ 1 คือ ก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นในขั้นแรกสุด คือการมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหมือนตน ขั้นที่สอง คือ การกระทำในสิ่งที่จะทำความพอใจมาให้ตนเอง เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ส่วนขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดหรือตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ว่าตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุม บังคับใจตัวเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงถึงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของตน และการมีความยึดมั่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริโอตตัปปะด้วย

ตาราง 1 แสดงการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับจริยธรรม
ขั้น 1 หลักการหลบการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ขั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	
ขั้น 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ขั้น 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม (13 - 16 ปี)	
ขั้น 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

(ทองเดือน พันธุมนาวิน 2523 : 52 - 54)

นอกจาก โคลเบอร์กและเพียเจท์ แล้ว บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) ได้วิเคราะห์แบบของการตัดสินใจจริยธรรม และแบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมไว้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (มิลินทร์ สำเภาเงิน 2524 : 44)

1. ลักษณะการปรับเข้าหาตน (Self - Oriented) เป็นขั้นที่บุคคลถูกใจใจให้กระทำเพื่อความพอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น ซึ่งเป็นลักษณะของเด็กในวัยต้น ๆ
2. ลักษณะการยอมรับอำนาจบังคับ (Authority - Oriented) เป็นลักษณะที่บุคคลยอมรับค่านิยมและข้อบังคับของบิดามารดา เรียกได้ว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมถูกควบคุมจากบุคคลอื่น
3. ลักษณะการยอมรับกลุ่มเพื่อน (Peer - Oriented) เป็นลักษณะที่บุคคลปฏิบัติตามแนวทางของเพื่อน และเป็นอิสระจากการบังคับบัญชาของผู้ใหญ่
4. ลักษณะการทำตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Collective - Oriented) เป็นลักษณะที่บุคคลจะมีข้อผูกมัดในการปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม

5. ลักษณะการทำตามเหตุผล (Objective - Oriented) เป็นลักษณะที่ดีที่สุดเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 : 34) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่มนุษย์มีความรู้ว่าการกระทำต่าง ๆ นั้น ชนิดใดสังคมยอมรับ การกระทำชนิดใดควรดเว้น พฤติกรรมใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา อายุ การพัฒนาทางสติปัญญา ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนานี้เด็กจะมีการเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะช่วงอายุ 2 - 10 ปี จะมีการปลูกฝังมาก

2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกที่ตนชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ทัศนคติเชิงจริยธรรมส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจจะมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทัศนคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทัศนคติจะรวมถึงความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นเข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่จะใช้หรือทำนาย หรือคาดการณ์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องแม่นยำกว่าการใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว และทัศนคติเชิงจริยธรรมของมนุษย์นี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่มนุษย์รู้จักในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อมีเหตุการณ์บังคับ เหตุผลนี้จะแสดงให้ทราบถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับต่างกัน อาจมีเบื้องหลังการกระทำที่แตกต่างกัน หรือการกระทำที่เหมือนกัน เพียเจท์และโคลเบอร์ก ได้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องมือแสดงถึงการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางสติปัญญาและอารมณ์ โคลเบอร์ก และนักวิจัยคนอื่น ๆ ยังพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ หรือไม่แสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ การแสดงพฤติกรรมออกมาทุกครั้งจะมีกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคม พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกประเภทหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เข้ายวนใจหรือยั่วยุให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์หรือค่านิยม เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์เข้ายวนใจหรือยั่วยุ เช่น การลักขโมย การโกงสิ่งของเงินทอง การกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งเราอาจจะรวม เรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ บุคคลที่มีจริยธรรมสูงควรคงไว้ พฤติกรรมเชิง-จริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ เพราะส่งผลต่อความผาสุกและความสงบสุขของ สังคมโดยตรง

องค์ประกอบของจริยธรรม

เดอไคม์ (Durkheim) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 เรื่อง คือ

1. ความมีระเบียบ ผู้มีจริยธรรมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ซึ่งผู้ใหญ่และ สังคมวางไว้อย่างเคร่งครัด
2. หน้าที่ความผูกพันต่อสังคม ผู้มีจริยธรรมต้องได้รับการปลูกฝังค่านิยมบางประการ ที่เหมาะสมสำหรับระบบการเมืองและการปกครองของประเทศนั้น ๆ
3. ความรู้จักสำนึกผิดชอบชั่วดีด้วยตนเอง ส่วนนี้จะเป็นนิสัยความเคยชินที่ไม่ต้อง มีใครบอกหรือบังคับ ผู้มีจริยธรรมจะรู้เอง (สมบุรณั ศาลยาชีวิต 2522 : 7)

จอห์น วิลสัน (John Wilson) ชี้ให้เห็นองค์ประกอบของจริยธรรมในรูปอักษร ย่อ ซึ่งย่อมาจากอักษรตัวหน้าของคำในภาษากรีกโบราณ ดังนี้

1. PHIL หมายถึง การยอมรับความเท่าเทียมกันของคน โดยไม่เอาความรู้สึกรัก ของตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะทำให้มองคนหนึ่งมีค่าสูง แต่คนอื่นไม่มีค่า

2. EMP หมายถึง การรับรู้หรือการหยั่งรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น เป็นความสามารถที่จะรู้ความรู้สึกของคนอื่นต่อเรื่อง ๆ หนึ่งเป็นเช่นไร สามารถอธิบายได้ถูกต้องเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น แต่ EMP จะพัฒนาไม่ได้ถ้าไม่มี PHIL ก่อน

3. GIG หมายถึง การมีความรู้ข้อเท็จจริงอย่างกว้างขวาง เพราะการที่จะตัดสินใจทางศีลธรรมที่ถูกต้อง จะมีเพียง PHIL และ EMP ยังไม่เพียงพอ ต้องมี GIG ด้วย เพราะ GIG จะช่วยให้การตัดสินใจมีเหตุผลมากขึ้น อีกทั้งทำให้รู้ถึงผลของการกระทำได้ว่าทำอย่างนั้นแล้วจะให้ผลอะไรขึ้น

4. DIK หมายถึง การนำเอา EMP และ GIG มาใช้เป็นพื้นฐานของ PHIL โดยสอดคล้องกับกฎ หรือหลักการทางศีลธรรมที่ตนแต่ละคนยึดถืออยู่ บางคนอาจมี PHIL, EMP, GIG แต่ไม่สามารถดึงมาสร้างเป็นหลักการของตนเองได้ กลับกระทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับจริยธรรมอีกด้วย

5. PHRON หมายถึง กฎหรือหลักการทางศีลธรรม (ไม่ว่าจะเรียกว่าเป็นหลักศีลธรรมหรือไม่ก็ตาม) ให้สอดคล้องกับกฎหรือหลักการอันดีงาม เช่น การรับความต้องการและความสนใจของตนเอง การเสียสละเพื่อตน และการฆ่าตัวตาย อาจเป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนเอง แต่มีลักษณะที่ไม่มีเหตุผลและขัดกับการมีสุขภาพดีซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงต้องการอย่างหนึ่ง คนทั่วไปมักขาด PHRON มากกว่า DIK การมี PHRON จำเป็นต้องมี EMP และ GIG ส่วน PHIL จำเป็นหรือไม่ยังเป็นปัญหาทางจิตวิทยาอยู่ว่า คนที่เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผลของการกระทำโดยไม่ให้ความสำคัญแก่คนอื่นได้หรือไม่

6. KRAT หมายถึง ความสามารถที่จะแปรเปลี่ยนหลักการ DIK หรือ PHRON มาสู่การกระทำ เป็นความสามารถในการเลือกใช้หลักการที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต (Wilson and others. 1967 : 192 - 194)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2527 : 12) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบพื้นฐานทางจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ความเฉลียวฉลาด มีการรับรู้อย่างถูกต้องนำไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่น มีการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และเรียนรู้สังคมได้อย่างถูกต้อง

2. สุขภาพจิตดี ไม่วิตกกังวลมากนัก รู้จักปรับตัว แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางรู้จักและเข้าใจสภาพความเป็นอยู่และปัญหาความต้องการของบุคคลอื่น เพื่อช่วยให้เกิดความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเราได้อย่างถูกต้อง

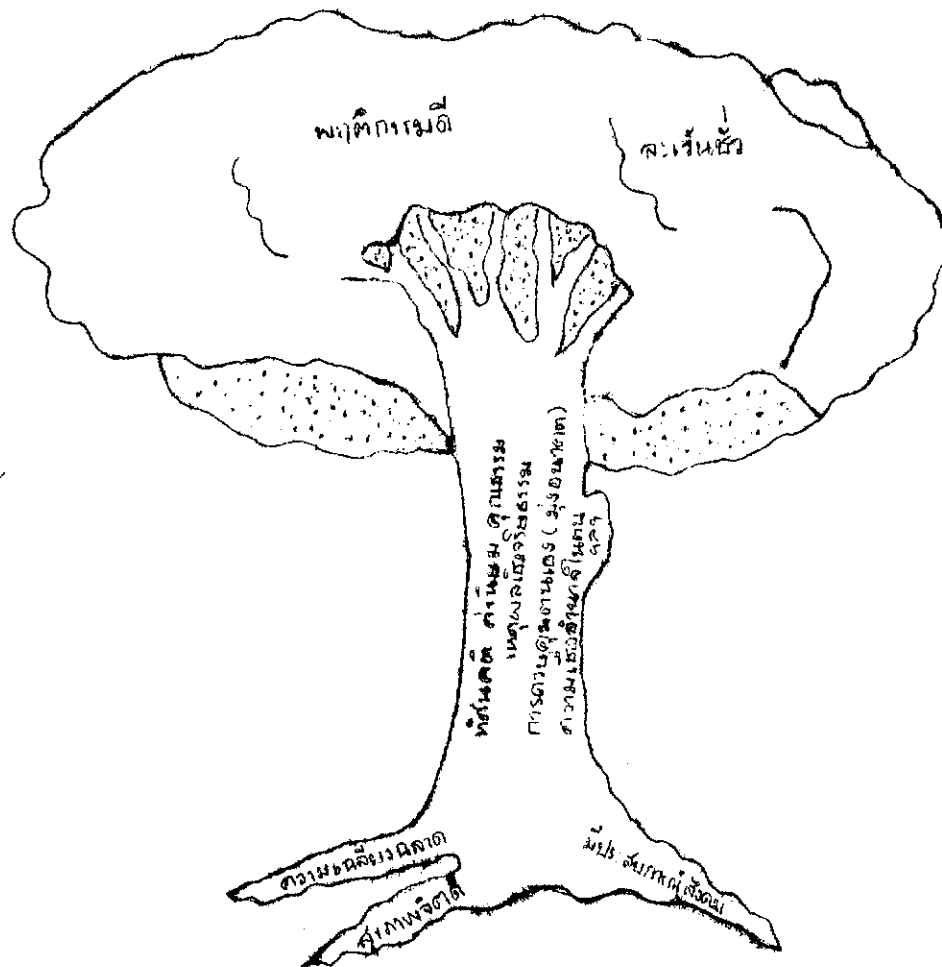
นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทุกด้าน คือ

1. ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน ว่าตนทำนายผลได้และควบคุมให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนได้ หรือลักษณะความเชื่ออำนาจในตน

2. ความมุ่งมั่นมากกว่าปัจจุบัน คือความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล รู้จักออกเปรี้ยวไว้กินหวาน รู้จักรอคอยได้

3. ความสามารถบังคับตนอย่างมีเหตุผล คือ รู้จักควบคุมบังคับตนเอง จัดระเบียบตนเองโดยไม่ต้องพึ่งการควบคุมบังคับจากภายนอก

จากการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ที่มุ่งปัญหาพื้นฐานในการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ยังพบว่า คุณธรรม ค่านิยม ทักษะคิดเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน และความสามารถควบคุมตน รวมกันจึงจะนำไปสู่การกระทำที่ดี ละเว้นชั่ว ว่าเป็นพฤติกรรมทางจริยธรรม แต่ก่อนที่จะพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้บุคคลต้องมีพื้นฐานทางจิตใจอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ สติปัญญาดี สุขภาพจิตดี และมีประสบการณ์สังคมกว้างขวาง

ภาพประกอบ 1 ต้นไม้จริยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจที่จำเป็นไปสู่
 พฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2527 : 29)

วิวัฒนาการของความนึกคิดทางจริยธรรม

การวิวัฒนาการทางจริยธรรม แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับประเพณี (The Level of custom) จริยธรรมระดับนี้อาศัย ประเพณีของสังคมหรือกลุ่มชนที่เราเป็นสมาชิกอยู่เป็นแกนกลาง โดยที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็น พวกเป็นหมู่ ความประพฤติหรือจรรยาของพวกเขาสืบประเพณี (Custom) เป็นหลัก ประเพณีจึงเป็นแกนกลางของจริยธรรม พวกเขายอมรับและปฏิบัติตามหลักประเพณี ธรรมเนียม ซึ่งมีแรงสรรเสริฐ หรือประณาม เป็นแรงหนุนส่งโดยไม่ได้แย้งหรือวิพากวิจารณ์ ประเพณีจึงมิใช่เป็นเพียงวิถีแห่งความประพฤติแต่อย่างเดียว หากแต่เป็นสิ่งที่กลุ่มชนยอมรับ
2. ระดับเหตุผล หรือมโนธรรม (The level of conscience) จริยธรรม ระดับนี้มีมโนธรรมสำนึกของแต่ละคนเป็นแกนกลาง ดี - ชั่ว ถูก - ผิด เป็นเรื่องดุลยพินิจ ของแต่ละบุคคล (Individual matter) ไม่ขึ้นอยู่กับแรงบังคับภายนอก (External Sanction) เช่น ประเพณี กฎหมาย หรือคำบัญชา สรรเสริฐของกลุ่มแต่อย่างใด

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการวิวัฒนาการของจริยธรรมในสังคมมนุษย์จากระดับประเพณีสู่ ระดับมโนธรรม ได้แก่

1. ปัจจัยทางสังคม (Sociological agencies) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลง ทางวัตถุ หรือภาวะแวดล้อม ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการดำเนินชีวิต ค่านิยม ตลอดจนแนวความคิดในเรื่องของอุดมการณ์ความดี เช่น

1.1 แรงผลักดันทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบถึงแนวความคิดของบุคคล

1.2 ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (Progress of science) ความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์เข้าใจในปรากฏการณ์ของธรรมชาติบางแง่มุม รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาพิจารณาปรากฏการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจริยธรรมหรือประเพณีที่ถือปฏิบัติกันอยู่ บางครั้งก็พบว่า ประเพณีต่าง ๆ ขัดแย้งกัน ก็ทำให้เกิดการคิด การใคร่ครวญสรุปผลด้วย ปัญญาของตนเอง จริยธรรมจึงเปลี่ยนแปลงมาสู่ลักษณะที่เป็นการใคร่ครวญหาเหตุผลของ แต่ละคน (Reflective morality)

1.3 การผูกขาดอำนาจของผู้นำในกลุ่ม (The centralized authority) ในบางสมัย บางโอกาสผู้นำ หรือกลุ่มผู้นำใช้อำนาจบังคับให้ผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบในสิ่งที่ตัวเองต้องการ ซึ่งบางครั้งขัดกับสำนึกและประเพณีที่เคยมีมา บางครั้งก็ใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นในจิตใจของประชาชน เป็นแรงกระตุ้นให้เขาเริ่มคิดใช้เหตุผลเพื่อการปรับปรุง สร้างสรรค์ แทนที่จะคอยเป็นผู้ตามอยู่ร่ำไป

1.4 คำสอนที่ขัดแย้งกันในศาสนาต่าง ๆ (Conflicts among religions) คำสอนของศาสนาบางเรื่องก็ขัดแย้งกัน แม้แต่ศาสนาเดียวกันก็มีการตีความหมายคำสอน และการปฏิบัติของพิธีกรรมขัดแย้งกัน ความขัดแย้งดังกล่าวกระตุ้นให้คนรู้จักวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ยึดเอาหลักปฏิบัติที่ตนเห็นว่า ถูกต้อง ดีงาม จึงนับได้ว่าความขัดแย้งดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรม จากระดับประเพณี (Customary morality) มาสู่จริยธรรมระดับมโนธรรมหรือระดับเหตุผล (Reflective morality)

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological agencies) หมายถึง ความต้องการอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เป็นเรื่องของจิตใจ เป็นแรงผลักดันภายใน (Internal impulse) ได้แก่

2.1 สัญชาตญาณทางเพศ (The sex instinct) สัญชาตญาณนี้มีผลก่อให้เกิดจริยธรรมระดับประเพณีหลายอย่างเช่น การเลือกคู่ครอง การหมั้น การแต่งงาน เป็นต้น แต่ก็มักปรากฏเสมอว่ามีผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่สังคมตั้งเอาไว้ จึงนับได้ว่า สัญชาตญาณทางเพศเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม

2.2 ความขัดแย้งภายในตัวเองแต่ละบุคคล (The struggle between two tendencies) มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความโน้มเอียงสองประการ คือ ความโน้มเอียงในการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ และความโน้มเอียงในอันที่จะยึดมั่นอยู่กับของเก่า ในขณะเดียวกันความขัดแย้งในทางความรู้สึกโน้มเอียงดังกล่าวนี้เป็นผลให้มนุษย์รู้จักคิด ไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ระหว่างของเก่ากับของใหม่ เพื่อความผาสุกในการครองชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดกฎเกณฑ์และจริยธรรมขึ้น

2.3 ความต้องการซื้อเสียงและการยอมรับจากสังคม เมื่อมนุษย์ต้องการสิ่งนี้ จึงก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง การกระทำต่าง ๆ ทางกาย วาจา เขาจะพยายามทำอย่างดีที่สุด เพื่อให้สังคมยอมรับและการพยายามทำอย่างดีที่สุดนั้น ย่อมมีการพิจารณาไตร่ตรองในหลาย ๆ ด้าน ในสิ่งที่มีอยู่ บางครั้งรวมถึงการคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดจริยธรรมระดับเหตุผล (น้อย พงษ์สันติ 2520 : 20 - 29)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล

อริยมรรคมีองค์แปด

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สำคัญยิ่งศาสนาหนึ่งของโลก พระธรรมวินัยซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธองค์มีถึง 84,000 พระธรรมขันธ์ และประมวลคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งหมดนี้ถือเป็นตัวพระมหัจฉริยะ หรือตัวการปฏิบัติคือพระเสริฐ ซึ่งได้แก่ อริยมรรคมีองค์แปดที่สรุปลงเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา นั้นเอง

พระพุทธทาส ภิกขุ (พระพุทธทาส ภิกขุ 2516 : 184 - 197) กล่าวถึงอริยมรรคให้มีใจความดังนี้ อริยมรรค มาจากคำว่า อริ (ข้าศึก), ยะ (ไปจาก) มรรค (ทาง) แปลรวมว่า ทางไปจากข้าศึก หรือทางไปจากความทุกข์ และอริยมรรคมีองค์แปด แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. โลกียมรรค เป็นไปในทางที่จะสำเร็จประโยชน์ตามวิสัยโลก คือ อยู่ดี กินดี มีศีลธรรม

2. โลกุตตรมรรค เป็นไปเพื่อสำเร็จประโยชน์ที่เหนือวิสัยโลก อันหมายถึงการบรรลุมรรคผลนิพพาน

สมเด็จพระญาณสังวร (สมเด็จพระญาณสังวร 2522 : 548) ให้ความหมายว่า มรรค แปลว่า ทาง ในภาษาไทยใช้คำว่า มรรคยะ แต่ในนี้หมายถึง มรรคา คือ ทางปฏิบัติให้เกิดความดับทุกข์ มีทางเดียวมิใช่หลายทาง

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระราชมณเฑียร 2527 : 215)

ให้ความหมายของคำว่า มรรค ไว้ดังนี้

1. มรรคแปลโดยองค์ประกอบ คือ การปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกเต็มว่า อริยอัฏฐังคิกมรรค แปลว่า ทางมีองค์ 8 ประการ อันประเสริฐ เรียกสามัญว่า อริยมรรค มีองค์แปด คือ

1.1 สัมมาทิฏฐิ	เห็นชอบ
1.2 สัมมสังกัปพะ	คำริชอบ
1.3 สัมมาวาจา	เจรจาชอบ
1.4 สัมมากัมมันตะ	ทำการชอบ
1.5 สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีพชอบ
1.6 สัมมาวายามะ	เพียรชอบ
1.7 สัมมาสติ	ระลึกชอบ
1.8 สัมมาสมาธิ	ตั้งจิตมั่นชอบ

2. มรรคโดยระดับการให้สำเร็จกิจ คือ ทางอันให้ถึงความเป็นอริยบุคคลแต่ละชั้น ญาณที่ทำให้ละสังโยชนได้ขาด เป็นชื่อแห่งโลกุตตรธรรม คู่กับผล มี 4 ชั้น โสตาปัตติมรรค สกทาคามีมรรค อนาคามีมรรค และ อรหัตตมรรค

สำนักงานประณตศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานประณตศึกษาแห่งชาติ 2528 : 16 - 17) ให้ความหมายของอริยมรรคว่าเป็นหนทางอันประเสริฐ ประกอบด้วยองค์ 8 ประการ คือความเห็นถูกต้อง ความคำริถูกต้อง การพูดจาถูกต้อง การทำการงานถูกต้อง การดำรงชีพถูกต้อง ความพากเพียรถูกต้อง ความระลึกถูกต้อง ความตั้งใจมั่นถูกต้อง อริยมรรคมีองค์แปดนี้เป็นข้อปฏิบัติ เป็นทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา อริยมรรคมีองค์แปดนี้ย่อลงมาเป็น สิล สมาธิ ปัญญา ดังนี้

หมวดศีล คือ ความถูกต้องทางระบบวัตถุกาย วาจา ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ

หมวดสมาธิ คือ ความถูกต้องของระบบจิต ทำให้จิตบริสุทธิ์ ตั้งมั่น เข้มแข็ง และ ว่องไว ได้แก่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ

หมวดปัญญา คือ ความถูกต้องของระบบปัญญา ทำให้มีความรู้ ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจสิ่งนั้น ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ

อริยมรรคมีองค์แปด คือ ทางที่ตถาคตได้ตรัสรู้ จึงนำไปสู่ปรีชาญาณ ความสงบ ระวัง ความรู้ยิ่ง ความรู้แจ้ง นิพพาน ทางนี้เป็นทางเกษม ไม่มีความเจ็บปวดทรมาน ไม่มีทุกข์เวทนา เป็นทางที่สะดวกที่สุด ถ้าดำเนินตามทางนี้จะพ้นทุกข์ แต่ทุกคนจะต้องพากเพียรพยายามด้วยตนเอง ตถาคตเป็นแค่เพียงชี้ทางให้เท่านั้น (พระมหาเถระญาณคิลิก 2517 : 27) ในการปฏิบัติทางธรรมคือมรรคแปด มีปัญญาเป็นทั้งเบื้องต้นและเบื้องปลาย มรรคแปดรวมระบบจริยธรรมของพุทธศาสนาไว้ทั้งหมด และเรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือ ขอบปฏิบัติสายกลาง สัจธรรมที่ทรงสอนนี้เป็นความจริงที่ทุกคนนำไปใช้ประโยชน์หรือปฏิบัติได้ในการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ผู้ที่ปฏิบัติพร้อมด้วยมรรคแปดอย่างสม่ำเสมอในชีวิต เรียกว่า ดำเนินชีวิตตามระบบไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อันเป็นความสมบูรณ์แห่งการศึกษาที่แท้จริง และทำให้ผู้ปฏิบัติถึงพร้อมด้วย

1. สหุพาสุต อภรณ์ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง (ศีล)
2. กุศลสุสุมมทา การบำเพ็ญความดีให้เพียรพร้อม (สมาธิ)
3. สัจจุตปริโยทนนํ การทำจิตของตนให้ผ่องใส (ปัญญา) (รัตนา ตัมพนเตก

2523 : 91)

ศีล

ศีล ตามความหมายในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระราชวรมณี 2527 : 292) คือ ความประพฤติที่ทางกาย และวาจา การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ขอบปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษากายกตตามระเบียบวินัย ปกคัมมรยาทที่สะอาดปราศจากโทษ มักใช้เป็นคำเรียกอย่างง่ายสำหรับคำว่า อธิศีลสิกขา

พระพุทธทาสภิกขุ (พระพุทธทาสภิกขุ 2517 : 137 - 141) ให้ความเห็นว่า ศีลมีขอบเขตตรงที่ปรากฏทางกาย วาจา เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ประพฤติสบายกายใจและทำให้โลกมีสันติภาพ โดยการปฏิบัตินี้เน้นการควบคุมตนเอง เห็นได้จากการอาราธนาศีลและศีลไม่ใช่พิธีรีตอง ศีลที่เป็นพื้นฐานมี 5 ข้อ ได้แก่ เบญจศีล

พระวรศักดิ์ วรธมฺโม (พระวรศักดิ์ วรธมฺโม 2521 : 131) ให้อธิบายว่า
ศีล คือ การไม่ทำความยุ่งยากเดือดร้อนให้เกิดขึ้น เป็นความปกติทางกาย วาจา ศีลจะปกติ
บริสุทธิ์ หมดจดได้ ก็ต้องอาศัยปัญญาควบคุม เพราะพฤติกรรมทางกาย วาจา ย่อมจะออก
มาจากจิตที่เป็นความกำริ จิตต้องกำริเสียก่อน เช่น คำริในพยานาถ กาย วาจา ที่ผิดก็จะ
แสดงออกมา แต่ในอริยมรรคคำรินี้เป็นคำริชอบ

พระราชมุนี (พระราชมุนี 2528 : 1) ให้สรุปไว้ว่า ศีล เป็นเรื่องขึ้นนอก
ชั้นกาย วาจา ความสัมพันธ์กับผู้อื่น การไม่เบียดเบียน ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการอยู่ร่วม
กันด้วยดีกับผู้อื่นในสังคม ต่อจากนั้นก็ฝึกเข้าไป มาสู่ชั้นจิตใจ เป็น อธิจิตตสิกขา มนุษย์เรา
ควรจะพัฒนาตนเองให้ครบ 4 ด้าน คือ

1. การพัฒนาทางกาย เพราะกายเป็นทวนติดต่อกับโลกภายนอก
2. การพัฒนาศีล คือ การสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือเพื่อมนุษย์ด้วยกันโดยไม่เบียดเบียนกัน
3. การพัฒนาจิต คือ ปรับปรุงคุณภาพจิต
4. การพัฒนาปัญญา คือ การรู้เข้าใจทั้งหลายตามความจริง

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน (พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ม.ป.ป. : 1 - 3)
อธิบายเรื่องศีลไว้ว่า ศีลเป็นรั้วกันความคะนองทางกาย วาจา มีใจเป็นผู้รับผิดชอบในงาน
และผลงานที่กาย วาจา ทำขึ้น คนที่ไม่มีศีลเป็นเครื่องป้องกันความคะนองเป็นผู้ที่สังคมรังเกียจ
ไม่ว่าจะเป็นสังคมหรือวงงานใด ๆ ถ้ามีคนที่ศีล ไม่มีมายาวทางความประพฤติแฝงอยู่ในสังคม
และวงงานนั้น ๆ แม้แต่คนเดียวหรือสองคน สังคมและวงงานนั้น ๆ จะเป็นปกติแน่นอนหนาไม่ได้
จะต้องถูกทำลาย ศีลจึงเป็นธรรมคุ้มครองโลกให้อยู่เย็นเป็นสุข ศีลมีหลายประเภท นับตั้งแต่
ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 ตามประเภทของบุคคลที่ควรรักษาให้เหมาะสม คนมีศีล
ก็แสดงว่าต้องมีธรรมประจำใจด้วย ในขณะเดียวกัน ผู้มีธรรมก็มีศีลด้วย เพราะธรรมอยู่กับใจ
ศีลอยู่กับกาย วาจา แล้วแต่กายวาจาจะเคลื่อนไหวไปทางถูกหรือผิด

สมเด็จพระญาณสังวร (สมเด็จพระญาณสังวร 2522 : 177 - 178) ให้ความหมายว่า คีล แปลว่า ปกติ หมายถึง ปกติทางกาย วาจา ใจ เพราะมีใจถึงดเว้นจากโทษทางกาย วาจา ที่ควรงดเว้น ดังเช่นที่ได้ระบุไว้ในคิล 5

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ 26 2514 : 352) กล่าวถึงคิลว่า คีลเป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็นบ่อเกิดแห่งความดีทั้งหลาย เป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง

จางงศ์ ทองประเสริฐ (จางงศ์ ทองประเสริฐ 2523 : 4) อธิบายว่า คีล เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของคนเพื่อการที่จะได้อยู่ด้วยกันเป็นปกติสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ จะอยู่ตามลำพังไม่ได้ และโดยเหตุที่แต่ละคนมีอัธยาศัยต่างกัน มีกำลังไม่เท่ากัน ผู้มีอัธยาศัยหยาบและมีกำลังมากก็จะข่มเหงผู้อื่น คนสุขภาพและมีกำลังน้อยก็อยู่ไม่เป็นสุข แม้บ้านเมืองจะมีกฎหมาย ขอบังคับ แต่ก็มีผู้ฝ่าฝืนอยู่เสมอ ศาสนาทั้งหลายมักจะบัญญัติคิลของตนขึ้น เพื่อทำให้คนมีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบทางกาย วาจา คีลจึงเป็นหลักมนุษยธรรม คือธรรมที่จำเป็นสำหรับมนุษย์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า คีล เป็นจุดหมายเบื้องต้นที่มนุษย์เราพึงศึกษาและปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลไม่ว่าผู้นั้นจะมีชีวิตอย่างไร หรือดำเนินชีวิตแบบใด การอยู่ร่วมกันของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสงบสุขเมื่อมนุษย์เป็นผู้มีคิล หรือตั้งตนมั่นในคิลตลอดเวลา เพราะคิลเป็นพื้นฐานของคนดี คีลจึงเป็นจุดหมายพื้นฐานของชีวิตที่ทุกคนในฐานะที่เป็นมนุษย์ควรครองและเพียรรักษาไว้ให้ได้เสมอตราบเท่าที่ดำรงชีวิตอยู่ (รัตนา ตัญญูเต็ก 2523 : 93)

อริยมรรคมีองค์แปด ที่ย่อลงมาเป็นหมวดคิล คือ อริยมรรคที่ 3 ได้แก่ สัมมาวาจา อริยมรรคองค์ที่ 4 ได้แก่ สัมมากัมมันตะ อริยมรรคองค์ที่ 5 ได้แก่ สัมมาอาชีวะ เมื่อพิจารณาความหมายตามหลักฐานในคัมภีร์ปรากฏว่าจำกัดความดังนี้

1. "ภิกษุทั้งหลาย สัมมาวาจา เป็นไฉน ? เรียกว่าสัมมาวาจา คือ

- 1.1 มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ
- 1.2 ปิสฺสุณาย วาจาเย เวรมณี เจตนางดวาจาส่อเสียด
- 1.3 ผรุสฺสาย วาจาเย เวรมณี เจตนางดวาจาหยาบคาย
- 1.4 สมฺมปฺปลาปา เวรมณี เจตนางดการพูดเพ้อเจ้อ"

2. "ภิกษุทั้งหลาย สัมมาสัมมัตตะ เป็นไฉน ? เรียกว่าสัมมาสัมมัตตะ คือ

- 2.1 ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนางตเว็นจากการตัดรอนชีวิต
- 2.2 อทินนาทานา เวรมณี เจตนางตเว็นจากการเอาของที่เขาไม่ได้ให้
- 2.3 กาเมสุมิจฺจจารา เวรมณี เจตนางตเว็นจากการประพฤติดีกในกาม

ทั้งหลาย"

3. "ภิกษุทั้งหลาย สัมมาอาชีวะ เป็นไฉน ? เรียกว่าสัมมาอาชีวะ คือ อริยสาวก ละมิจฉาอาชีวะเสีย หาเลี้ยงชีพด้วยสัมมาอาชีวะ" (พระราชนิพนธ์ 2526 : 166 - 167)

สัมมาวาจา

สัมมาวาจา หมายถึง การพูดจาที่ถูกต้อง ได้แก่ คำพูดที่ใช้พูดที่ถูกต้อง ตลอดจน ส่วนนพคุณที่ถูกต้อง เป็นการพูดที่ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แต่กลับให้ประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

พระวรสารศักดิ์ วรรณโม (พระวรสารศักดิ์ วรรณโม 2521 : 232) ให้ความหมาย ของสัมมาวาจาไว้ว่า คือ การเจรจาชอบได้แก่ เว้นพูดเท็จ ทำให้ผู้อื่นเสียประโยชน์ พูดส่อเสียด นินทา เอาความข้างนี้ไปบอกข้างโน้น ทำให้เขาแตกกัน เป็นการประทุษร้ายผู้อื่น พูดหยาบ ทำให้ผู้อื่นเสียหายและพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลหาประโยชน์ไม่ได้ บางครั้งเป็นการทำร้ายผู้อื่น โดยไม่เจตนา

จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระราชนิพนธ์ 2527 : 330) อธิบายว่า สัมมาวาจา แปลว่า เจรจาชอบ ถือเว้นจาก วจีหุจฺริต 4 อย่าง คือ

- 1. มุสสาวาท พูดเท็จ
- 2. ปิสุณาวาจา พูดส่อเสียด
- 3. มรฺสวาท พูดคำหยาบ
- 4. สัมปัลลพาย พูดเพ้อเจ้อ

บุญมี เต๋นแก้ว และคนอื่น ๆ (บุญมี เต๋นแก้ว และคนอื่น ๆ 2523 : 144 - 145) ให้ความหมายของสัมมาวาจาว่า หมายถึง การกล่าววาจาที่ถูกต้อง มีประโยชน์ ถูกกาลสมัย ไพเราะอ่อนหวาน ผู้ฟังเกิดความพอใจ และเป็นวาจาจริง การกล่าววาจาชอบ ที่เรียกว่าสัมมาวาจานั้นมี 4 อย่าง ดังนี้

1. สัจวาจา พูดจริง หมายถึง ไม่กล่าวคำเท็จ หลอกลวงให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย
 2. อปิสฺนวาจา คำไม่ส่อเสียด คือ คำที่ไม่กระทบหรือเบียดเบียนหรือยุยงผู้อื่น ได้แก่ ไม่พูดสิ่งที่ไม่ดีของผู้อื่นต่อผู้อื่น
 3. สัตถวาจา คือ คำอ่อนหวาน ได้แก่ คำที่ไพเราะ คำที่เป็นสุภาษิต เป็นคำที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่ พพอใจ
 4. มัตถวาจา พูดด้วยความรู้ คือ ไม่พูดวาจาเพื่อแฉ้อ เหลวไหล หรือพูดพล่อย ต้องคิดก่อนพูด พูดไปแล้วเกิดประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง
- จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าหลักการมีสัมมาวาจา ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การไม่พูดร้าย หมายถึง การไม่ประทุษร้ายความเป็นธรรมหรือประโยชน์ของผู้อื่นด้วยการพูดจาของตน ได้แก่

1.1 เว้นจากการพูดเท็จ ผู้มีสัมมาวาจาคือผู้ที่ละเว้นจากการพูดเท็จ พูดแต่ความจริงเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ไม่เป็นคนหลอกลวง เขาย่อมไม่กล่าววาจาเท็จ โดยเจตนาไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่น หรือเพื่อประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

1.2 เว้นจากการพูดส่อเสียด ผู้มีสัมมาวาจาย่อมละเว้นการเก็บเอาเรื่องฝ่ายโน้นไปบอกฝ่ายนี้เพื่อให้เกิดความแตกฉาน แต่เขาจะพยายามประสานรอยร้าวแห่งความสามัคคี และส่งเสริมความสามัคคี คำพูดของเขาจะเป็นไปเพื่อสามัคคีธรรม

1.3 เว้นจากการพูดพยาย ผู้มีสัมมาวาจา คำพูดของเขาจะอ่อนสุภาพ เสนาะโสต อ่อนหวาน จบใจ นุ่มนวล ไพเราะ และเป็นทีพอใจของชนทั้งหลาย

ในมัชฌิมนิกาย ข้อ 21 พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ถูกอนาถิกะทั้งหลายหากมีโจรผู้ร้าย แม้เลื่อยแขนขาของพวกเธอออก หากเธอผู้ใดละทิ้งอำนาจของโทสะ ผู้นั้นเชื่อว่าจะไม่ปฏิบัติตาม คำของเรา พวกเธอควรจะฝึกฝน อบรมตนเองอยู่เสมอว่า จิตของเราจะไม่หวั่นไหว คำพูดของกุศลจะไม่หลุดออกจากปากของเรา เราจะยังคงแผ่เมตตาจิตและมิตรภาพอยู่ต่อไป ด้วยหัวใจที่เปี่ยมด้วยความกรุณาปราณี ปราศจากความคิดอกุศลใด ๆ แอบแฝงอยู่ และเราจะส่งกระแสจิตให้เข้าถึงบุคคลผู้ใดด้วยความคิดที่ก่อปรด้วยเมตตาธรรมอันกว้างใหญ่ไพศาล ลึกล้ำหาขอบเขตไม่ได้ และปราศจากความโกรธและความเกลียดชัง” (มหาเถระญาณคิลก 2517 : 47)

1.4 เห็นจากการพูดเพื่อเจ้า ผู้มีสัมมาวาจา เขาย่อมพูดจากากาละเทศะ ตามความเป็นจริง วาจาเขาเป็นประหนึ่งขุมทรัพย์เต็มไปด้วยสาระ สมควรแก่กาละ สมเหตุ สมผลน่าฟัง

โทษอันเกิดจากการพูดร้ายมีดังนี้

1. ไม่มีผู้เชื่อถ้อยในคำพูด
2. ทำให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ
3. เป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท
4. เป็นการทำให้เสียเวลาและประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง
5. เป็นที่ตำหนิติเตียนของบัณฑิต

ผลดีอันเกิดจากการไม่พูดร้าย มีดังต่อไปนี้

1. มีคำพูดเป็นที่เชื่อถือของกันทั่วไป
2. ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ
3. ทำให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว
4. ไม่ทำลายเวลาและประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น
5. บัณฑิตไม่ติเตียน

2. การพูดจาที่ชวนฟังและมีประโยชน์ หมายถึง การพูดจาที่จริง น่าฟัง ถูกต้อง ตามกาลเทศะ และสถาน^๕นั้น ๆ

สัมมากัมมันตะ

พระวรคคั วรณโม (พระวรคคั วรณโม 2521 : 272) ให้ความหมายสัมมากัมมันตะว่า การกระทำทางกายชอบ ได้แก่ ความตั้งใจที่จะไม่มีเจตนาประทุษร้ายร่างกายชีวิตของผู้ใด ไม่มีเจตนาประทุษร้ายทรัพย์สินของผู้อื่น และไม่มีเจตนาประทุษร้ายสิ่งที่เขารักใคร่ห่วงแหน

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระราชวรมุนี 2527 : 329) ให้ความหมายสัมมากัมมันตะว่า ทำการชอบ หรือการงานชอบ ได้แก่ การกระทำเว้นจากความประทุษร้ายทางกายสามอย่าง คือ ม้าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม คือ เว้นจากกายทุจริต

อำไพ ศรีใส (อำไพ ศรีใส 2523 : 50) กล่าวว่า สัมมากัมมันโตเป็น การกระทำชอบจำแนกเป็นการเว้นจากการฆ่าสัตว์, การลักทรัพย์ การประพฤติดีไปในของรักของชอบของบุคคลอื่น การไม่นำเอาอาการทั้ง 3 ประการนี้แบบชาวโลก คือ ทำแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ ทำไปตามแบบบัญญัติโดยไม่เข้าใจถึงเนื้อแท้ในความรู้สึกส่วนลึกไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ก็เป็นสัมมากัมมันตะ ประเภทโลกียะ ส่วนสัมมากัมมันตะประเภทโลกุตระ คือ มองเห็น พิจารณาเห็นการกระทำทั้ง 3 ประการนี้ เป็นเรื่องของโลก ไม่มีรู้สึกเกิดเป็น ตัวเราของเรา เพราะเป็นจิตใจที่บริสุทธิ์อยู่ตลอดเวลา ไม่มีความรู้สึกที่จะลัก ที่จะขโมย จะฆ่า จะทำร้ายใคร ทำจิตใจให้มองเห็นโลกเป็นการเล่นของเด็ก เป็นอริยกันตศีล เป็นการรักษากิจให้ว่างจากความเป็นตัวเราของเรา

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การมีสัมมากัมมันตะ ต้องยึดหลักดังนี้

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิต ต่อร่างกายของสิ่งมีชีวิต หมายถึง การไม่พยายามทำให้ คน สัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ต้องตาย เจ็บปวด ทรมาน ฯลฯ ด้วยวิธีใด ๆ ทั้งสิ้น
2. การไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้ใด หมายถึง การไม่พยายามทำให้ทรัพย์สินสมบัติของผู้ใดเป็นอันตราย โดยต้องการประโยชน์หรือไม่ต้องการประโยชน์เพื่อตนก็ตาม
3. การไม่ประทุษร้ายต่อของรักของผู้ใด หมายถึง การไม่พยายามทำให้ผู้อื่นต้องเจ็บช้ำใจจากการรู้สึกว่าสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ที่พอใจ เพราะถูกข่มเหงน้ำใจหรือถูกละเมิดสิทธิ

4. การไม่ประทุษร้ายสมบัติของตนเอง หมายถึง การไม่พยายามทำให้ตนเองสูญเสียสิทธิสัมปชัญญะไปด้วยความประมาทอันเกิดจากการดื่ม หรือเสพ หรือสุดคม หรืออบาอะไรก็ตามที่เป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียสิทธิสัมปชัญญะ ตลอดไปถึงทางจิตใจด้วย เช่น มัวเมาหลงใหลในการเที่ยว การดู การเล่น เป็นต้น

5. ความมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น และถูกต้องตามกาลเทศะ

6. การมีมารยาทและนิสัยสำหรับสุภาพชน หมายถึง การมีบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดที่ปฏิบัติตนอยู่ในลักษณะเรียบร้อย ไม่น่าเกลียด ไม่หยามกาย ไม่กระทบบกระทั้งผู้ใด

7. การมีมารยาทในการเคารพและเอื้อเฟื้อ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยาวาจาที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่สถานะของบุคคล ตลอดจนการกระทำที่ถูกต้องต่อเรื่องภายในตัว เช่น การกิน การนอน เป็นต้น ก็ให้มีกิริยาอาการที่แสดงอยู่ว่า เคารพ เอื้อเฟื้อ คื่อระเบียบวินัยสำหรับจะทำอย่างนั้น

8. การปฏิบัติตนเป็นผู้มีวัฒนธรรมทุกสาขา หมายถึง การมีธรรมะสำหรับที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนา ทำให้เจริญให้ดีขึ้นของสิ่งที่ดีควรจะมี จะเป็นในทุกชั้น ทุกตอนทุกสถานะ ตามลำดับขั้นแห่งชีวิต

9. การมีความประพฤติประกอบด้วยธรรม หมายถึง การมีความประพฤติการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ทำร้ายใครให้เดือดร้อนเสียหาย เป็นผลดีแก่ทุกคนทุกฝ่าย

10. การทำความดีอย่างต่อเนื่องมาตลอดเวลา หมายถึง การพยายามประพฤติกระทำแต่ความดี และรักษาความดีที่ทำไว้ แล้วทำความดีเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นโดยไม่ขาดตอนอย่างถูกต้อง

11. การมีกิจกรรมอันประกอบด้วยสุนทรีย์ภาพ หมายถึง การมีการดำรงชีวิตไว้อย่างถูกต้อง งดงาม น่าดู เป็นที่พอใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น สามารถชักจูงให้ผู้อื่นทำตามได้

12. การกระทำทุกสิ่งด้วยความละเอียดประณีตดีถ้วน หมายถึง การมีการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยสติสัมปชัญญะเพียงพอ อย่างสุจริตรอบคอบ ประณีต ละเอียดละออดีถ้วนในทุกแง่ทุกมุม ไม่ให้เกิดผิดพลาด บกพร่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะ หมายถึง การดำรงชีวิตทุกแง่ทุกมุมให้ถูกต้อง รวมถึงการแสวงหา การมี การใช้ การศึกษา การปฏิบัติ การคบหาสมาคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น หรืออาจกล่าวว่า เป็นการเลี้ยงชีวิตชอบ ประกอบอาชีพโดยสุจริต ไม่ผิดทำนองคลองธรรม (พระวรสารศักดิ์ ธรรมโม 2521 : 272)

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระราชมุนี 2527 : 331) อธิบายไว้ว่า เป็นการเลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางผิด เช่น โกงเขา หลอกหลวง สอพลอ บั่นบังคับ ขู่เข็ญ ค้าคน ค้ายาเสพติด ค้ายาพิษ เป็นต้น

ในมัชฌิมนิกาย ข้อ 117 มีกล่าวว่า "การฉ้อโกง การทรยศหักหลัง การพยากรณ์ การหลอกหลวง การขูดเลือดขูดเนื้อด้วยตอกเบี่ยงสูง เหล่านี้เป็นการเลี้ยงชีพโดยมิชอบ" และในอังคุตตรนิกาย เล่ม 177 ก็มีกล่าวว่า "สาวกพึงหลีกเลี่ยงการค้าที่ประเภทต่อไปนี้ คือ ค้าขายเครื่องประหาร ค้าขายมนุษย์ ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหาร ค้าขายน้ำเมา และค้ายาเสพติด" (พระมหาเถระญาณดิลก 2517 : 51)

การมีสัมมาอาชีวะ ยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การแสวงหาและมีใช้ปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพที่ประกอบด้วยธรรม หมายถึง การได้มา การมีไว้ การใช้จ่ายปัจจัยเครื่องเลี้ยงชีพเพื่อการดำรงชีวิตไว้อย่างถูกต้อง ไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น
2. ความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบกิจการงาน หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ด้วยการทำงานตามหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง ตามที่ควรจะเป็นอย่างถูกต้อง
3. การคบบัณฑิต หมายถึง การเข้าไปคบหาผู้มีปัญญาอยู่เนืองนิจ เพื่อปรึกษาขอคำแนะนำให้ช่วยชี้ทางรอดจากความทุกข์ทั้งปวง สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างถูกต้องปลอดภัย
4. การไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือวิสัยของคนพาล หมายถึง การไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนพาลโดยประการใด ๆ เช่น เพราะชอบใจ พอใจ หลงใหล หรือ ถูกหลอกลวง ถูกบังคับด้วยอาวุธ ด้วยอำนาจ เป็นต้น

คนพาล คือ คนที่คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว เป็นคนอ่อนปัญญา มีปัญญาแล้วแก้ไขไม่ได้ มักทำลายตนเอง

5. ความสุภาพไม่วิ่งเยโสโอ้อวด หมายถึง การมีการดำรงชีวิตอยู่ด้วยการประพฤติดี เรียบร้อย เหมาะสม อ่อนโยน ละมุนละม่อม เป็นที่พึ่งพาอาศัยใจผู้พบเห็น ให้อยากสมาคมด้วยโดยไม่มีใครซึ่งนำหน้าต่อการปฏิบัติเช่นนั้น

เป็นการแสดงคุณสมบัติความดีที่ควรแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็น เป็นการช่วยให้ผู้อื่นทำตามด้วยความสมัครใจและความเต็มใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 38 - 40)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักการศึกษาได้ให้ความสนใจศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมมานานแล้ว และสิ่งหนึ่งที่ถูกพัฒนาตามมามีก็คือ เครื่องมือที่ใช้วัดการพัฒนามากทางจริยธรรมของเด็ก บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ทำการศึกษาด้านนี้มานานก็ได้แก่ เพียเจท์ (Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg) สำหรับเพียเจท์ (Piaget) นั้นได้เริ่มศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมมาตั้งแต่ ค.ศ. 1932 เขาได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อคำถามของเขาจะเป็นสถานการณ์คู่ ซึ่งทั้งสองเรื่องจะคล้ายกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (Piaget, 1960 : 118 - 122)

เรื่องที่ 3

A. มีเด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่ง ชื่อแมรี เธอต้องการทำให้แม่ประหลาดใจ โดยจะช่วยแม่ในการตัดเย็บเสื้อผ้า จึงไปตัดผ้าของตัวเองออกเป็นชิ้น แต่เธอไม่รู้วิธีการใช้กรรไกร เธอจึงตัดผ้าขาดเป็นรูโหว่

B. เด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่ง ชื่อมากาเร็ต วันหนึ่งขณะที่แม่ไม่อยู่บ้าน มากาเร็ตเอากรรไกรตัดผ้าของแม่มาเล่น แต่ไม่รู้วิธีการใช้กรรไกร ในที่สุดเธอก็ตัดผ้าของตัวเองขาดเป็นรูเล็ก ๆ

จากปัญหาการทำผ้าขาดเป็นรูนี้ เพียเจท์ ตั้งคำถามกับเด็กที่เขาศึกษาว่า
 "ใครน่าตำหนิมากกว่ากัน ?" "ถ้าท่านเป็นแม่ของเด็กท่านจะลงโทษใครมากกว่ากัน ?"
 "ทำไม"

โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของเพียเจท์ โคลเบอร์ก
 ได้สร้างแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการศึกษา โดยผูกเรื่องเป็นสถานการณ์
 สมมุติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ภายในเรื่องจะเป็นเหตุการณ์ขัดแย้งกันระหว่างความต้องการ
 ส่วนตัวกับกฎเกณฑ์ของสังคม หลังจากเล่าเรื่องให้ผู้ที่จะถูกทดสอบฟังแล้ว ก็จะมีคำถามให้
 ตอบพร้อมทั้งเหตุผลที่เขาตอบเช่นนั้น จากนั้นก็นำคำตอบมาพิจารณาว่าส่วนใหญ่จัดอยู่ในจริยธรรม
 ขั้นใด ใน 3 ระดับ และ 6 ขั้นที่เขาศึกษาไว้ ตัวอย่างสถานการณ์ มีดังนี้ (Kohlberg.
 1981 : 12)

เรื่องที่ 1

ในยุโรป สตรีคนหนึ่งกำลังจะตายด้วยโรคมะเร็ง แพทย์แนะนำว่ามียาชนิดหนึ่ง
 ซึ่งค้นพบโดยเภสัชกรในเมืองเดียวกันที่สามารถจะช่วยชีวิตเธอไว้ได้ เภสัชกรผู้นั้นคิดราคา
 ยา 2,000 เหรียญ คือคิดเอากำไรเป็น 10 เท่าของราคาทุนสามีของผู้ป่วยชื่อ เฮนรี่
 พยายามไปยืมเงินจากทุกคนที่เขารู้จัก แต่เมื่อรวมกันแล้วก็ได้เพียงครึ่งหนึ่งของราคา
 เขาบอกกับเภสัชกรว่า ภรรยาของเขา กำลังจะตาย และขอร้องให้เภสัชกรลดราคายาลงหรือ
 ขอผลิตส่งไปจ่ายวันหลัง แต่เภสัชกรตอบว่าไม่ได้เขาจะต้องได้เงินจากยานี้มากมาย ดังนั้น
 เฮนรี่จึงสิ้นหวังและตัดสินใจเข้าไปขโมยยาจากร้านขายยาเพื่อช่วยชีวิตภรรยาของเขา

จากเรื่องนี้ โคลเบอร์กให้ตอบคำถามว่า "เฮนรี่ทำอย่างนั้นผิดหรือถูก" "ที่คุณคิดว่า
 มันผิดหรือถูกนั้นเป็นลักษณะความถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ที่เป็นสากล คนทั่วไปยอมรับหรือถูกผิดตาม
 ความคิดเห็นของท่าน" "ถ้าท่านคิดว่ามันจำเป็นห้องขโมย มีอะไรเป็นพื้นฐานของความคิดนี้"

คำตอบที่ได้ โคลเบอร์กนำมาวิเคราะห์ว่า จัดเข้าอยู่ในจริยธรรมขั้นใดจาก 1 - 6
 ขั้นที่เขากำหนด

ต่อมา เจมส์ อาร์ เรสต์ (James R. Rest) และคนอื่น ๆ ได้สร้างแบบทดสอบ
วัดการเลือกเหตุผลในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (Moral Judgment) และใช้ชื่อแบบทดสอบ
ว่า The Defining Issues Test (D.I.T. = ดีไอที) โดยปรับปรุงจาก
สถานการณ์และแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดของโคลเบอร์ก ให้มีลักษณะเป็นปรนัย และสะดวกใน
การใช้มากขึ้น

โครงสร้างของแบบทดสอบ D.I.T. จะประกอบด้วยปัญหาทางจริยธรรม 6 เรื่อง
แต่ละเรื่องจะถามถึงการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ตอบ ที่มีก่อนหน้านั้น ๆ แบบทดสอบแต่ละ
เรื่องมีคำตอบ 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นการประเมินค่าความสำคัญ (Rating) มีคำถาม 12 ข้อย่อย

ตอนที่ 2 เป็นการจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) โดยการพิจารณาข้อความคำถาม
ทั้ง 12 ข้อ จากตอนที่ 1 อีกครั้ง แล้วเลือกอันดับข้อที่สำคัญที่สุด 4 ข้อ โดยคำตอบตอนที่ 1
และ 2 จะมีความสัมพันธ์กัน

วณี อ้อมทรัพย์ และคนอื่น ๆ ได้นำแบบทดสอบ D.I.T. มาแปลเป็นภาษาไทย
โดยอาศัยโครงเรื่องเหมือนเดิม หากความเชื่อมั่นได้ 0.65 ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.768
ตัวอย่างแบบทดสอบที่แปลมามีตัวอย่างดังนี้ (ม.ล.อัครอนงค์ ปราโมช 2525 : 91 -

เรื่อง นักโทษหนีคุก

ชายคนหนึ่งถูกพิพากษาให้จำคุกเป็นเวลา 10 ปี หลังจากเวลาผ่านไป 1 ปี เขาได้หลบหนีไปจากคุกโดยย้ายไปตั้งหลักฐานอยู่ในจังหวัดชายแดนเล็ก ๆ จังหวัดหนึ่ง และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นทิม เขาทำงานอย่างหนักเป็นเวลาถึง 8 ปีเต็ม จนกระทั่งเขาเก็บเงินได้เพียงพอที่จะดำเนินการธุรกิจของเขาเอง เขามีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า คนงานก็ได้รับค่าจ้างสูงมาก นอกจากนี้เขายังบริจาคทำไร่นาส่วนตัวของเขาให้กับการกุศล อยู่มาวันหนึ่งนางจันทร์เพื่อนบ้านเก่าจำได้ว่าเขาหนีจากคุกเมื่อ 8 ปีที่แล้ว และตำรวจกำลังต้องการตัวเขา

ควรหรือไม่ที่นางจันทร์จะรายงานเรื่องของนายทิมให้ตำรวจทราบ และจับตัวนายทิมส่งเข้าคุก (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

- _____ ควรรายงาน
- _____ ยังตัดสินใจไม่ได้
- _____ ไม่ควรรายงาน

ตอน ก คำถามให้แต่ละข้อต่อไปนี้สำคัญมากน้อยเพียงไรในการตัดสินใจของท่าน
 ต่อปัญหาข้างต้น กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางซ้ายมือของแต่ละคำถามว่าสำคัญ
 มากน้อยเพียงไร

	สำคัญที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญพอสมควร	สำคัญน้อย	ไม่สำคัญ
1. เวลาที่ผ่านไบนานพอจะพิสูจน์ว่านายทิมไม่ใช่คนเลว					
2. ทุกครั้งที่บุคคลหนึ่งการลงโทษในคดีอาชญากรรมนั้น จะไม่เป็นการส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นหรือ					
3. จะดีขึ้นไหมถ้าไม่ต้องมีคุกและข้อบังคับ เกี่ยวกับกฎหมายบีบบังคับ					
4. นายทิมได้ชกใช้หนี้ให้แก่อสังคมาอย่างแท้จริงหรือไม่					
5. สังคมไม่สามารถจะตอบสนองสิ่งที่นายทิมคาดหวังว่า จะได้รับใช้หรือไม่					
6. จะมีประโยชน์อะไร ในการแยกคุณออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนใจกรุณาคนหนึ่ง					
7. คนบางคนทำไมจึงโหดร้าย และไม่มีเมตตาถึงขนาดจะส่งนายทิมกลับเข้าคุก					
8. เป็นการยุติธรรมแล้วหรือ สำหรับนักโทษคนอื่น ๆ ซึ่งต้องรับโทษหนักอย่างเต็มที่โดยที่นายทิมหนีไปได้					
9. นางจันทร์เป็นเพื่อนที่ดีของนายทิมหรือไม่					
10. เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่จะรายงานการหลบหนีของอาชญากร โดยไม่คำนึงถึงสภาพการณ์ขณะนั้นไม่ใช่หรือไม่					
11. ทำอย่างไรจึงจะเป็นการดีที่สุด เพื่อจะสนองตอบต่อความปรารถนาของประชาชนและสาธารณชน					
12. การส่งนายทิมเข้าคุก จะก่อให้เกิดผลดีแก่นายทิมหรือเป็นการปกป้องภัยให้คนอื่นหรือไม่					

ตอน ข จากคำถามข้างบน เลือกข้อความที่มีความสำคัญที่สุด 4 ข้อ

สำคัญมากที่สุดอันดับที่ 1 คือ ข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 2 คือ ข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 3 คือ ข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 4 คือ ข้อ _____

ลีออน (Leon. 1984 : 2106 - 2112) ได้ศึกษาการพิจารณาตัดสินความถูกผิดทางจริยธรรมของแม่และลูกชาย จากการพิจารณาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยเจตนาและไม่เจตนา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กชายอายุ 6 - 7 ปี และมารดา จำนวน 32 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างฟังเรื่องที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามว่า "เด็กในเรื่องนั้น ๆ ควรจะถูกลงโทษแค่ไหน ในสิ่งที่เกิดขึ้น" การตอบให้ตอบตามน้ำหนักความหนักเบาของการลงโทษตั้งแต่ระดับ 1 ถึง 12 ตัวอย่างเรื่องมีดังนี้

เรื่องการทดแทน : จอห์น มีเรื่องที่โรงเรียนแล้วนำมาระบายความโกรธที่บ้าน

เรื่องประสงคร้าย : เมอร์รี่ตั้งใจที่จะทำให้เกิดเรื่องยุ่ง ๆ ขึ้น

เรื่องความเสียหาย : เขาชกกระเบื้องสีตกบนโต๊ะและกระเบื้องนั้นทำให้กระถางดอกไม้แตก

เรื่องทั้งหมด 9 เรื่อง และจะมีอีก 2 เรื่องที่เกินขีดได้แก่ "นักร้องการจะช่วยคนงานที่กำลังหาสีห้อง เขาเอามือไปจับบันได แต่ไม่มีอะไรเกิดขึ้น" และ "อาร์ดชอบทำเรื่องยุ่ง ๆ เขาผลักบันไดทำให้ถูกกระจกหน้าต่างแตก และสีตกลงมาทำให้พรมนั่งเล่นเสีย"

ดวงเคียน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี (ดวงเคียน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี 2520 : 83 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้สร้างเครื่องมือวัดระดับจริยธรรมขึ้นโดยยึดหลักทฤษฎีของโคลเบอร์ก ประกอบสถานการณ์ทั้งหมด 10 เรื่อง การตรวจให้คะแนนให้ตามลำดับขั้นที่ใช้เหตุผล คือ ตอบเหตุผลขั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน ไปถึงตอบเหตุผลขั้นที่ 6 ให้ 6 คะแนน ตัวอย่างของแบบสอบถามมีดังนี้

เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร (เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร 2527 : 62 - 63)
 สร้างแบบทดสอบวัดค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง โดยจัดรูปแบบออกเป็น 2 ชุด คือ
ชุดที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดความรู้สึกรู้สึกต่อค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง จำนวน
 40 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่ เป็นจริง	ส่วนใหญ่ ไม่เป็นจริง	ไม่จริง ที่สุด
๐) ฉันตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ในการ เรียนทุกวิชา				
๐๐) ฉันมักใช้เวลาว่างทบทวนความรู้ ที่เคยเรียนมา				

ชุดที่ 2 เป็นแบบทดสอบประเมินพฤติกรรมค่านิยมพื้นฐาน เรื่องการพึ่งตนเอง
 โดยกำหนดเป็นสถานการณ์ จำนวน 30 ข้อ การให้คะแนนเป็น 0, 1 ดังตัวอย่าง

เรื่องที่ 1 ในขณะที่มีการเรียนวิชาสังคม จิตรราต้องการทบทวนวิชาวิทยาศาสตร์
 อีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะสอบในชั่วโมงต่อไป จิตรราจึงให้นำหนังสือวิทยาศาสตร์ขึ้นมาอ่านโดย
 ไม่ให้ครูเห็น

คำถาม

คำตอบ

1. จิตรราสมควรอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์
ขณะนั้นหรือไม่	ก. สมควร	ข. ไม่สมควร
2. ถ้านักเรียนเป็นจิตรา นักเรียนจะอย่างไร	ก. ทำเช่นเดียว
กับจิตรา	ข. ไม่นำหนังสือ
วิทยาศาสตร์
ขึ้นมาอ่าน

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 440 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known - Group Technique) ได้ค่าตั้งแต่ 6.17 ถึง 9.37 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยวิธีครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .888 และ .873 ตามลำดับ

สุภาพร จันทรศิริโยธิน (สุภาพร จันทรศิริโยธิน 2526 : 59 - 62) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ลักษณะของแบบทดสอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก เป็นสถานการณ์ทั่วไป จำนวน 33 ข้อ ถึงตัวอย่าง

ข้อ 5 สมบัติต้องการทำงานเพื่อเก็บเงินเบี้ยค่าเล่าเรียน เขารู้ว่างานที่จะไปสมัครทำนั้นเป็นงานที่หนักมาก แต่อีกใจหนึ่ง เขาก็อยากจะพักผ่อน เทียวเตร่ให้สนุกสนาน สมบัติควรจะตัดสินใจอย่างไร ?

สมัครงาน ก ข ค ง จ ไม่สมัคร

การให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับสำหรับข้อความเชิงบวกและให้ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับสำหรับข้อความเชิงลบ

คุณภาพของแบบทดสอบหาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธี Alpha Coefficient ได้เท่ากับ 0.8353 ส่วนค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับคะแนนแบบทดสอบความรู้ลักษณะของ สบโชค พูลนาม (2523) ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.372

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ 2527 : 41 - 43) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลักษณะของแบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบข้อความจำนวน 62 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสถานการณ์ จำนวน 33 ข้อ โดยแยกย่อยออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
2. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน
3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ตัวอย่างแบบทดสอบ ตอนที่ 1

0) ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายเสมอ

- ก. จริง ข. ไม่จริง ค. ไม่แน่ใจ

ตัวอย่างแบบทดสอบ ตอนที่ 2

0) ปฐมไม่ชอบออกกำลังกาย และไม่เคยเล่นกีฬาเลย เขาเป็นหัวท้อ ๆ เมื่อมีเพื่อนคนหนึ่งแนะนำว่า การออกกำลังกายจะช่วยให้ดีขึ้น เขาจึงออกวิ่งทุก ๆ เช้า ถ้านักเรียนเป็นปฐมจะทำเช่นนี้หรือไม่ ?

- ก. ทำ ข. ไม่ทำ ค. ไม่แน่ใจ

การให้คะแนนทั้งสองตอนให้ 3, 1 และ 2 ตามลำดับสำหรับข้อความทางบวก และให้ 1, 3 และ 2 ตามลำดับ สำหรับข้อความทางลบ การหาคุณภาพของแบบทดสอบ หาได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 479 คน หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split - half Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9334 หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known - Group Technique) ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ตั้งแต่ 4.1574 - 5.7209 และความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยหาจากสหสัมพันธ์แบบจัดอันดับ (Rank Correlation) ได้ค่าความเที่ยงตรงของแต่ละด้านและรวมทุกด้าน อยู่ใน ช่วง .507 ถึง .613

สนวน ลิโทชวลิต (สนวน ลิโทชวลิต 2528 : 61) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ลักษณะของแบบทดสอบมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นชนิดข้อความ จำนวน 83 ข้อ ดังตัวอย่าง

	ใช่	ไม่ใช่
o) ข้าพเจ้ามาเรียนพยาบาลเพราะต้องการตามใจแม่		
oo) ข้าพเจ้าบริจาคทานด้วยความรำคาญ		

ตอนที่ 2 เป็นชนิดสถานการณ์ จำนวน 30 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

สถานการณ์ที่ 1 นกสีสวยตัวหนึ่งบินหลงเข้าไปในหอพักพยาบาล ที่มีหน้าต่างเป็น
กระจกปิดอยู่ นกพยายามบินออกจากห้องแต่ก็บินออกไม่ได้ และ
ชนกระจกทุกครั้งที่เป็น สุนีสา และ สุพร เป็นนักศึกษาพยาบาล
ซึ่งเห็นเหตุการณ์อยู่ สุนีสาเห็นนกตัวนั้นก็อยากได้ เพื่อจะนำไป
เลี้ยงในกรงที่บ้าน จึงขอร้องให้สุพรช่วยจับ

1. สุพรควรจะทำอย่างไร
 - ก. ช่วยสุนีสาจับนก
 - ข. ขอให้สุนีสาปล่อยนกไป
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่สุนีสาจะนำนกไปเลี้ยง
 - ก. เห็นด้วย
 - ข. ไม่เห็นด้วย
3. ถ้าสุนีสายืนยันที่จะนำนกไปเลี้ยง สุพรควรจะทำอย่างไร
 - ก. ตามใจสุนีสาเพื่อมิให้ขัดใจกัน
 - ข. พยายามพูดหวานล่อมิให้เหตุผลที่ดีกับสุนีสาอีกครั้ง
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่สุพรตามใจสุนีสาเพื่อมิให้ขัดใจกัน ?
 - ก. เห็นด้วย
 - ข. ไม่เห็นด้วย

การให้คะแนนทั้งสองตอนเป็น 0, 1 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยวิธีของ Kuder Richardson (KR - 20) จากกลุ่มตัวอย่าง 880 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์เท่ากับ 0.74 และ 0.81 ตามลำดับ หากความเที่ยงตรงตามสภาพโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างอันดับของผลการสอบกับอันดับที่อาจารย์และกลุ่มเพื่อนเป็นผู้จัด ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.487 ถึง 0.709 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้ช้อยอยู่แล้ว ได้ค่าเท่ากับ 5.80 และ 7.34 ตามลำดับ

ไสว ข้อมงคลอคุม (ไสว ข้อมงคลอคุม 2528 : 64 - 66) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังกหัตถ 4 ในรูปของสถานการณ์สมมุติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมย่อยทั้งสี่ด้าน ด้านละ 10 สถานการณ์ รวมทั้งฉบับมี 40 สถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานการณ์ที่ ๐ ที่จำหนิว

ขณะที่แดงเดินทางมาโรงเรียน ได้พบเด็กหญิงคนหนึ่ง หน้าตามอมแมม ขูบผอม เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่ง เข้ามายกมือไหว้และขอเงินจากแดงเพื่อซื้ออาหารกิน แดงมีเงินเฉพาะอาหารกลางวันเท่านั้น ถ้าให้เงินแก่เด็กหญิงคนนั้นไปแดงจะต้องอดอาหารมื้อกลางวัน และกว่าจะกลับถึงบ้านในตอนเย็นจะต้องทนหิวหลายชั่วโมงแน่ ๆ แต่ด้วยความสงสารแดงจึงเอาเงินของตัวเองให้แก่เด็กคนนั้นไป

1. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของแดงหรือไม่
 - ก. เห็นด้วย
 - ข. ไม่เห็นด้วย
 - ค. ยังตัดสินใจไม่ได้
2. ถ้านักเรียนเป็นแดงจะทำเช่นนั้นหรือไม่ ?
 - ก. ทำ (ทำต่อข้อ 3 (1))
 - ข. ไม่ทำ (ทำต่อข้อ 3 (2))
 - ค. ไม่แน่ใจ (ผ่านไปทำสถานการณ์ที่ 1)

3. (1) ถ้าทำเพราะเหตุใด ?

- ก. ต้องการให้เด็กหญิงคนนั้นเห็นว่าเราเป็นคนดี
- ข. เพื่อความพอใจจากการได้ทำทาน
- ค. เป็นหน้าที่ที่ตนอยู่ในฐานะดีกว่าควรช่วยคนที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก

3. (2) ถ้าไม่ทำเพราะเหตุใด ?

- ก. ถ้าให้แล้วตนเองจะต้องทนทุกข์เพราะหิวอาหาร
- ข. เคียดแค้นใคร ๆ ไม่นิยมการให้ทานกันแล้ว
- ค. ถ้าให้ทานมาก ๆ อีกหน่วยขอทานจะเต็มบ้านเต็มเมือง

การให้คะแนน ให้ตามข้อคำถามดังนี้คือ คำถามข้อ 1 ให้คะแนนเป็น 1, -1, 0 ตามลำดับสำหรับสถานการณ์ในทางดี ส่วนสถานการณ์ในทางลบให้คะแนน -1, 1 และ 0 ตามลำดับ คำถามข้อ 2 ให้คะแนน 1, -1, 0 ตามลำดับถ้าเป็นสถานการณ์ในทางดี และให้ -1, 1 และ 0 ตามลำดับถ้าเป็นสถานการณ์ในทางลบ คำถามข้อ 3 ให้คะแนนเป็น 0, 1 และ 2 ตามลำดับสำหรับเหตุผลในทางดี และให้ 0, -1, และ -2 สำหรับเหตุผลในทางลบ

คุณภาพของแบบทดสอบหาได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 945 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสอบซ้ำของแกล์และรวมทุกด้านตั้งแต่ .892 ถึง .953 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ .609 ถึง .890 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้ชั้ดอยู่แล้ว ตั้งแต่ 10.071 ถึง 15.908

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1964) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอเมริกัน และพบว่าเด็กอเมริกัน อายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี นิยมใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นตามอายุ กล่าวคือ เด็กอายุ 7 ปี แทบทุกคน (90%) ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และที่ 2 เด็กอายุ 10 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 เสียเป็นส่วนใหญ่ (50 กว่า%) แต่มีอีกพวกหนึ่ง ที่ใช้เหตุผล ขั้นที่ 3 และที่ 4 (35%) ส่วนวัยรุ่นอายุ 13 ปี ใช้เหตุผลใน

ชั้นที่ 3 และ 4 มาก (50 กว่า%) และมีพวกที่ใช้เหตุผลในชั้นที่ 1 และที่ 2 น้อยกว่า (20 กว่า%) ส่วนวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปี เรายังใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นที่ 3 และ 4 มาก (50 กว่า%) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นชัดว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีพัฒนาการตามอายุ ซึ่งพัฒนาการของจริยธรรมทางด้านนี้โกสเบอร์รกเชื่อว่า เป็นผลของความพยายามของเด็กที่จะตีความหมายประสบการณ์ของทมิในสังคมลับซับซ้อน โดยเด็กจะมีความสามารถในการนี้มากขึ้นเป็นลำดับ (อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2523 : 54).

เมย์ (Mays. 1957 : 192 - A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมและการคิดให้เหตุผลทางสถิติของเด็กเกรด 2 และ 5 จำนวน 60 คน ทั้งชายและหญิง พบว่า

1. มีความสัมพันธ์ระหว่างการคิดให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. เพศในแต่ละเกรดไม่แตกต่างกันทางการคิดให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่ระดับเกรดมีความสัมพันธ์กับการคิดให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์และการให้เหตุผลจริยธรรม

โจนส์ และ มอริส (Jones and Morris. 1954 : 781 - 832) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับศีลธรรมของเด็ก พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำมาก จึงสรุปว่า ความรู้ทางศีลธรรมไม่ได้เป็นเครื่องประกันความประพฤติ เพราะมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลในการชักจูงใจ เด็กได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความภาคภูมิใจทางสังคม ความรู้สึกของเด็กต่อตัวเด็กเอง ท่าทีที่ครอบครัวและเพื่อนแสดงต่อเด็ก ความต้องการของเด็กในขณะนั้น และองค์ประกอบอื่น ๆ อีก

งานวิจัยในประเทศ

สุภาพร จันทรศิริโยธิน (สุภาพร จันทรศิริโยธิน 2526 : 73) ได้ทดลองเพื่อศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ผลจากการทดลองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น แสดงว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลทำให้ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คุษฎี สัตถวารังค (คุษฎี สัตถวารังค 2524 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขา และธรรมสากัจฉาในการสอนเบญจศีล และฆราวาสธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลจากการทดลองพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมสากัจฉา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมสากัจฉาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขา

เดช วิโย (เดช วิโย 2522 : 60 -- 63) ได้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกันพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการมีสัจจะ ไม่พูดปด ไม่พูดบิดเบือน ไม่อวดอ้างความจริง ไม่ยั่วยู่ให้เกิดความแตกแยก ไม่พูดคำหยาบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 4 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 สามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงในด้านความกตัญญูทวดทวด ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงในด้านความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักผิดชอบชั่วดีและมีเหตุผล

จากการศึกษาถึงการสร้างแบบทดสอบวัดทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และจากผลงานวิจัยต่าง ๆ นั้น ยังไม่มีใครสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปลด้านศีลมาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านนี้โดยตรงขึ้นมา เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,845 คน จากจำนวน 110 ห้องเรียน ใน 23 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง จำนวน 825 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) คือขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ซึ่งเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน (ลิวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 260 อ้างอิงจาก Yamane. 1967 : 886 - 887)

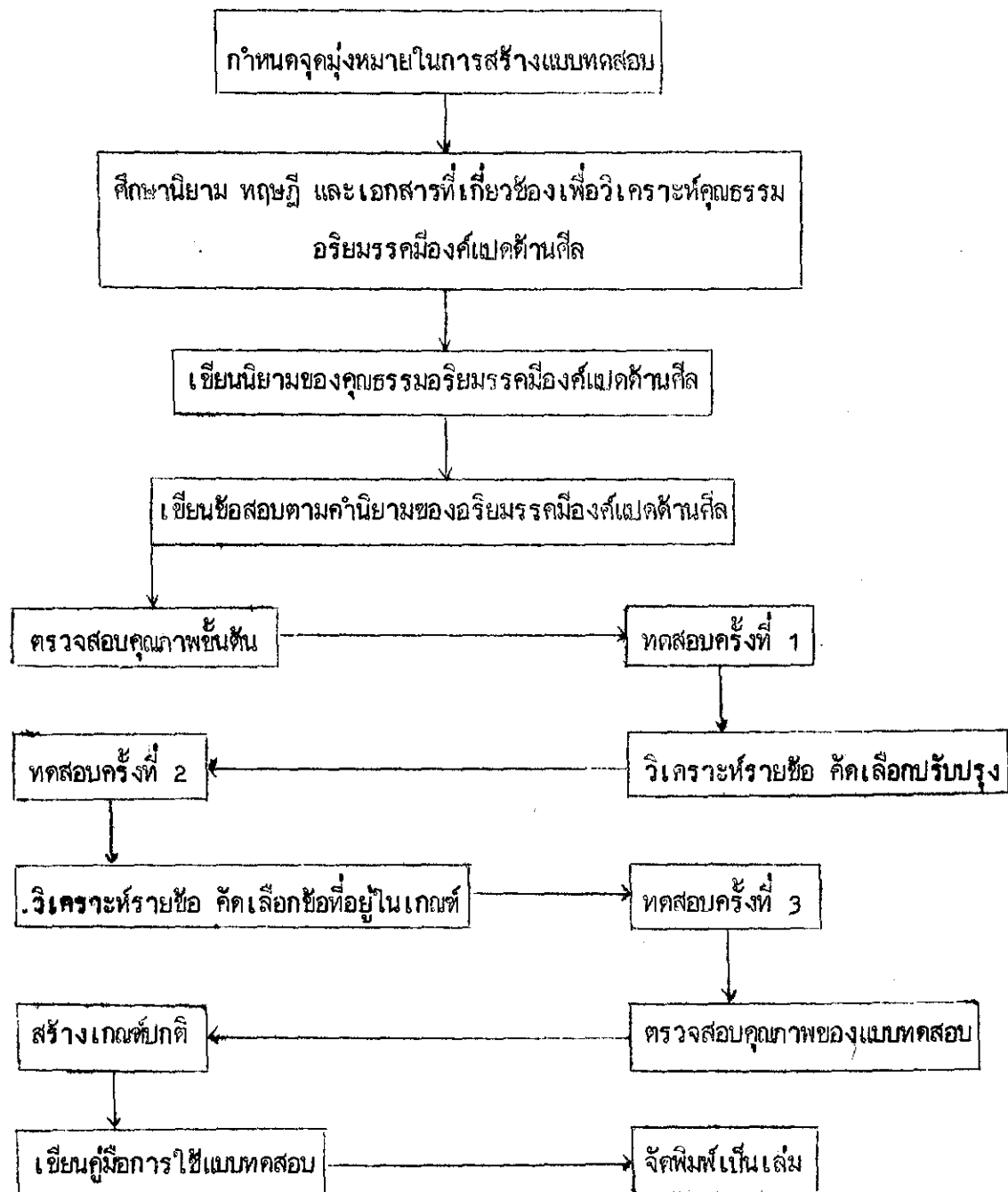
ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มาประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งหมด 11 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มในขั้นที่ 2 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงรายละเอียดไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบ

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
ใหญ่	บุญวาทย์วิทยาลัย	53	52	109
	เกาะคาวิทยาคม	63	39	69
กลาง	สปราบวิทยา	35		
	ห้างฉัตรวิทยา		39	35
	แม่เมะวิทยา			31
เล็ก	แม่สันวิทยา		34	
	เสริมงามวิทยา			36
	วังเหนือวิทยา			47
	ประชาราษฎร์วิทยา	34		36
	ไหล่หินวิทยา	35		
	ปงแสนทองวิทยา		38	40
	รวม	220	202	403

วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น

ภาพประกอบ 2 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามแผนผังข้างต้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ

1.1 เพื่อสร้างเครื่องมือวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล เกี่ยวกับความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง

1.3 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล

2. ศึกษาทฤษฎี และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 รวบรวมนิยามของจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล

2.3 หาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล

3. เขียนนิยามของคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล เป็นในรูปนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสรุปจากนิยามที่ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ

4. เขียนข้อสอบตามคำนิยามของจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล

4.1 แบบทดสอบแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย คือ ด้านสัมมาวาจา สัมมาภังคะ และสัมมาอาชีวะ โดยมีลักษณะของแบบทดสอบทุกด้านย่อยเป็นแบบสถานการณ์ (Situation) ซึ่งเป็นสถานการณ์สมมุติที่ประสบในชีวิตประจำวัน ในแต่ละสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก

4.2 สร้างสถานการณ์ให้ครอบคลุมคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล ทั้ง 3 ด้านย่อย โดยสร้างสถานการณ์ด้านละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 60 สถานการณ์

4.3 การให้คะแนนแต่ละข้อ มีน้ำหนักเป็น 1, 2, 3 โดยยึดหลักดังนี้

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศีลไม่บกพร่องเลย

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงศีลต่างพร้อมเล็กน้อยถึงปานกลาง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงศีลต่างพร้อมมากจนถึงศีลขาด

5. ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้น ด้วยความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจริยธรรมและทางด้านวัดผลการศึกษาพิจารณาตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละด้านย่อยว่าวัดได้ตรงกับคุณธรรมในแต่ละด้านย่อยหรือไม่
6. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 220 คน
7. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1 เพื่อ
 - 7.1 หาจุดบกพร่องหรือจุดอ่อนของแบบทดสอบ เช่น การใช้ภาษาในข้อคำถาม การดำเนินการสอบ เวลาในการสอบ ความเหมาะสม ของรูปแบบข้อสอบ เป็นต้น
 - 7.2 หาด่านจำแนกรายข้อ โดยใช้ t - test เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดี คือ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ของ เอ็ดเวิร์ด (Edward. 1957 : 153) แล้วปรับปรุงข้อสอบที่ไม่ดี
8. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วจากการสอบครั้งที่ 1 ไปทดสอบกับนักเรียน จำนวน 202 คน
9. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อจากการทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อหาด่านจำแนก โดยใช้ t - test แล้วคัดเลือกข้อที่ดี คือ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป
10. ทดสอบครั้งที่ 3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 403 คน
11. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ คือ
 - 11.1 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Alpha - Coefficient
 - 11.2 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) สำหรับกลุ่มที่รู้จักมีดังนี้

นักเรียนที่รู้จักว่าเป็นผู้มีความรู้มากหรือน้อยในแต่ละด้าน ซึ่งได้รับ การเสนอชื่อจากเพื่อนร่วมชั้นทุกคน อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชา จำนวน 3 ท่าน

พระภิกษุ ซึ่งได้เปรียญธรรมสามประโยคขึ้นไป จำนวน 34 รูป

สามเณร จำนวน 39 รูป
12. สร้างเกณฑ์ปกติ นำคะแนนจากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งที่ 3 ไปคำนวณ หาค่าเปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile Rank) แล้วเทียบหาค่า t ปกติ (T - score)

13. เขียนคู่มือการใช้แบบทดสอบ

- 13.1 โครงสร้างของแบบทดสอบ
- 13.2 วัตถุประสงค์ในการใช้แบบทดสอบ
- 13.3 วิธีดำเนินการวัด
- 13.4 ค่าสถิติ และคุณภาพเครื่องมือ
- 13.5 เกณฑ์ปกติ
- 13.6 การแปลความหมายของคะแนนจากผลการวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยบรรณคดีด้านศีลชนิดเลือกตอบ โดยมีข้อคำถามเป็นแบบสร้างสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบจะต้องตัดสินใจว่าตนเองควรจะทำอย่างไร ถ้าอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น แบบทดสอบแบ่งเป็นสามด้านย่อย คือ ด้านสัมมาวาจา ด้านสัมมาภังคะ และด้านสัมมาอาชีวะ จำนวนด้านละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 60 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ง่าย ๆ ซึ่งเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เมื่อนักเรียนอ่านแล้วให้พิจารณาเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิดอย่างแท้จริง และไม่กระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
 2. วิธีตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ให้ตัวอักษร ก ข หรือ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบ ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่างแบบทดสอบด้านสัมมาวาจา

- ๐) วิชาเป็นคนชอบนินทาคนอื่นอยู่เรื่อย วันหนึ่งบังเอิญวิชาเอาเรื่องของจิตรามาแล้วในทางเสียหาย แต่ลืมไปว่ามีครูผู้ซึ่งเป็นเพื่อนรักและสนิทกับจิตราคนหนึ่งอยู่ด้วย ถ้าท่านเป็นครูที่ท่านจะอย่างไร
- บอกจิตราให้เลิกคบวิชา เพราะเคยได้ยินเขานินทาอย่างเสียหายบ่อย ๆ
 - บอกจิตราให้รู้เรื่องที่ถูกนินทา
 - ไม่บอกจิตราในเรื่องที่ตนได้ยินได้ฟัง

ตัวอย่างแบบทดสอบด้านสัมมากัมมันตะ

- ๐๐) เล่นกับโจ่งเป็นเพื่อนรักกัน โจ่งชอบรังแกคนอื่นทั้งสองเป็นประจำ วันหนึ่งเป็นโอกาสเหมาะ โจ่งเดินมาคนเดียวในซอยที่มืด ด้วยความแค้นที่สะสมมานาน เล่นจึงวางแผนลอบทำร้ายโจ่ง ถ้าท่านเป็นโจ่งซึ่งรู้เหตุการณ์ตลอด ท่านจะอย่างไร
- ช่วยเล่นแก้แค้นทันที
 - ไม่ช่วยเล่นแต่แอบดูเหตุการณ์เงียบ ๆ
 - ห้ามเล่นไม่ให้ทำอย่างนั้น

ตัวอย่างแบบทดสอบด้านสัมมาอาชีวะ

- ๐๐๐) นิสิตและสุเทพต่างก็เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนของคณีย์ คณีย์เป็นคนเรียนอ่อน เมื่อใกล้สอบ นิสิตชวนคณีย์ไปเที่ยวงานกลางคืนแห่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่วัยรุ่น และออกค่าใช้จ่ายให้ซึ่งคณีย์ก็อยากไปมานานแล้ว แต่ขณะเดียวกันสุเทพก็ชวนไปคิววิชาที่จะสอบ ถ้าท่านเป็นคณีย์ท่านจะอย่างไร
- ไปเที่ยวกับนิสิตก่อน
 - ไปคิววิชากับสุเทพ
 - ไม่ไปไหนกับใครทั้งนั้น

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดวันและเวลาในการทดสอบ
2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบ และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบ
4. อธิบายให้นักเรียนที่เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบวัตถุประสงค์ของเครื่องมือวัดคุณธรรมจริยธรรมค่านิยม และวิธีการตอบเสียก่อนที่จะทำให้ทุกคนเริ่มต้นทำ
5. นำแบบทดสอบสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์รายข้อ และปรับปรุงข้อสอบจากการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
6. นำแบบทดสอบไปสอบครั้งที่ 3 แล้วหาคุณภาพของแบบทดสอบ และหาเกณฑ์ปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (Edwards. 1957 : 152 - 154 อ้างอิงมาจาก ดีวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในแต่ละกลุ่ม

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (Mehrens and Lehmann. 1978 : 99 citing Cronbach. 1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อหนึ่ง ๆ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

4. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
โดยวิธี Known Group Technique ในการเปรียบเทียบใช้ t - test
(Ferguson. 1981 : 182)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน Distribution ของ t
	S_1^2, S_2^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5. หาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) โดยใช้สูตร (สมบุญ
ชิตพงษ์ และ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ 2524 : 92)

$$PR = \frac{100}{N} (cf + \frac{1}{2} f)$$

เมื่อ	PR	แทน ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
	f	แทน ความถี่ของแต่ละช่วงคะแนน
	cf	แทน ความถี่สะสม
	N	แทน จำนวนนักเรียน

6. หาคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norm) โดยหาคะแนนที่ปกติ แบบยึดพื้นที่ใต้โค้งเป็น
หลัก (Area Transformation) จากการหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile
Rank) แล้วนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้ ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ
(Normalized T - Score) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2522 : 148 -
153)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทนจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทนจำนวนข้อของแบบทดสอบ
$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ย
S	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทนค่าความแปรปรวน
SE_{meas}	แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Distribution
r_{tt}	แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
T	แทนคะแนน T - ปกติ (Normalized T - Score)
X_1	แทนคะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมาวาจา
X_2	แทนคะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมากรรม
X_3	แทนคะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมาอาชีวะ
X_4	แทนคะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์แปดด้าน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพิสัย (Face Validity)

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

2.2 วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดลองครั้งที่ 2

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2

3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

3.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

3.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ของแบบทดสอบ

4.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน

4.5 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบแต่ละด้านและ

รวมทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น

3 ด้านย่อยคือ

1.1.1 แบบทดสอบวัดด้านสัมมาวาจา

1.1.2 แบบทดสอบวัดด้านสัมมากรรมันตะ

1.1.3 แบบทดสอบวัดด้านสัมมาอาชีพะ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพิภพ (face validity)

ในการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและผู้เชี่ยวชาญทางศาสนาพุทธจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาข้อสอบเป็นรายข้อ แบบทดสอบที่ตรวจสอบในเบื้องต้นมีจำนวนทั้งหมด 82 ข้อ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อสอบทางด้านภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า ผลการพิจารณาแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า มีความเห็นสอดคล้องกันเป็น รายข้อตั้งแต่ 60 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ให้ข้อสอบผ่านการพิจารณาขั้นต้นจำนวน 74 ข้อ

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของ แบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามด้าน จากการทดลอง ครั้งที่ 1

แบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล	N	n	เวลา (นาท)	$\bar{X}$	S	r_{tt}
ด้านสัมมาวาจา	220	25	25	58.054	6.360	.702**
ด้านสัมมากัมมัฏเฐ	220	25	25	62.600	7.682	.846**
ด้านสัมมาอาชีวะ	220	24	25	60.909	7.851	.853**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาวาจา จำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 58.054 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของ

คะแนนเต็ม 20.554 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.360 และค่าความเชื่อมั่น .702 แบบทดสอบด้านสัมมากัมมันตะจำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 62.60 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 25.10 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.682 และค่าความเชื่อมั่น .846 แบบทดสอบด้านสัมมาวาจา จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลาสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 60.909 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 24.909 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.851 และค่าความเชื่อมั่น .853

2.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 55 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4, 5 และ 6

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
อริยมรรคมีองค์แปดด้านคือ ด้านสัมมาวาจา จากการทดลองครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
1	2.181	0.966	1.381	0.536	4.850	คัดเลือกไว้
2	2.690	0.291	2.036	0.554	5.276	คัดเลือกไว้
3	3.00	0.00	2.636	0.494	3.840	คัดเลือกไว้
4	2.727	0.313	1.727	0.683	7.431	คัดเลือกไว้
5	2.763	0.220	2.127	0.742	4.808	คัดเลือกไว้
6	2.963	0.072	2.054	0.793	7.248	คัดเลือกไว้
7	2.418	0.247	2.327	0.372	0.857	คัดออก
8	2.963	0.072	2.345	0.637	5.443	คัดเลือกไว้

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
9	2.418	0.358	1.945	0.274	4.412	คัดเลือกไว้
10	2.581	0.358	1.709	0.543	6.812	คัดเลือกไว้
11	2.309	0.365	1.636	0.383	5.770	คัดเลือกไว้
12	2.709	0.210	2.00	0.481	6.325	คัดเลือกไว้
13	2.381	0.388	2.218	0.432	1.334	คัดออก
14	2.890	0.173	2.472	0.476	3.848	คัดเลือกไว้
15	2.345	0.637	1.527	0.476	5.750	คัดเลือกไว้
16	2.963	0.035	2.436	0.398	5.939	คัดเลือกไว้
17	2.690	0.476	1.509	0.661	8.213	คัดเลือกไว้
18	2.690	0.365	2.109	0.802	3.988	คัดเลือกไว้
19	2.836	0.287	2.00	0.925	5.631	คัดเลือกไว้
20	2.727	0.313	2.036	0.702	5.044	คัดเลือกไว้
21	2.636	0.346	2.181	0.484	3.703	คัดเลือกไว้
22	2.702	0.284	2.163	0.657	4.120	คัดเลือกไว้
23	1.836	0.731	1.654	0.526	1.203	คัดออก
24	2.927	0.105	2.436	0.583	4.390	คัดเลือกไว้
25	2.327	0.705	1.672	0.668	4.145	คัดเลือกไว้

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบข้างต้นสามารถ
มีทั้งหมด 25 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.857 ถึง 8.213 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก
ไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$ 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 7, 13 และ 23 และจะคัดออกในการ
ทดลองครั้งต่อไป

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ด้านสัมมาทิฏฐิ จากการทดลองรอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.981	0.018	1.890	0.728	9.367	คัดเลือกไว้
2	3.00	0.00	2.709	0.247	4.342	คัดเลือกไว้
3	2.872	0.150	2.054	0.867	6.015	คัดเลือกไว้
4	2.218	0.729	1.563	0.657	4.126	คัดเลือกไว้
5	2.909	0.084	2.509	0.624	3.525	คัดเลือกไว้
6	1.818	0.707	1.600	0.614	1.406	คัดออก
7	2.963	0.035	2.236	0.702	6.280	คัดเลือกไว้
8	2.963	0.035	1.709	0.617	11.517	คัดเลือกไว้
9	3.00	0.00	2.527	0.550	4.73	คัดเลือกไว้
10	2.327	0.668	1.963	0.739	2.275	คัดเลือกไว้
11	2.981	0.018	2.418	0.581	5.394	คัดเลือกไว้
12	2.945	0.052	2.109	0.617	7.580	คัดเลือกไว้
13	2.636	0.272	1.981	0.573	5.284	คัดเลือกไว้
14	2.327	0.335	1.872	0.446	3.818	คัดเลือกไว้
15	2.963	0.035	2.381	0.684	5.090	คัดเลือกไว้
16	2.927	0.142	2.454	0.511	4.340	คัดเลือกไว้
17	2.927	0.068	1.727	0.535	11.460	คัดเลือกไว้
18	2.981	0.081	2.345	0.674	5.428	คัดเลือกไว้
19	2.963	0.035	2.163	0.620	7.330	คัดเลือกไว้
20	2.836	0.176	1.945	0.534	7.842	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
21	3.00	0.00	2.400	0.688	5.364	คัดเลือกไว้
22	2.80	0.162	2.200	0.681	4.846	คัดเลือกไว้
23	2.909	0.084	2.290	0.543	5.797	คัดเลือกไว้
24	2.927	0.105	2.309	0.624	5.367	คัดเลือกไว้
25	2.963	0.035	2.036	0.739	7.814	คัดเลือกไว้

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาภิรมณ์คะแนนมีทั้งหมด 25 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.406 ถึง 11.517 มีข้อที่มีอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$ 1 ข้อ คือ ข้อ 6 และจะคัดออกในการทดลองครั้งต่อไป

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ด้านสัมมาอาชีวะ จากการทดลองสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.945	0.052	2.418	0.432	5.617	คัดเลือกไว้
2	3.00	0.00	1.800	0.681	10.784	คัดเลือกไว้
3	2.872	0.113	2.581	0.432	2.923	คัดเลือกไว้
4	2.890	0.098	2.00	0.370	9.648	คัดเลือกไว้
5	2.927	0.068	2.181	0.410	8.002	คัดเลือกไว้
6	2.927	0.068	2.200	0.681	6.229	คัดเลือกไว้

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
7	2.872	0.150	2.145	0.534	6.519	คัดเลือกไว้
8	2.981	0.018	2.054	0.830	7.465	คัดเลือกไว้
9	2.960	0.035	2.454	0.548	4.943	คัดเลือกไว้
10	2.872	0.113	2.145	0.348	7.940	คัดเลือกไว้
11	2.981	0.018	2.054	0.830	7.465	คัดเลือกไว้
12	2.909	0.084	1.927	0.513	9.425	คัดเลือกไว้
13	2.818	0.151	2.163	0.620	5.532	คัดเลือกไว้
14	2.981	0.018	2.218	0.581	7.311	คัดเลือกไว้
15	3.00	0.00	2.163	0.731	7.260	คัดเลือกไว้
16	3.00	0.00	1.945	0.608	10.034	คัดเลือกไว้
17	2.909	0.121	2.181	0.595	6.380	คัดเลือกไว้
18	2.290	0.247	1.709	0.654	4.539	คัดเลือกไว้
19	2.854	0.163	2.454	0.437	3.829	คัดเลือกไว้
20	2.981	0.018	2.109	0.987	6.450	คัดเลือกไว้
21	3.00	0.00	2.345	0.526	6.697	คัดเลือกไว้
22	3.00	0.00	2.381	0.573	6.064	คัดเลือกไว้
23	2.945	0.052	2.418	0.618	4.774	คัดเลือกไว้
24	2.890	0.136	1.763	0.554	10.061	คัดเลือกไว้

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาอาชีวะ มีทั้งหมด 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.923 ถึง 10.784 ไม่มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$

2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดลองสอบครั้งที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสอบในครั้งที่ 1 พบว่าคำถามบางข้อยังมีค่าอำนาจจำแนก (ค่า t) อยู่ไม่ถึงเกณฑ์ ดังนั้นในการคัดเลือกข้อสอบเพื่อรวบรวมเป็นฉบับใหม่เพื่อนำไปทดลองสอบในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้ตัดข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ออก เหลือข้อสอบที่ใช้ได้แต่ละด้านย่อยดังนี้

แบบทดสอบด้านสัมมาวาจา จำนวน 22 ข้อ

แบบทดสอบด้านสัมมากัมมันตะ จำนวน 24 ข้อ

แบบทดสอบด้านสัมมาอาชีวะ จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2

3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ด้าน จากการทดลองครั้งที่ 2

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรมองค์แปดด้านศีล	N	n	เวลา (นาที)	$\bar{X}$	S	r_{tt}
ด้านสัมมาวาจา	202	22	20	52.905	5.505	.659**
ด้านสัมมากัมมันตะ	202	24	25	61.712	6.570	.809**
ด้านสัมมาอาชีวะ	202	24	25	63.866	5.840	.795**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาวาจา จำนวน 22 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที มีค่าเฉลี่ย 52.905 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 19.905 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.505 และมีค่าความเชื่อมั่น .659 แบบทดสอบด้านสัมมากรรม จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 61.712 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 25.712 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.570 และมีค่าความเชื่อมั่น .809 แบบทดสอบด้านสัมมาอาชีพ จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 63.866 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม 27.866 คะแนน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.840 และมีค่าความเชื่อมั่น .795

3.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 51 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 8, 9 และ 10

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
อธิบายมรรคมีองค์แปดด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการทดลองสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
1	2.078	0.993	1.490	0.694	3.232	คัดเลือกไว้
2	2.588	0.487	1.960	0.638	4.228	คัดเลือกไว้
3	2.960	0.078	2.882	0.185	1.086	คัดออก
4	2.921	0.113	1.882	0.665	8.412	คัดเลือกไว้
5	2.901	0.130	2.313	0.699	4.611	คัดเลือกไว้
6	2.980	0.019	2.529	0.574	4.182	คัดเลือกไว้
7	3.00	0.00	2.764	0.343	2.877	คัดออก
8	2.921	0.073	2.372	0.598	4.786	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
9	2.372	0.438	1.960	0.278	3.477	คัดเลือกไว้
10	2.784	0.252	1.843	0.654	7.060	คัดเลือกไว้
11	2.411	0.327	1.745	0.353	5.767	คัดเลือกไว้
12	2.745	0.193	1.960	0.278	8.168	คัดเลือกไว้
13	2.470	0.694	1.803	0.760	3.950	คัดเลือกไว้
14	3.00	0.00	2.156	0.694	7.235	คัดเลือกไว้
15	2.470	0.454	1.627	0.518	6.106	คัดเลือกไว้
16	2.980	0.019	2.450	0.532	5.099	คัดเลือกไว้
17	2.627	0.558	1.450	0.612	7.770	คัดเลือกไว้
18	2.627	0.398	2.019	0.659	4.223	คัดเลือกไว้
19	2.803	0.320	1.941	0.816	5.775	คัดเลือกไว้
20	2.764	0.263	2.333	0.506	3.509	คัดเลือกไว้
21	2.705	0.211	2.117	0.545	4.829	คัดเลือกไว้
22	2.607	0.403	2.039	0.558	4.137	คัดเลือกไว้

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาวาจา จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.086 ถึง 8.412 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$ 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 และจะตัดออกในการทดลองครั้งต่อไป

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านที่ ๕ ด้านสัมมาทิฐิ จากการทดลองรอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.882	0.105	1.941	0.616	7.914	คัดเลือกไว้
2	3.00	0.00	2.725	0.323	3.455	คัดเลือกไว้
3	2.823	0.228	2.00	0.760	5.912	คัดเลือกไว้
4	2.352	0.632	1.352	0.432	6.923	คัดเลือกไว้
5	2.941	0.056	2.647	0.472	2.889	คัดออก
6	2.960	0.038	1.784	0.732	9.570	คัดเลือกไว้
7	2.921	0.073	2.352	0.592	4.982	คัดเลือกไว้
8	2.941	0.096	2.058	0.696	7.085	คัดเลือกไว้
9	3.00	0.00	2.725	0.403	3.093	คัดเลือกไว้
10	2.647	0.392	1.960	0.598	4.930	คัดเลือกไว้
11	2.941	0.096	2.392	0.523	4.983	คัดเลือกไว้
12	2.941	0.056	2.294	0.411	6.761	คัดเลือกไว้
13	2.607	0.283	1.843	0.574	5.893	คัดเลือกไว้
14	2.313	0.419	1.882	0.505	3.202	คัดออก
15	2.803	0.360	2.313	0.659	3.466	คัดออก
16	2.960	0.038	2.333	0.626	5.495	คัดเลือกไว้
17	2.803	0.240	1.764	0.623	7.987	คัดเลือกไว้
18	2.960	0.038	2.196	0.840	5.822	คัดเลือกไว้
19	3.00	0.00	2.235	0.663	6.709	คัดเลือกไว้
20	2.803	0.200	2.333	0.666	3.606	คัดออก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
21	2.960	0.078	2.313	0.819	4.878	คัดเลือกไว้
22	2.843	0.134	2.352	0.392	4.834	คัดเลือกไว้
23	2.941	0.056	2.294	0.611	5.657	คัดเลือกไว้
24	2.960	0.038	2.411	0.527	5.215	คัดเลือกไว้

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาภิรมณ์มีจำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.889 ถึง 9.570 ไม่มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยธรรมเบื้องต้นแก่เด็กด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการทดลองสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
1	2.941	0.056	2.352	0.552	5.394	คัดเลือกไว้
2	2.980	0.019	2.254	0.673	6.232	คัดเลือกไว้
3	2.901	0.090	2.627	0.318	3.063	คัดออก
4	2.901	0.090	2.313	0.499	5.471	คัดเลือกไว้
5	2.862	0.160	2.235	0.543	5.341	คัดเลือกไว้
6	2.941	0.056	2.058	0.696	7.271	คัดเลือกไว้
7	2.921	0.073	2.392	0.363	5.721	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
8	2.882	0.105	2.254	0.713	4.959	คัดเลือกไว้
9	2.980	0.019	2.392	0.403	6.464	คัดเลือกไว้
10	2.941	0.056	2.156	0.374	8.549	คัดเลือกไว้
11	2.960	0.078	2.627	0.478	3.139	คัดเลือกไว้
12	2.901	0.090	2.156	0.534	6.735	คัดเลือกไว้
13	2.862	0.120	2.509	0.534	3.117	คัดออก
14	2.960	0.078	2.568	0.450	3.852	คัดเลือกไว้
15	2.980	0.019	2.725	0.363	2.946	คัดออก
16	3.00	0.00	1.882	0.785	9.011	คัดเลือกไว้
17	2.941	0.056	2.254	0.593	6.090	คัดเลือกไว้
18	2.215	0.212	1.882	0.465	2.890	คัดออก
19	2.980	0.019	2.450	0.572	4.923	คัดเลือกไว้
20	2.980	0.019	2.431	0.650	4.793	คัดเลือกไว้
21	2.862	0.200	2.450	0.652	3.187	คัดเลือกไว้
22	3.00	0.00	2.470	0.534	5.179	คัดเลือกไว้
23	2.980	0.019	2.509	0.414	5.111	คัดเลือกไว้
24	2.921	0.113	1.843	0.694	8.569	คัดเลือกไว้

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่าทีมีนัยสำคัญจะ
จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.890 ถึง 9.011 ไม่มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนก
ไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$

3.3 การคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสอบครั้งที่ 2 พบว่ามีคำถามบางข้อมีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้คัดออก และได้คัดเลือกข้อสอบและรวบรวมเป็นฉบับใหม่สำหรับนำไปทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพครั้งสุดท้าย โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงและอยู่ในเกณฑ์ไว้ด้านละ 20 ข้อ

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วย จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้สอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้าน และรวมทั้งฉบับจากการทดลองสอบครั้งที่ 3

แบบทดสอบ	N	n	เวลา (นาที)	$\bar{X}$	S	r_{tt}	SE_{meas}
X_1	403	20		45.928	5.901	.694**	± 3.264
X_2	403	20		49.843	6.389	.791**	± 2.920
X_3	403	20		49.655	7.029	.827**	± 2.923
X_4	403	60	50	145.451	16.372	.893**	± 5.355

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านที่ 4 จำนวน 60 ข้อ ใช้เวลาสอบ 50 นาที มีค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบรายด้านตั้งแต่ 45.928 ถึง 49.843 ทั้งฉบับ 145.451 ซึ่งสูงกว่าครึ่งหนึ่งของ

คะแนนเต็มทุกค่า มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบรายด้านตั้งแต่ 5.901 ถึง 7.029 ทั้งฉบับ 16.372 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรายด้านตั้งแต่ .694 ถึง .827 โดยแบบทดสอบด้านสัมมาวาจามีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด แบบทดสอบด้านได้มาอาชีวะมีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .893 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบทดสอบรายด้านตั้งแต่ ± 2.920 ถึง ± 3.264 ทั้งฉบับ ± 5.355

4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบครั้งที่ 3 ของแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาว่าข้อใดจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 101 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ $t - test$ ให้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 12 13 และ 14

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล ด้านสัมมาวาจา จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	1.801	0.940	1.544	0.710	2.017	
2	2.594	0.363	1.970	0.749	5.946	
3	2.772	0.177	2.089	0.561	7.990	
4	2.821	0.267	1.663	0.685	11.927	
5	2.782	0.252	1.930	0.785	8.403	
6	2.990	0.009	2.158	0.814	9.216	
7	2.792	0.166	2.247	0.588	6.307	
8	2.970	0.029	2.386	0.639	7.181	
9	2.465	0.431	1.831	0.481	6.671	
10	2.693	0.314	1.732	0.557	10.348	

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
11	2.415	0.365	1.524	0.431	10.036	
12	2.653	0.288	1.821	0.407	10.029	
13	2.396	0.701	1.801	0.680	5.088	
14	2.930	0.085	1.900	0.870	10.592	
15	2.475	0.491	1.702	0.670	7.209	
16	2.930	0.085	2.247	0.588	8.367	
17	2.534	0.671	1.574	0.766	8.048	
18	2.574	0.426	1.722	0.682	8.134	
19	2.841	0.234	2.059	0.816	7.669	
20	2.693	0.294	2.039	0.718	6.533	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมวลจากจำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.017 ถึง 11.927 ค่าอำนาจจำแนกข้อที่ 1 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นค่าอำนาจจำแนกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ข้อ 1 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุดและข้อ 4 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านที่ดี ด้านสัมมากัมมัตตะ จากการทดลองสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.980	0.019	2.178	0.767	9.091	
2	3.00	0.00	2.435	0.608	7.282	
3	2.871	0.193	2.059	0.776	8.290	
4	2.247	0.708	1.693	0.694	4.702	
5	2.900	0.110	2.113	0.705	8.705	
6	2.990	0.009	1.980	0.719	11.896	
7	2.900	0.150	2.158	0.594	8.645	
8	2.960	0.058	1.950	0.727	11.456	
9	3.00	0.00	2.475	0.591	6.863	
10	2.504	0.452	1.950	0.747	5.084	
11	2.970	0.029	2.029	0.669	11.319	
12	2.891	0.098	2.138	0.580	9.190	
13	2.504	0.252	1.811	0.534	7.855	
14	2.881	0.105	2.128	0.713	8.367	
15	2.821	0.147	1.980	0.599	9.785	
16	2.841	0.194	2.099	0.530	8.763	
17	2.831	0.181	1.673	0.622	12.987	
18	2.980	0.019	1.930	0.705	12.401	
19	2.910	0.141	2.039	0.658	9.792	
20	2.930	0.105	2.069	0.785	9.172	

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาภิรมณ์มะ
จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.702 ถึง 12.987 ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ข้อที่ 4 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำที่สุด และข้อ 17 มี
ค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยธรรมเบื้องต้นด้านศีล ด้านสัมมาอาชีวะ จากการทดลองสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
1	2.920	0.073	2.227	0.737	7.738	
2	2.920	0.133	1.831	0.781	11.447	
3	2.970	0.029	2.366	0.534	8.089	
4	2.633	0.274	1.871	0.533	8.524	
5	2.782	0.192	2.039	0.678	8.005	
6	2.821	0.207	2.148	0.747	6.942	
7	2.891	0.118	1.960	0.618	10.906	
8	2.841	0.174	1.801	0.620	11.729	
9	2.871	0.113	2.178	0.667	7.885	
10	2.752	0.188	1.811	0.674	10.185	
11	2.970	0.049	1.950	0.767	11.347	
12	2.891	0.098	1.861	0.740	11.307	
13	2.970	0.029	2.089	0.741	10.090	
14	2.990	0.009	1.910	0.721	12.703	
15	2.950	0.047	2.118	0.745	9.395	
16	2.900	0.130	1.851	0.627	12.116	

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
17	2.900	0.110	1.960	0.598	11.227	
18	2.900	0.170	1.841	0.614	12.019	
19	2.871	0.153	2.168	0.621	8.030	
20	2.960	0.058	2.049	0.707	10.467	

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาคารวะจะ
จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 6.942 ถึง 12.703 ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ข้อที่ 6 มีค่าอำนาจจำแนกค่าสูงสุด และข้อที่ 14 มีค่า
อำนาจจำแนกสูงที่สุด

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้กำหนดผลการสอบในแต่ละด้านมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
โดยวิธีการเทคนิคกลุ่มที่รู้ชั้ก่อนแล้ว (Known Group Technique) โดยทดสอบความ
แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีคุณธรรมมากกับกลุ่มที่มีคุณธรรมน้อยในแต่ละด้าน
ดังนี้

- นักเรียนที่รู้จักว่าเป็นผู้มีคุณธรรมมากหรือน้อยในแต่ละด้าน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อ
จากเพื่อนร่วมชั้นทุกคน อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำวิชาอีกจำนวน 3 ท่าน
- พระภิกษุ ซึ่งได้เบรียนุธรรมสามประโยคขึ้นใจ จำนวน 34 รูป
- สามเณร จำนวน 39 รูป

การตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีคุณธรรมจริยธรรม
มีองค์แปดด้านก็เหมือนกับกลุ่มที่มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านก็เลยใช้ t - test
ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด
ด้านศีล แยกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

แบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล	กลุ่มที่รู้จัก	N	$\bar{X}$	S^2	t
X_1	มาก	77	46.701	24.370	2.410**
	น้อย	73	44.452	37.723	
	พระภิกษุ	34	48.2352	22.730	4.320**
	น้อย	38	43.131	27.630	
	สามเณร	39	47.00	23.210	3.364**
	น้อย	38	43.131	27.630	
X_2	มาก	76	52.567	21.848	5.263**
	น้อย	68	47.367	46.892	
	พระภิกษุ	34	53.235	24.367	5.065**
	น้อย	38	45.815	54.316	
	สามเณร	39	52.717	32.418	4.590**
	น้อย	38	45.815	54.316	
X_3	มาก	72	51.972	34.027	4.717**
	น้อย	69	46.811	50.066	
	พระภิกษุ	34	52.411	37.219	3.587**
	น้อย	38	46.710	54.373	
	สามเณร	39	51.435	28.410	3.215**
	น้อย	38	46.710	54.373	

ตาราง 15 (ต่อ)

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรมองค์แปดด้านศีล	กลุ่มที่รู้จัก	N	$\bar{X}$	S^2	t
X ₄	มาก	39	149.845	169.659	4.139**
	น้อย	38	135.657	281.258	
	พระภิกษุ	34	153.882	172.894	5.157**
	น้อย	38	135.657	281.258	
	สามเณร	39	151.153	163.817	4.539**
	น้อย	38	135.657	281.258	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์แปดด้านศีล มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอย่างเชื่อมั่นได้ไม่ว่าจะวิเคราะห์เป็นรายด้านหรือวิเคราะห์ทั้งฉบับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าตั้งแต่ 2.410 ถึง 5.253 ด้านสัมมาวาจา มีค่าตั้งแต่ 2.410 ถึง 4.320 ด้านสัมมาภิรมย์ มีค่าตั้งแต่ 4.590 ถึง 5.263 ด้านสัมมาอาชีวะ มีค่าตั้งแต่ 3.215 ถึง 4.717 และความเที่ยงตรงของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 4.139 ถึง 5.157

4.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบในแต่ละด้าน

จะแนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์แปดด้านศีลทั้ง 3 ด้านย่อย และรวมทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 403 คน ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองแปด
ด้านศีลแต่ละด้าน และรวมทั้งฉบับ

แบบทดสอบ	X_1	X_2	X_3	X_4
X_1	1.000	.577**	.381**	.783**
X_2		1.000	.671**	.889**
X_3			1.000	.857**
X_4				1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองแปดด้านศีลแต่ละด้านย่อยมีความสัมพันธ์กันทางบวก เชื่อมั่นได้ทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .577 ถึง .671 ความแปรปรวนซ้อนทับกันตั้งแต่ 14.51 % ถึง 45.02 % แบบทดสอบด้านสัณนิบาตจากกับแบบทดสอบด้านสัณนิบาตจะมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ส่วนแบบทดสอบด้านสัณนิบาตกับแบบทดสอบด้านสัณนิบาตจะมีความสัมพันธ์กันสูงสุด แบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .783 ถึง .889 ความแปรปรวนซ้อนทับกันตั้งแต่ 61.30 % ถึง 79.03 % แบบทดสอบด้านสัณนิบาตจากกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ส่วนแบบทดสอบด้านสัณนิบาตกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันสูงสุด

4.5 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบแต่ละด้านและ
รวมทั้งฉบับ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการนำแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองแปดด้านศีล
มาสร้างเกณฑ์ปกติซึ่งเป็นเกณฑ์ท้องถิ่น (Local Norms) โดยสร้างเป็นเกณฑ์ปกติในรูป

ของคะแนนปกติ (Normalized T - Score) แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวม
ทั้งสองเพศ ดังแสดงในตาราง 17 - 20

ตาราง 17 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแยกด้านดี สำหรับ
นักเรียนชาย

คะแนนดิบ	คะแนนปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาหิมนันตะ	สัมมาภาวียะ
60	72	66	66
59	71	64	64
58	69	63	63
57	68	61	62
56	66	60	60
55	65	58	59
54	63	57	58
53	61	56	56
52	60	54	55
51	58	53	54
50	57	51	52
49	55	50	51
48	53	49	49
47	52	47	48
46	50	46	47
45	49	44	45
44	47	43	44

ตาราง 17 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมากัมมัตะ	สัมมาอาชีวะ
43	46	42	43
42	44	40	41
41	43	39	40
40	41	38	39
39	40	36	37
38	38	35	36
37	37	33	35
36	35	32	33
35	34	31	32
34	32	29	31
33	31	28	29
32	29	26	28
31	28	25	27
30	26	24	25
29	25	22	24
28	33	21	22
27	22	19	21
26	20	18	20
25	18	17	18
24	17	15	17
23	15	14	16

ตาราง 17 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมากัมมันตะ	สัมมาอาชีวะ
22	14	12	15
21	12	11	13
20	11	9	11
19	9	8	10
18	7	6	8
17	5	5	7
16			6
$\bar{X}$	45.583	43.804	48.622
S	6.092	6.597	7.169
n	286	286	286

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 17 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านคือ สำหรับนักเรียนชายในรูปคะแนนที่ปกติ มีค่าดังนี้ ด้านสัมมาวาจา
 ตั้งแต่ T5 ถึง T72 ด้านสัมมากัมมันตะตั้งแต่ T5 ถึง T66 ด้านสัมมาอาชีวะตั้งแต่
 T6 ถึง T66

ตาราง 18 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ สำหรับ
นักเรียนหญิง

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมากรรม	สัมมาอาชีวะ
60	74	75	68
59	72	69	66
58	70	64	63
57	68	59	61
56	67	55	59
55	65	51	57
54	63	48	55
53	61	44	52
52	59	43	50
51	58	42	48
50	56	41	46
49	54	40	43
48	52	39	41
47	50	38	39
46	48	37	37
45	46	36	34
44	44	35	32
43	43	34	30
42	41	33	28
41	39	32	25

ตาราง 18 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปรับ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิเมหะ	สัมมาอาชีวะ
40	37	31	23
39	35	30	21
38	33	29	19
37	31	28	16
36	30	27	14
35	28	26	12
34	26	25	10
33	24	24	7
32	22	23	5
31	20	22	
30	18	21	
29	17	20	
28	15	19	
27	13	18	
26	11	17	
25	9	16	
24	7	15	
23	5	14	
22		13	
21		12	

ตาราง 18 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมากัมมันตะ	สัมมาอาชีวะ
20		11	
19		10	
18		9	
17		8	
16		7	
15		6	
14		5	
$\bar{X}$	47.945	53.370	53.437
S	5.209	4.754	5.690
n	240	240	240

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 18 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านศีล สำหรับนักเรียนหญิงในรูปคะแนนที่ปกติ มีผลดังนี้ ด้านสัมมาวาจา
 ตั้งแต่ T5 ถึง T74 ด้านสัมมากัมมันตะตั้งแต่ T5 ถึง T75 ด้านสัมมาอาชีวะตั้งแต่
 T5 ถึง T68

ตาราง 19 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมอันดีงามที่ ๑ รวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาวิหิงสา	สัมมาอาชีวะ
60	70	76	70
59	68	70	64
58	67	65	60
57	65	61	57
56	64	58	55
55	62	55	53
54	61	52	51
53	59	51	50
52	58	50	49
51	56	48	48
50	55	47	47
49	53	46	46
48	52	45	45
47	50	44	44
46	49	42	43
45	47	41	42
44	46	40	41
43	44	39	40
42	43	37	39
41	41	36	38

ตาราง 19 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิฐิ	สัมมาอาชีวะ
40	40	35	37
39	38	34	36
38	37	32	35
37	35	31	34
36	34	30	33
35	32	29	32
34	31	28	31
33	29	26	30
32	28	25	29
31	26	24	28
30	25	23	27
29	23	21	26
28	22	20	25
27	20	19	24
26	19	18	23
25	17	17	22
24	16	15	21
23	14	14	20
22	13	13	19
21	11	12	18

ตาราง 19 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิฐิ	สัมมาวาจาวิริยะ
20	10	10	17
19	8	9	16
18	7	8	15
17	5	7	14
16		5	13
15			12
14			11
13			10
12			9
11			8
10			7
9			6
8			5
$\bar{X}$	46.661	50.887	50.818
S	5.821	6.523	6.957
n	526	526	526

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 19 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านคือ รวมทั้งสองเพศในรูปคะแนนปกติ มีวิธีดังนี้ ด้านดีมีมาวาจา
 ตั้งแต่ T5 ถึง T70 ด้านสัมมากรรมันตะตั้งแต่ T5 ถึง T76 ด้านสมาธิตั้งแต่
 T5 ถึง T70

ตาราง 20 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านคือ รวมทั้งฉบับ
 แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
180	72	63	67
179	71	62	66
178	70	61	66
177	70	61	65
176	69	60	65
175	69	59	64
174	68	59	64
173	68	58	63
172	67	58	63
171	66	57	62
170	66	57	62
169	65	56	61
168	64	56	60
167	64	55	60
166	63	54	59

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนสถิติ		
	ชาย	หญิง	รวม
165	63	54	59
164	62	53	58
163	62	52	58
162	61	52	57
161	60	51	57
160	60	51	56
159	59	50	55
158	59	50	55
157	58	49	54
156	58	48	54
155	57	48	53
154	56	47	53
153	56	47	52
152	55	46	52
151	54	45	51
150	54	45	51
149	53	44	50
148	53	44	50
147	52	43	49
146	52	43	48
145	51	42	48

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
144	50	41	47
143	50	41	47
142	49	40	46
141	49	40	46
140	48	39	45
139	48	38	45
138	47	38	44
137	46	37	44
136	46	37	43
135	45	36	42
134	45	36	42
133	44	35	41
132	44	34	41
131	43	34	40
130	42	33	40
129	42	33	39
128	41	32	39
127	41	31	38
126	40	31	38
125	39	30	37

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
124	39	30	36
123	38	29	36
122	38	29	35
121	37	28	35
120	36	28	34
119	36	27	34
118	35	26	33
117	34	26	33
116	34	25	32
115	33	25	32
114	33	24	31
113	32	24	31
112	32	23	30
111	31	22	29
110	31	22	29
109	30	21	28
108	29	20	28
107	29	20	27
106	28	19	27

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
105	28	19	26
104	27	18	26
103	26	17	25
102	26	17	24
101	25	16	24
100	25	16	23
99	24	15	23
98	24	14	22
97	23	14	22
96	22	13	21
95	22	13	21
94	21	12	20
93	21	12	20
92	20	11	19
91	19	10	18
90	19	10	18
89	18		17
88	18		17
87	17		16
86	17		16
85	16		15

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
84	16		15
83	15		14
82	14		14
81	14		13
80	13		12
79	13		12
78	12		11
77	12		11
76	11		10
75	10		
	$\bar{X} = 143.024$	$\bar{X} = 154.791$	$\bar{X} = 148.393$
	$S = 16.807$	$S = 12.497$	$S = 16.089$
	$n = 286$	$n = 240$	$n = 526$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 20 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดด้านคือ รวมทั้งฉบับในรูปคะแนนที่ปกติ แยกเป็นเพศชาย เพศหญิงและ
 รวมทั้งสองเพศ มีผลดังนี้ นักเรียนชายตั้งแต่ T10 ถึง T72 นักเรียนหญิงตั้งแต่ T10
 ถึง T63 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T10 ถึง T67

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง จำนวน 825 คน ใช้ทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 220 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 202 คน และใช้ในการทดลองครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบจำนวน 403 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลชนิดสถานการณ์แบบเลือกตอบเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อประสบกับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนที่เลือกใช้เก็บกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตทำแบบทดสอบไปสอบและนัดหมายวันเวลา ที่จะทำการสอบ
2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบ และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบ
4. อธิบายให้นักเรียนที่เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบและวิธีตอบแบบทดสอบก่อนลงมือทำ
5. นำผลการสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ และทั้งฉบับดังนี้
 - 5.1 การทดสอบครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ ปรับปรุง และคัดเลือกข้อสอบ
 - 5.2 การทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ และคัดเลือกข้อสอบ
 - 5.3 การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบในด้านอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ถ้าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นด้านศีลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นด้านศีล จำนวน 74 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.857 ถึง 11.517 ไม่ผ่านเกณฑ์ 4 ข้อ ซึ่งแยกเป็นรายข้อดังนี้คือ ด้านสัมมาวาจา มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.857 ถึง 8.213 ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ ด้านสัมมาทิฐิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.406 ถึง 11.517 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ด้านสัมมาวาจาวิเวกมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.923 ถึง 10.784 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2. ถ้าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นด้านศีลที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองกำแพงดำนคีล ซึ่งได้คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์จากการทดสอบครั้งที่ 1 ได้จำนวน 70 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.086 ถึง 9.570 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ซึ่งแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้คือ ด้านสัมมาวาจามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.086 ถึง 8.412 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ด้านสัมมากรรมมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.889 ถึง 9.570 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ด้านสัมมาอาชีวะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.890 ถึง 9.011 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

3. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองกำแพงดำนคีล ที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 3 สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองกำแพงดำนคีล ซึ่งได้จากการคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงและอยู่ในเกณฑ์จากการทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน 60 ข้อ ด้านละ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.017 ถึง 12.987 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ซึ่งแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้คือ ด้านสัมมาวาจา มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.017 ถึง 11.927 ด้านสัมมากรรมมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.702 ถึง 12.987 ด้านสัมมาอาชีวะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 6.942 ถึง 12.703

4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 3 ให้คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเป็นรายด้านและรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตร Alpha-Coefficient ให้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ด้านสัมมาวาจา ด้านสัมมากรรมมีค่า ด้านสัมมาอาชีวะ และรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .694, .791, .827 และ .893 ตามลำดับ

5. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเชิงโครงสร้างของแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้ชั้ตอยู่แล้ว (Known Group Technique) ผลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาวาจามีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 2.410 ถึง 4.320 ด้านสัมมากรรมมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 4.590 ถึง 5.263 ด้านสัมมาอาชีวะมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 3.215 ถึง 4.717 และความเที่ยงตรงทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 4.139 ถึง 5.157 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบในแต่ละด้านของแบบทดสอบ
วัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัลแบคด้านศีล มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่
.381 ถึง .671 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบ-
ทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าตั้งแต่ .783 ถึง .889
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัลแบคด้านศีล
ในแต่ละด้านย่อยและรวมทั้งฉบับ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบโดยใช้คะแนนที่ปกติ
(Normalized T - Scores) โดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ
ผลปรากฏดังนี้ แบบทดสอบด้านสัมมาวาจาของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T5 ถึง T72
ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T5 ถึง T74 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T5 ถึง T70
แบบทดสอบด้านสัมมาการรักษามีช่วงคะแนนที่ของนักเรียนชายตั้งแต่ T5 ถึง T66 นักเรียนหญิง
ตั้งแต่ T5 ถึง T75 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T5 ถึง T76 แบบทดสอบด้าน
สัมมาอาชีวะมีช่วงคะแนนที่ของนักเรียนชายตั้งแต่ T6 ถึง T66 นักเรียนหญิงตั้งแต่ T5
ถึง T68 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T5 ถึง T70 แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมี
องค์แบคด้านศีลรวมทั้งสามด้าน มีช่วงคะแนนที่ของนักเรียนชายตั้งแต่ T10 ถึง T72
นักเรียนหญิงตั้งแต่ T10 ถึง T63 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T10 ถึง T67

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ ต้องการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยธรรมเมืองคัลแบคด้านศีลที่มีคุณภาพ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

จากการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 74 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.875 ถึง
11.517 มีค่าไม่ถึงเกณฑ์ 4 ข้อ ผลจากการวิเคราะห์ในครั้งนี้พบว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจ
จำแนกไม่ถึงเกณฑ์ สาเหตุเนื่องมาจากการทดสอบครั้งแรกจึงอาจมีข้อบกพร่องหลาย
ประการ เช่น ความกำกวมของภาษาที่ใช้ในการเขียนสถานการณ์ สถานการณ์วาทะทำให้

สืบสน ลักษณะตัวเลือกขีปนทางศีหรือไม้ที่เกินชักเกินไป เวลาที่ใช้ในการสอบไม่พอดี ในการคัดเลือกและรวบรวมเป็นฉบับใหม่ จึงตัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ออก ได้ จำนวนข้อของแบบทดสอบ 70 ข้อ แล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 2 ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.086 ถึง 9.570 มีค่าไม่ถึงเกณฑ์ 1 ข้อ แสดงว่าข้อสอบบางข้อมีค่าอำนาจจำแนกตกลง ถึงแม้จะผ่านการปรับปรุงคัดเลือกแล้วก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงกลุ่มตัวอย่างใหม่ ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงและอยู่ในเกณฑ์เพื่อไว้ทดสอบครั้งที่ 3 ด้าน ละ 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ ปรากฏว่า ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 2.017 ถึง 12.987 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ของเอ็ดเวอร์ค (Edward, 1957 : 153) ที่กำหนดค่าอำนาจจำแนก (τ) ที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จึงจะ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจริงในแต่ละข้อคำถาม นั้น ๆ จะเห็นได้ว่า ค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะผ่านการ คัดเลือกมาแล้วประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีขนาดใหญ่ขึ้นด้วย จึงทำให้ค่าอำนาจจำแนกดีขึ้น ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้มีค่าใกล้เคียงกับแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ซึ่ง สร้างโดย วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ ปี พ.ศ. 2527 ที่พบว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 2.34 ถึง 12.35 (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ 2527 : 78) และยังมีค่าใกล้เคียง กับแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งสร้างโดย จินตนา ทองย้อย ปี พ.ศ. 2525 ที่พบว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ 2.46 ถึง 12.87 (จินตนา ทองย้อย 2525 : 94) จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมี องค์แปดด้านศีลที่สร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ใช้ได้และสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีล โดยแยกหาเป็นรายด้าน และรวมทั้งฉบับด้วยสูตร Alpha - Coefficient ปรากฏว่า มีความเชื่อมั่นในแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับตั้งแต่ .694 ถึง .893 กล่าวได้ว่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเทียบกับแบบทดสอบ วัดคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ซึ่งสร้างโดย ไสว ช่อมงคลอุดม มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่

.609 ถึง .890 (ไอแซว ข้อมูลทดลอง 2528 : 79) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาชนไทย ซึ่งสร้างโดย สันติ สุขทรัพย์ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .656 ถึง .902 (สันติ สุขทรัพย์ 2528 : 92) แบบทดสอบมาตรฐานของต่างประเทศ Edward's Personal Preference Scheduling ซึ่งสร้างโดย เอ็ดเวิร์ด มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .60 ถึง .87 (Edward : 1957) และ California Test of Personality ซึ่งสร้างโดย ไทโรฟ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .59 ถึง .83 (สันติ สุขทรัพย์ 2528 : 116 อ้างอิงมาจาก Thorpe : 1953)

3. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้ผลอยู่แล้ว (Known Group Technique) ซึ่งได้นักเรียนที่เพื่อนร่วมชั้นเสนอชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรมในแต่ละด้านมากกับผู้มีคุณธรรมในแต่ละด้านน้อยและสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนด้วย นอกจากนี้ยังมีพระภิกษุ สามเณรซึ่งถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลอยู่แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่รู้จัก แล้วนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t -test ปรากฏว่าได้ค่า t ด้านสัมมาวาจาตั้งแต่ 2.410 ถึง 4.320 ด้านสัมมาภังคะได้ค่า t ตั้งแต่ 4.590 ถึง 5.263 ด้านสัมมาอาชีวะได้ค่า t ตั้งแต่ 3.215 ถึง 4.717 และได้ค่า t รวมทั้งหมดตั้งแต่ 4.139 ถึง 5.157 จะเห็นว่าค่า t ของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งหมดมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งได้ผลสอดคล้องกับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ วัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สร้างโดย วัดมา สิงห์สัมฤทธิ์ มีค่าตั้งแต่ 4.1574 ถึง 5.7209 (วัดมา สิงห์สัมฤทธิ์ 2527 : 79) จึงกล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลที่สร้างขึ้น สามารถจำแนกผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลสูงกับผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลต่ำได้หรือกล่าวได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้านมีค่าตั้งแต่ .381 ถึง .671 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้านกับ

แบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ .783 ถึง .839 ซึ่งสอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในแต่ละด้านของแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคมวัตถุ 4 ซึ่งสร้างโดย ไสว ช่อมงคลอุดม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตั้งแต่ .465 ถึง .619 (ไสว ช่อมงคลอุดม 2528 : 84) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวล ซึ่งสร้างโดย จีระ เจริญสุขวิมล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตั้งแต่ .213 ถึง .651 (จีระ เจริญสุขวิมล 2527 : 71) จะเห็นได้ว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบกับสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเป็นบวกและแสดงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงว่านักเรียนที่มีคุณธรรมด้านหนึ่งก็จะมีคุณธรรมด้านอื่นด้วย หรือนักเรียนที่มีคุณธรรมด้านหนึ่งน้อยก็จะมีคุณธรรมในด้านอื่นน้อยด้วย ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละด้านกับทั้งฉบับมีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่อนข้างสูงนั้น แสดงว่าแบบทดสอบแต่ละด้านของแบบทดสอบวัดองค์ประกอบใหญ่เดียวกันคือคุณธรรมจริยธรรม มีองค์แปดด้านคือ

5. เกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนปกติ (Normalize T - Score) เพื่อใช้เปรียบเทียบคุณธรรมในแต่ละด้านกับรวมทุกด้านให้เป็นหน่วยเดียวกัน เนื่องจาก การกระจายของคะแนนไม่ครอบคลุมทุกช่วง ในการสร้างเกณฑ์ปกติจึงต้องขยายขอบเขตของคะแนนดิบในบางช่วงคะแนน

การประเมินผลการสอบ ถ้าต้องการทราบระดับคุณธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าอยู่ในเกณฑ์สูง - ต่ำเพียงใด ให้พิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพริทกุล 2520 : 53)

ตั้งแต่ T 65 และสูงกว่า	แปลว่า มีคุณธรรมด้านนี้สูงมาก
ตั้งแต่ T 55 - T 65	แปลว่า มีคุณธรรมด้านนี้สูง
ตั้งแต่ T 45 - T 55	แปลว่า มีคุณธรรมด้านนี้ปานกลาง
เฉพาะ T 50	แปลว่า มีคุณธรรมระดับปานกลางของกลุ่ม
ตั้งแต่ T 35 - T 45	แปลว่า มีคุณธรรมด้านนี้ต่ำ
ตั้งแต่ T 35 และต่ำกว่า	แปลว่า มีคุณธรรมด้านนี้ต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35, T45, T55 และ T65 ให้เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ดังนั้นถ้าผู้สอบแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์เกณฑ์ด้านที่ ๑ ได้คะแนนกับรวมทั้งฉบับ 168 คะแนน เพศชายจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T64 เพศหญิงตรงกับคะแนนที่ปกติ T56 จัดว่ามีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์เกณฑ์ด้านที่ ๑ สูง ถ้าได้คะแนนรวมทั้งฉบับเกิน 133 คะแนน เพศชายจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T44 เพศหญิงจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T35 จัดว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์เกณฑ์ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์เกณฑ์ด้านที่ ๑ นี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการแนะแนว การบริหารการศึกษา และการวิจัย โดยใช้ประกอบกับการสังเกต การสัมภาษณ์ จะช่วยให้สามารถวินิจฉัยเพราะนักเรียนได้ถูกจัด และเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น
2. การวิจัยครั้งนี้ ประชากรเก็บนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดลำปาง เท่านั้น ดังนั้นในการนำแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์เกณฑ์ด้านที่ ๑ ไปใช้กับนักเรียนระดับอื่นหรือประชากรที่แตกต่างออกไป ควรหาเกณฑ์ปกติใหม่ และในการสร้างตัวเลือกของแต่ละสถานการณั้สมมุติขึ้น ควรได้มาจากแนวคิดของนักเรียนในระดับที่เราต้องการโดยการสร้างสถานการณ์มาก ๆ แล้วนำไปให้นักเรียนทดลองตอบก่อน จึงนำแนวตอบของนักเรียนมาสร้างเป็นตัวเลือก เพราะจะทำให้ได้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกับการตัดสินใจกระทำของนักเรียนมากที่สุด
3. การมีการสร้างหรือพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความกตัญญู-กตเวที หรือ-โศกตบะ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้แบบทดสอบวัดคุณธรรมมีองค์ที่รู้จักและใช้แพร่หลายยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การฝึกหัดครู, กรม ศึกษานิเทศก์ จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา

กรมการฝึกหัดครู 2525, 305 หน้า

การศาสนา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ 26

พิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี่ดลองรัชดาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

โรงพิมพ์การศาสนา 2514, 390 หน้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย

ปัจจุบัน โรงพิมพ์กรมการศาสนา 2522, 251 หน้า

จินตนา ทองย้อย การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 189 หน้า

อัสสัณา

จิระ เจริญสุขวิมล การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความวิตกกังวลสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครปฐม ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2527, 131 หน้า อัสสัณา

จำนงค์ ทองประเสริฐ "หลักคำสอนที่สำคัญในพระพุทธศาสนา" ประชาบาล

13 (1) : 4 - 7 เมษายน 2523

ชวาล แพ้รักกุล คู่มือดำเนินการสอนแบบทดสอบมาตรฐานความถนัดทางการเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงพิมพ์คุรุสภา 2520, 59 หน้า

ชัยพร วิชชาวุธ "แนวทางการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม"

ครูศาสตร์ 11 (4) : 22 - 23 เมษายน - มิถุนายน 2526

ชัยวัฒน์ อัสสัณณ์ จริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 228 หน้า

ชำเลื่อง วุฒินันท์ หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โรงพิมพ์กรมการศาสนา

2524, 194 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน การพัฒนาจริยธรรม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 84 หน้า อัสสัณา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน "การวิจัยเพื่อการพัฒนาจริยธรรม" วิจัยการศึกษา 7 (5) :

23 - 31 มิถุนายน - กรกฎาคม 2527

_____ "จริยธรรมของเด็กไทย" ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 3 (2) : 49 - 57 มกราคม - พฤษภาคม 2523

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม จริยธรรมของเยาวชนไทย

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงพิมพ์

การศาสนา 2520, 399 หน้า (รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21)

คำรัส คาราคักดิ์ "หน้าที่ของครูพลศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรม" ศึกษาศาสตร์

7 (2) : 46 - 49 กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2526

ทัญญี สีตลวรารักษ์ การเปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขา และธรรมสัจจฉาในการสอน

เบญจศีล และพรวาสนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรินิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 161 หน้า อัดสำเนา

เดช วิริโย การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ

เด็กนักเรียนประถมศึกษา ที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 106 หน้า อัดสำเนา

ธีรพร อุวรรณโณ "แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมกับคนวัยใด" ครูศาสตร์ 11 (4) :

1 - 5 เมษายน - มิถุนายน 2526

ไฉยม พงษ์สนิท จริยศาสตร์ ปรัชญาว่าด้วยจริยธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2520,

99 หน้า

นิตา คำณวิริยะกุล การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพียงระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2527, 147 หน้า อัดสำเนา

เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร การสร้างแบบทดสอบวัดค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพิษณุโลก ปรินิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 174 หน้า อัดสำเนา

บุญมี แทนแก้ว และคณะ ปรัชญา 103 : พุทธศาสน์ โอเตียนสโตร 2523, 203 หน้า
 พระญาณสังวร, สมเด็จ หลักพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์
 2522, 559 หน้า

พระมหาเถระญาณคิลก ความจริงอันประเสริฐตามพุทธวจนะ โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2517,
 81 หน้า

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน แว่นดวงใจ วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี ม.ป.ป., 712 หน้า
 พระราชวรรมณี "การพัฒนามนุษย์" กุศโลบาย 13 (4) : 1 - 17 เมษายน - มิถุนายน
 2528

✓ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์ มหาวิทยาลัย
 2527, 463 หน้า

พระวรศักดิ์ วรธมฺโม อยู่กับศีลธรรม สมชายการพิมพ์ 2521, 320 หน้า

พระโสภณคณาภรณ์ มองเรามองเขา มูลนิธิพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย 2528,
 365 หน้า

พุทธทาส ภิกขุ เตชิจฉกรรณ อรรถพจน์มูลนิธิ 2519 ก, 413 หน้า

แนะแนวจริยธรรม บริษัทศิริพิสท์ 2505, 356 หน้า

✗ พุทธจริยธรรม การพิมพ์พระนคร 2516 ก, 487 หน้า

มลินทร์ สำเภาเงิน การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจาก

การประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 ปรินิพนธ์

กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 182 หน้า อัดสำเนา

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 อักษรเจริญทัศน์

2525, 930 หน้า

รัตนา ตันมุนเต็ก ปรัชญาคืออะไร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2523, 137 หน้า

✓ สว่าง สายยศ และอังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2

วัฒนาพานิช 2522, 276 หน้า

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์
2524, 287 หน้า

วรวิทย์ วสันตรากร ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 80 หน้า

วสัน อินทสระ สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค โรงพิมพ์ทวีพิมพ์ดี 2521, 367 หน้า

_____ หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา พิมพ์ครั้งที่ 3 มหามงกุฎราชวิทยาลัย
2527, 263 หน้า

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2527, 118 หน้า อัดสำเนา

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี จริยศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์ครั้งที่ 1
2524, 134 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว 2521, 426 หน้า

_____ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์ 2520,
252 หน้า

_____ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 อมรินทร์การพิมพ์ 2523,
383 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมสามัญศึกษา รายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูโรงเรียน
มัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน จงเจริญการพิมพ์
2525, 138 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กิจกรรม
การเรียนการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษา โรงพิมพ์ภาพพิมพ์ 2528, 116 หน้า

สนวน ลิไธชาวลิต การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ระดับนักศึกษา
พยาบาล ปรินญาณินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2528, 174 หน้า อัดสำเนา

สมบูรณ์ ชิตพงษ์ และ สำเริง บุญเรืองรัตน์ การวัดความถนัด ไทยวัฒนาพานิช

2524, 106 หน้า

สมบูรณ์ ศาลยาธิวิน "จริยธรรม : พัฒนาการและการวัด" ประชาบาล 12 (4) :

4 - 7 กรกฎาคม 2522

สันติ สุขทรัพย์ การสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะประจำตัวโดยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญาธิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 129 หน้า

อัดสำเนา

สาโรช บัวศรี จริยธรรมศึกษา โรงพิมพ์ครูสภา 2526, 61 หน้า

สุชีพ บุญญานุการ พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน มหาวิทยาลัยพระบรม-

ราชูปถัมภ์ 2527, 820 หน้า

สุทิน เนียมพลับ "แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนด้านจริยธรรม" วิจัยการศึกษา

14 (4) : 54 - 63 ตุลาคม - ธันวาคม 2527

สุภาพ จันทรศิริโยธิน ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ปริญญาธิพนธ์

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 127 หน้า อัดสำเนา

สุมน อมรวิวัฒน์ "การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา" ครูศาสตร์ 11 (4) :

43 - 54 เมษายน - มิถุนายน 2526

แสง จันทรงาม "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน" พุทธจักร 33 (6) : 5 - 20

มิถุนายน 2522

ไสว ช่อมงคลอุดม การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังกตวัตถุ 4 สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปริญญาธิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2528, 179 หน้า อัดสำเนา

อนันต์ ศรีโสภะ ทฤษฎีการวัดและการทดสอบ ไทยวัฒนาพานิช 2525, 280 หน้า

อักรอนงค์ ปราโมช, ม.ล. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ

ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 89 หน้า

อัดสำเนา

อาภรณ์ พุกกะมาล สมาธิพุทธ ศาสนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 495 หน้า

อำไพ ศรีใส พุทธศาสนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523, 100 หน้า

Bull, Norman J. Moral Education. London, Routledge & Kegan paul, 1969. 303 p.

Edward, Allen L. Technique of Attitude Scale Construction. New York, Appleton - Century - Crofts Inc., 1957. 256 p.

Ferguson, George A. Statistical analysis in Psychology and Education. New York, McGraw - Hill, Inc., 1981. 549 p.

Freud, Sigmund. An Outline of Psychoanalysis. New York, W.W. Norton Co., 1944. 358 p.

✓ Good, Carten V. Dictionary of Education. New York, McGraw - Hill Book Company, 1973. 681 p.

Jones and Maris "Relations of Temperament to the Choice of Values," Journal of abnormal Social Psychology. v. 53, p, 345 - 349, 1956.

Kay, William. Moral Education. London, George Allen & Unwin Ltd., 1975. 383 p.

Kazmier, Leonard J. Basic statistics for business and economies. New York, McGraw - Hill, Inc., 1979. 457 p.

Kohlberg, Lawrence. Essays on Moral Development. New York, Harperr & Row, 1981. 441 p.

✓ "The Child as a Moral Philosopher," in Reading in Educational Psychology Today. p. 37 - 43 California, CRM Books Inc., 1969.

✓ Kohlberg, Lawrence., N. Hean and J. Langer. "Family Pstterns of Moral Reading," Child Development. 47 : 1204 - 1205 December 1976.

Leon, M. "Rules Mothers and Sons Use to Integrate Intent and Damage Information in their Moral Judgments," in Child Development. 55 : 2106 - 2112 December 1984.

Lickona, Thomas. Moral Development and Behavior. New York, Holt Rinehart and Winston, 1976. 430 p.

✓ Longman Dictionary of Contempovary English. Harlaw and London, Longman Group, 1978. 1303 p.

Mays, Elilen M. "An Inverstigation of the Relationship of Moral and Cognitive Modes of Thought in Secossd and Fifth Grade Children," Dissertation Abstracts. 36 : 191 - A, 1957.

Mehrens, William A. and Lehman, Irvin J. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1978. 743 p.

Piaget, Jean. The Moral Judgment of Child. Illinois, The Free Press, 1960. 414 p.

Rest, Jame R. "New Approach in Assessing Moral Judgment," in Moral Development and Behavior. Edited by thomas Lickona. New York, Holt Rinehart and Winston Co., 1976. 344 p.

Skinner, B.F. Beyond Freedom and Dignity. New York, Alfred a Knopf, 1971. 225 p.

Wilson, John, Williams Norman and Barry Sugarman. Introduction to Moral Education. Great Britain : C. Nicholls & Company Ltd. 1967. 463 p.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก.

คู่มือดำเนินการสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนเมืองเอก จังหวัด

คู่มือดำเนินการสอบ แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล

คุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล หมายถึง แนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อควบคุมตนเองให้อยู่ในความถูกต้องทางกาย วาจา เป็นการรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย ประกอบด้วย

1. สัมมาวาจา หมายถึง การพูดที่ถูกต้อง ได้แก่ คำพูดที่ใช้พูดก็ถูกต้อง วิธีพูดก็ถูกต้อง ตลอดจนสำนวนคำพูดก็ถูกต้อง เป็นการพูดที่ไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แต่กลับให้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น
2. สัมมากัมมันตะ หมายถึง การกระทำทางกายที่ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนชีวิตตนเองและผู้อื่น
3. สัมมาอาชีวะ หมายถึง การดำรงชีวิตทุกแง่ทุกมุมให้ถูกต้อง ซึ่งรวมถึง การแสวงหา การมี การใช้ การศึกษา การปฏิบัติ การคบหาสมาคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นด้วย

ความมุ่งหมาย

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ทดสอบคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่ามีคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีลอยู่ในระดับใด เพื่อประโยชน์ต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ครูแนะแนวในการที่จะพัฒนาคุณธรรมด้านนี้ของนักเรียนที่อยู่ในความปกครอง

โครงสร้างของแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านศีล เป็นแบบทดสอบในรูปสถานการณ์สมมุติ แล้วให้ผู้ตอบตอบคำถามตามความรู้สึก ความคิดเห็นหรือการกระทำบางอย่างของนักเรียน โดยสมมุติตนเองให้อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

จาก 3 ตัวเลือก แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองศรีแอดวานซ์นี้มีข้อละ 1 สถานการณ์ และมีสถานการณ์ในแต่ละด้าน ด้านละ 20 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 60 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 50 นาที ซึ่งแยกเป็น 3 ด้านย่อย ดังนี้

1. ด้านสัมมาวาจา
2. ด้านสัมมากรรมันตะ
3. ด้านสัมมาอาชีวะ

ตัวอย่าง

- (๐) วิชาเป็นคนชอบนิทานคนอื่นอยู่เรื่อย วันหนึ่ง วิชาบังเอิญเจอเรื่องของจิตรา มาเล่าในทางเสียหาย แต่ลืมไม่ว่ามีครูตั้งเป็นเพื่อนรักของจิตราเฝ้าอยู่ด้วย ถ้าท่านเป็นครูที่ท่านจะทําอย่างไร ?
- ก. บอกจิตราให้รู้เรื่องที่ถูกนิทาน
 - ข. ไม่บอกจิตราในเรื่องที่ตนได้ยินได้ฟัง
 - ค. บอกจิตราให้เลิกคบวิชา เพราะเขาชอบนิทานในทางเสียหายบ่อย ๆ

การพัฒนาแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองศรีแอดวานซ์นี้ได้ดำเนินการสร้าง ตั้งแต่ปี 2528 ถึง 2529 จึงสำเร็จตามต้องการ การดำเนินการทดสอบและปรับปรุงให้ทำติดต่อกันสามครั้ง คือ

การทดสอบครั้งที่ 1 ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 220 คน วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏว่า ได้ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแต่ละข้อ ตั้งแต่ 0.857 ถึง 11.517 แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์ คือมีค่า t มากกว่า 1.75 ขึ้นไป เพื่อรวบรวมเป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองศรีแอดวานซ์ สำหรับใช้ในการทดสอบครั้งที่ 2 ต่อไป ซึ่งคัดเลือกได้ 70 ข้อ จากเดิม 74 ข้อ

การทดสอบครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.086 ถึง 9.570 จึงคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงและถึงเกณฑ์ไว้ด้านละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งที่ 3

การทดสอบครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 403 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.017 ถึง 12.987 ซึ่งสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ และได้ค่าสถิติพื้นฐานและคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร

Alpha - Coefficient ในแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรมเบื้องต้นเปิดด้านศีล	n	$\bar{X}$	S	r_{tt}
ด้านสัมมาวาจา	20	45.928	5.901	.694**
ด้านสัมมากัมมัฏะ	20	49.843	6.389	.791**
ด้านสัมมาอาชีวะ	20	49.655	7.029	.827**
รวมทั้งฉบับ	60	145.451	16.372	.893**

2. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ในการดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นเปิดด้านศีลในครั้งนี้ ได้หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธี Known Group Technique และตรวจสอบด้วยค่าสถิติ t - test ปรากฏว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับ

แบบทดสอบ	ด้านสัมมาวาจา	ด้านสัมมากัมมันตะ	ด้านสัมมาอาชีวะ	รวมทั้งฉบับ
ด้านสัมมาวาจา	1.000	.577**	.361**	.783**
ด้านสัมมากัมมันตะ		1.000	.671**	.889**
ด้านสัมมาอาชีวะ			1.000	.857**
รวมทั้งฉบับ				1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบแบ่งเป็นสามระยะคือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และเมื่อสอบเสร็จแล้ว มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ควรปฏิบัติดังนี้คือ

1.1 กำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมอุปกรณ์ในการสอบให้เรียบร้อย และมีผู้ดำเนินการสอบ 1 คน กับผู้ช่วย 1 คน

1.3 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ ได้แก่ แบบทดสอบ กระดาษคำตอบ ให้มีจำนวนมากกว่าผู้เข้าสอบ ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

1.4 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษา คำชี้แจงวิธีทำแบบทดสอบเหล่านี้นล่วงหน้าอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ปฏิบัติดังนี้

2.1 ชูคโขนนำวจิตใจผู้สอบ ให้มีความกระตือรือร้นที่จะทำการสอบ
อย่างเต็มกำลังความสามารถ

2.2 การให้คำชี้แจง รายละเอียดของคำชี้แจงจะปรากฏอยู่บนแผ่นหน้า
ของแบบทดสอบทุกฉบับ ผู้ดำเนินการสอบต้องให้คำชี้แจงจำกั้อยู่แต่เฉพาะเท่าที่ปรากฏ
เท่านั้น โดยอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามให้ผู้เข้าสอบเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งทุกคน และอย่าให้
ผู้เข้าสอบลงมือทำก่อนเวลา ควรให้ลงมือทำ แล้วเริ่มจับเวลาตั้งแต่ผู้ดำเนินการสอบอนุญาต
ให้ลงมือทำได้

2.3 การเตือนเวลา ให้เตือนสองครั้งเท่านั้น คือเตือนเมื่อหมดเวลาครั้งแรก
และอีก 2 - 3 นาที จะหมดเวลาอีกครั้งหนึ่ง

3. วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 สั่งให้ผู้สอบวางดินสอ หรือปากกาทุกทำทันที แล้วเก็บกระดาษคำตอบ
และแบบทดสอบ

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบแล้ว ก่อนที่จะให้ผู้สอบออกจากห้องสอบ
ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยนักเรียน ที่พยายามตั้งใจสอบเป็นอย่างดี เพื่อให้นักเรียน
เกิดความภาคภูมิใจ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบ ผู้ตรวจต้องยึดหลักการให้คะแนนดังนี้

1. ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศิลป์ในข้อนี้ไม่บกพร่องเลย
2. ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศิลป์ที่เริ่มหำงหรือเล็กน้อย
จนถึงปานกลาง
3. ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศิลป์ต่ำหรือมากจนถึงศิลปะ
สำหรับคะแนนของตัวเลือกแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม

ด้าน	ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
สัมมนาวิชา	1	1	3	2	11	1	3	2
	2	3	2	1	12	1	3	2
	3	1	2	3	13	3	2	1
	4	2	3	1	14	1	2	3
	5	3	1	2	15	2	3	1
	6	1	3	2	16	1	3	2
	7	1	3	2	17	2	1	3
	8	1	2	3	18	2	1	3
	9	2	1	3	19	3	2	1
	10	3	1	2	20	3	1	2
สัมมนาทั้งคณะ	1	1	3	2	11	3	1	2
	2	3	2	1	12	1	2	3
	3	3	1	2	13	1	3	2
	4	1	2	3	14	3	1	2
	5	3	1	2	15	1	3	2
	6	3	1	2	16	3	2	1
	7	1	2	3	17	3	1	2
	8	3	2	1	18	1	3	2
	9	1	2	3	19	3	2	1
	10	2	3	1	20	1	3	2

ตาราง 3 (ต่อ)

คำถาม	ข้อความถาม	คำตอบ			ข้อความถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
สัมมาอาชีวะ	1	3	1	2	11	2	1	3
	2	3	1	2	12	3	1	2
	3	2	3	1	13	1	3	2
	4	1	2	3	14	2	1	3
	5	3	2	1	15	1	2	3
	6	2	3	1	16	1	2	3
	7	1	3	2	17	3	2	1
	8	2	1	3	18	3	2	1
	9	2	3	1	19	2	3	1
	10	2	3	1	20	3	1	2

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนี้ เป็นเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local Norms) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดลำปาง จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาสร้างเกณฑ์ปกติมีจำนวน 526 คน เป็นชาย 286 คน เป็นหญิง 240 คน คะแนนเกณฑ์ปกติเป็นคะแนนมาตรฐานในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Scores) ซึ่งสร้างเป็นด้าน ๆ และทั้งฉบับโดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ดังแสดงในตาราง 4 - 7

ตาราง 4 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแยกด้านให้
นักเรียนชาย

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิฐิ	สัมมาภาว
60	72	66	66*
59	71	64	64
58	69	63	63
57	68	61	62
56	66	60	60
55	65	58	59
54	63	57	58
53	61	56	56
52	60	54	55
51	58	53	54
50	57	51	52
49	55	50	51
48	53	49	49
47	52	47	48
46	50	46	47
45	49	44	45
44	47	43	44
43	46	42	43
42	44	40	41
41	43	39	40

ตาราง 4 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมพัทธ์	สัมพัทธ์	สัมพัทธ์
40	41	38	39
39	40	36	37
38	38	35	36
37	37	33	35
36	35	32	33
35	34	31	32
34	32	29	31
33	31	28	29
32	29	26	28
31	28	25	27
30	26	24	25
29	25	22	24
28	23	21	22
27	22	19	21
26	20	18	20
25	18	17	18
24	17	15	17
23	15	14	16
22	14	12	14
21	12	11	13

ตาราง 4 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ได้		
	สัมมาวาจา	สัมมาคันถะ	สัมมาวาจา
20	11	9	11
19	9	8	10
18	7	6	8
17	5	5	7
16			6
15			
$\bar{X}$	45.583	48.804	48.622
S	6.092	6.597	7.169
n	286	286	286

ตาราง 5 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนเอกชน
นักเรียนหญิง

คะแนนดิบ	คะแนนที่ได้		
	สัมมาวาจา	สัมมาคันถะ	สัมมาวาจา
60	74	75	68
59	72	69	66
58	70	64	63

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมากรรมสัมมาคาร	สัมมาอาชีวะ
57	68	59	61
56	67	55	59
55	65	51	57
54	63	48	55
53	61	44	52
52	59	43	50
51	58	42	48
50	56	41	46
49	54	40	43
48	52	39	41
47	50	38	39
46	48	37	37
45	46	36	34
44	44	35	32
43	43	34	30
42	41	33	28
41	39	32	25
40	37	31	23
39	35	30	21
38	33	29	19

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปรับ		
	สัมมาวาจา	สัมมาสังกัสนิเทศ	สัมมาอาชีวะ
37	31	28	16
36	30	27	14
35	28	26	12
34	26	25	10
33	24	24	7
32	22	23	5
31	20	22	
30	18	21	
29	17	20	
28	15	19	
27	13	18	
26	11	17	
25	9	16	
24	7	15	
23	5	14	
22		13	
21		12	
20		11	
19		10	
18		9	

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิมนตะ	สัมมาอาชีวะ
17		8	
16		7	
15		6	
14		5	
$\bar{X}$	47.945	53.370	53.437
S	5.209	4.754	5.690
n	240	240	240

ตาราง 6 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมรณรงค์แยกด้านศีล รวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิมนตะ	สัมมาอาชีวะ
60	70 [*]	76	70
59	68	70	64
58	67	65	60
57	65	61	57
56	64	58	55
55	62	55	53

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปรับแก้		
	สัปดาห์แรก	สัปดาห์ที่สาม	สัปดาห์ที่ห้า
54	61	52	51
53	59	51	50
52	58	50	49
51	56	48	48
50	55	47	47
49	53	46	46
48	52	45	45
47	50	44	44
46	49	42	43
45	47	41	42
44	40	40	41
43	44	39	40
42	43	37	39
41	41	36	38
40	40	35	37
39	38	34	36
38	37	32	35
37	35	31	34
36	34	30	33
35	32	29	32

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปรับแก้		
	สัมมาวาจา	สัมมากัมมันตะ	สัมมาวิริยะ
34	31	28	31
33	29	26	30
32	28	25	29
31	26	24	28
30	25	23	27
29	23	21	26
28	22	20	25
27	20	19	24
26	19	18	23
25	17	17	22
24	16	15	21
23	14	14	20
22	13	13	19
21	11	12	18
20	10	10	17
19	8	9	16
18	7	8	15
17	5	7	14
16		5	13
15			12
14			11

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาทิฐิ	สัมมาวาจา
13			10
12			9
11			8
10			7
9			6
8			5
$\bar{X}$	46.661	50.887	50.819
S	5.821	6.523	6.957
n	526	526	526

ตาราง 7 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย รวบรวมทั้งฉบับ
แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
180	72	63	67
179	71	62	66
178	70	61	66
177	70	61	65

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่แก้ไข		
	ชาย	หญิง	รวม
176	69	60	65
175	69	59	64
174	68	59	64
173	68	58	63
172	67	58	63
171	66	57	62
170	66	57	62
169	65	56	61
168	64	56	60
167	64	55	60
166	63	54	59
165	63	54	59
164	62	53	58
163	62	52	58
162	61	52	57
161	60	51	57
160	60	51	56
159	59	50	55
158	59	50	55
157	58	49	54
156	58	48	54

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
155	57	48	55
154	56	47	53
153	56	47	52
152	55	46	52
151	54	45	51
150	54	45	51
149	53	44	50
148	53	44	50
147	52	43	49
146	52	43	48
145	51	42	48
144	50	41	47
143	50	41	47
142	49	40	46
141	49	40	46
140	48	39	45
139	48	38	45
138	47	38	44
137	46	37	44
136	46	37	43
135	45	36	42

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ได้		
	ชาย	หญิง	รวม
134	45	36	42
133	44	35	41
132	44	34	41
131	43	34	40
130	42	33	40
129	42	33	39
128	41	32	39
127	41	31	38
126	40	31	38
125	39	30	37
124	39	30	36
123	38	29	36
122	38	29	35
121	37	28	35
120	36	28	34
119	36	27	34
118	35	26	33
117	34	26	33
116	34	25	32
115	33	25	32
114	33	24	31

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนพิสัยปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
113	32	24	31
112	32	23	30
111	31	22	29
110	31	22	29
109	30	21	28
108	29	20	28
107	29	20	27
106	28	19	27
105	28	19	26
104	27	18	26
103	26	17	25
102	26	17	24
101	25	16	24
100	25	16	23
99	24	15	23
98	24	14	22
97	23	14	22
96	22	13	21
95	22	13	21
94	21	12	20
93	21	12	20

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนพิภพ		
	ชาย	หญิง	รวม
92	20	11	19
91	19	10	18
90	19	10	18
89	18		17
88	18		17
87	17		16
86	17		16
85	16		15
84	16		15
83	15		14
82	14		14
81	14		13
80	13		12
79	13		12
78	12		11
77	12		11
76	11		10
75	10		
$\bar{X}$	143.024	154.791	148.393
S	16.807	12.497	16.089
n	286	240	526

เกณฑ์การตัดสิน

เนื่องจากการตีความหมายของคะแนนเป็นแบบอิงกลุ่ม เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ จึงใช้คะแนนมาตรฐานในรูปของคะแนนที่ปกติ วัดสัณผลผลการตอบผิดไว้ดังนี้

1. การคิดคะแนนผลการสอบในแต่ละด้าน เมื่อสามารถวัดได้ว่าจะเขียนผิดได้กี่คะแนนที่ปกติเท่าใดแล้ว ให้ตัดสินความเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล เพ็ญฤกษ์ 2520 : 53)

ตั้งแต่	T65 และสูงกว่า	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้สูงมาก
ตั้งแต่	T55 - T65	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้สูง
ตั้งแต่	T45 - T55	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้พอใช้
เฉพาะที่	T50	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้ในระดับกลางของกลุ่ม
ตั้งแต่	T35 - T45	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้ต่ำ
ตั้งแต่	T35 และต่ำกว่า	ถือว่า มีคุณธรรมด้านนี้ต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35, T45, T55 และ T65 แล้วให้เลื่อนผู้สอบนั้นขึ้นไปอยู่ในกลุ่มที่สูงถัดไปเสมอ

2. การคิดคะแนนผลการสอบรวมทุกด้าน โดยรวมคะแนนเต็มทุกด้าน แล้วไปเทียบเป็นคะแนนที่ปกติจากตารางที่ให้ไว้ ส่วนเกณฑ์ตัดสินใช้เกณฑ์เดียวกับข้อ 1

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ด้านศีล

แบบทดสอบสำหรับงานวิจัย

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ง่าย ๆ ซึ่งเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เมื่อ
นักเรียนอ่านแล้วให้พิจารณาเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็น
ของนักเรียนมากที่สุด คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิดอย่างแท้จริง และ
ไม่ว่าจะตอบอะไรก็ตาม ต่อผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด จึงขอให้นักเรียน
ตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผลงานวิจัยออกมาอย่างถูกต้อง
2. แบบทดสอบมีทั้งหมด 3 ฉบับย่อย ๆ กรุณาตอบให้ครบทุกฉบับและครบทุกข้อ
3. วิธีตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ให้ตัวอักษร
ก ข หรือ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในระบาคำตอบ
และห้ามนักเรียนขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

ตัวอย่าง

- (๐) วิชาเป็นคนชอบนิทานก่อนนอนอยู่เรื่อย วันหนึ่งวิชาบังเอิญเจอเรื่องของจิตรา
มาเล่าในทางเสียๆ แต่กลับไม่รู้ว่าจิตราซึ่งเป็นเพื่อนรักของจิตราซึ่งอยู่ด้วย
ถ้าท่านเป็นครุฑท่านจะอย่างไร ?
- ก. บอกจิตราให้รู้เรื่องที่ถูกนิทาน
- ข. ไม่บอกจิตราในเรื่องที่ตนได้ยินได้ฟัง
- ค. บอกจิตราให้เลิกคบวิชา เพราะเขาชอบนิทานในทางเสียๆน้อย ๆ

กระดาษคำตอบ

☒	ข	ค	ง	จ
-------------------------------------	---	---	---	---

เมื่อนักเรียนจะอย่างไรข้อ ก

ถ้านักเรียนต้องการจะเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ก เป็นข้อ ข ให้ทำดังนี้

☒	☒	ค	ง	จ
-------------------------------------	-------------------------------------	---	---	---

แบบทดสอบชุดที่ 1

1. จรัสถูกแม่ห้ามไม่ให้พาเพื่อนเข้ามาเที่ยวในบ้านหากไม่เชื่อจะถูกทำโทษ วันหนึ่งแม่ออกไปธุระช่วงกลางวันจรัสได้เข้ามามีความสุข ด้วยความเพงจรัสจึงออกไปช่วยเพชรซึ่งเป็นเพื่อนรักเรียนรู้นเดียวกันที่อยู่ข้างกำแพงเล่นด้วย ขณะที่เล่นเพชรหกล้มไปโดนแจกันที่ตั้งโชว์ไว้แตกแตก ตกเย็นเพชรก็กลับมา แม่ของจรัสกลับมาและเห็นแจกันแตกแตก จึงถามจรัส จรัสก็รู้ความจริงทั้งหมด ถ้าท่านเป็นจรัสท่านจะบอกแม่ว่าอย่างไร ?
 - ก. บอกว่าตนเองเป็นคนทำแตก
 - ข. บอกว่าเพชรมาเที่ยวและทำแตก
 - ค. บอกว่าไม่ทราบว่ามันแตกได้อย่างไร
2. วรรณและวิไลต่างก็เป็นเพื่อนของจรรยา แต่วรรณและวิไลไม่ค่อยคุยกัน วันหนึ่งวรรณชวนจรรยาไปดูหนังสือด้วยกันและจรรยาก็ตกลง พอถึงวันนัดวิไลก็มาหาจรรยาที่บ้านและขอให้จรรยาไปเป็นเพื่อนคนในหอหนังสือเพราะวิไลสบาย จรรยาจึงตกลงและก่อนไปจรรยาได้โทรศัพท์ไปบอกเลิกนัดกับวรรณและวรรณถามหาเหตุผล ถ้าท่านเป็นจรรยาท่านจะอย่างไร ?
 - ก. บอกวรรณว่าไม่ เป็นเพื่อนวิไลไม่หาพบ
 - ข. บอกวรรณว่ามีเหตุผลส่วนตัวที่บอกเธอไม่ได้
 - ค. บอกวรรณว่าคุณแม่ให้ไปทำธุระที่จำเป็นกระทันหัน
3. นิศาลับจากโรงเรียนที่พบว่าห้องกรรณังโบสถ์เพราะห้องสรวทำอะไรไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้าแม่กลับจากที่ทำงานมาพบก็จะต้องถูกดุไปด้วย ถ้าท่านเป็นนิศาท่านจะอย่างไร ?
 - ก. บ่นกับห้องจนกว่าห้องจะเก็บให้เรียบร้อย
 - ข. เก็บความรำคาญไว้ในใจแล้วเก็บของเข้าที่
 - ค. เก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยเพราะเห็นหน้าที่ของตนเองด้วย

4. รักษาหีบยางลบของวรรณภาไปลบแล้วไม่เก็บได้ เมื่อวรรณภาทวงรักชาก็บอกว่าตนไม่ได้เอาไป ถ้าท่านเป็นวรรณภาท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. แข่งผู้หีบในใจ
 - ข. ไม่เห็นไรหาซื้อใหม่ดีกว่า
 - ค. แข่งผู้หีบให้มีอันเป็นไปโดยเจตนาให้ได้ยิน
5. บุญโง่ไปเรียนพิเศษที่โรงเรียนทุกวันเสาร์ แต่วันเสาร์ที่จะถึงนี้อาจารย์จงดเรียนพอดีมีภาพยนตร์ที่บุญโง่อยากดู เข้าฉายในวันเสาร์ที่โรงเรียนหากขออนุญาตคุณแม่ออกมาดูคุณแม่มักจะไม่อนุญาตแน่ ๆ ถ้าท่านเป็นบุญโง่ท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. อ้อนวอนให้คุณแม่อนุญาตให้ได้
 - ข. บอกคุณแม่ว่าไปเรียนตามปกติแล้วแอบไปชมภาพยนตร์
 - ค. ถ้าคุณแม่ไม่อนุญาตให้ไปชมภาพยนตร์ก็จะไม่ออกเรื่องจงดเรียน
6. เมื่อถึงวันเข้าใหม่ นักเรียนทุกคนจะพากันไปประดับห้องเรียนของตนเพื่อแข่งขันกัน วดะเดียวกัน ก็ให้นักเรียนเกเรกลุ่มหนึ่งมาหัวเราะเยาะและพูดดูถูกห้อง ม. 1/1 และล้อเลียนต่าง ๆ นา ๆ ถ้าท่านเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่อยู่ห้อง ม. 1/1 ด้วยท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. โต้ตอบล้อเลียนห้องเขาบ้าง
 - ข. ช่างปะไรปล่อยเขาล้อเราอยู่เฉย ๆ ดีกว่า
 - ค. ถ้าหากไม่กลัวเด็กเกเรกลุ่มนั้นแกล้งทีหลังก็จะล้อเลียนพวกเขาบ้าง
7. นางเขาวัวไม่ได้พบนิพนธ์มาหลายวันแล้ว วิธหนึ่งขณะที่นางเขาวัวรอรถประจำทางอยู่ก็พบกับนิพนธ์ นางเขาวัวจึงสนทนากับนิพนธ์ด้วยเรื่องลัทธิเทวธรรมที่นี้ เมื่อรถประจำทางมาถึงสองก็ขึ้นรถคันเดียวกันซึ่งมีผู้โดยสารอยู่ในรถมากพอสมควร แต่เรื่องที่สนทนาก็ยิ่งสนุก ถ้าท่านเป็นนางเขาวัวท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. คอยตบมรดกให้จบ
 - ข. นัดนิพนธ์พูดคุยวันใหม่
 - ค. คอยต่อพ้อหอมปากหอมคอ

8. เมื่อนักเรียนเดินไปชนเพื่อนคนหนึ่งแล้วกล่าวว่าคำขอโทษแก่เพื่อนคนนั้นกลับย้อนว่า "ตามอครีใจ ขอโทษแล้วหายเจ็บหรือ" นักเรียนจะทำอย่างไร ?
- คำตอบจะเลยคนแบบนั้น
 - อยากจะทำให้แสบเหมือนกันแต่อย่าดีกว่า
 - กล่าวขอโทษอีกครั้งและบอกว่าไม่ได้เจตนา
9. สนิทเป็นเพื่อนของสมเกียรติได้ถอยรถจักรยานยนต์ไปซุกกับรถยนต์คันหนึ่ง เมื่อเจ้าของเขากลับมาเห็นจึงถามสมเกียรติซึ่งอยู่ในเหตุการณ์นั้น ถ้าท่านเป็นสมเกียรติท่านจะทำอย่างไร ?
- บอกว่าไม่เห็นสิ่งเกตว่ามีอะไรเกิดขึ้น
 - บอกว่าคนอื่นทำและเขาได้หนีไปแล้ว
 - บอกเจ้าของรถยนต์ว่าสนิทเป็นคนทำ
10. สุนทรีเกลียดงูมาก วันหนึ่งสุเทพแก่ถึงเอางูมายกโยนใส่สุนทรี สุนทรีตกใจมากร้องเสียงหลง ถ้าท่านเป็นสุนทรีท่านจะทำอย่างไร ?
- ร้องให้ด้วยความตกใจ
 - ทำให้เทลกกลานไปเลย
 - มองสุเทพด้วยความเคียดแค้น
11. วิชาศิลปอาจารย์มอบหมายงานให้นักเรียนทำมาส่งและเก็บเป็นคะแนนสอบซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือที่มั่นคงและไม่ถนัด ด้วยความอยากได้คะแนนดี ๆ ให้นักดาจึงเอาไปจ้างให้คนอื่นทำ เมื่อครูถามว่าทำเองหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนนักเรียนจะทำอย่างไร ?
- ตอบว่าทำเอง
 - ตอบว่าจ้างคนอื่นทำ
 - ตอบว่าให้คนอื่นช่วยทำ

12. ในวิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่อาจารย์ให้ทำแบบฝึกหัดในชั่วโมงและถ้าใครทำเสร็จก็เอาไปส่งให้อาจารย์ตรวจหน้าห้อง กมลเป็นเด็กเรียนดีจึงทำเสร็จก่อนและกำลังจะเอาไปส่ง ขณะที่เอาไปส่งได้เดินผ่านโต๊ะวันชัยและถูกวันชัยยื่นตัวมาขวางทางเดิน ทำให้กมลหงุดหงิด แล้ววันชัยก็หัวเราะชอบใจ ถ้าเป็นกมลท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. คำว่าวันชัยให้รุนแรง
 - ข. ลุกขึ้นแล้วเดินผ่านไปไม่สนใจ
 - ค. มองวันชัยให้รู้ว่าตนก็โมโหเป็นเหมือนกัน
13. มานะเดินผ่านเพื่อน ๆ ทั้งชายและหญิงกลุ่มหนึ่งก็ได้ยินเขาหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน โดยมีพิชัยเป็นตัวตลกนำเรื่องตลกมาพูด บางทีก็เป็นคำที่มีความหมายเป็นประชดประชันสองแง่สองง่ามทำให้เพื่อน ๆ ชอบใจ พลเพื่อน ๆ เห็นมานะก็เรียกให้ไปร่วมวงด้วย มานะก็อยากให้เป็นเพื่อน ๆ ขบขันมาก ๆ เหมือนกัน ถ้าท่านเป็นมานะท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ขอเป็นผู้ฟังอย่างเดียว
 - ข. อยากพูดอย่างพิชัยแต่อดกลั้นเอาไว้
 - ค. ช่วยพิชัยพูดให้สนุกสนานยิ่งขึ้นเรื่องอย่างนี้ดีกว่า
14. อนุวัณชอบล้อเลียนชื่อบิดาของธีระบ่อย ๆ ธีระรู้สึกไม่ค่อยพอใจ ถ้าท่านเป็นธีระท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ล้อเลียนชื่อบิดาอนุวัณบ้าง
 - ข. บอกให้อนุวัณเลิกล้อถ้าไม่เลิกก็จะล้อกันบ้าง
 - ค. บอกอนุวัณว่าบิดาเป็นบุคคลที่ควรบูชาไม่ควรนำมาล้อเลียนกัน
15. อุทัยไม่ได้ทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์และยังลืมเอาสมุดการบ้านมาด้วย เมื่ออาจารย์เรียกตรวจในห้อง ถ้าใครไม่ทำการบ้านจะถูกลงโทษ แต่อุทัยสังเกตเห็นว่าถ้าใครทำแล้วลืมเอาสมุดมาจะไม่ถูกทำโทษโดยอาจารย์จะบอกให้เอามาให้อาจารย์ดูในวันต่อไป ถ้านักเรียนเป็นอุทัย นักเรียนจะบอกอาจารย์ว่าอย่างไร
- ก. บอกอาจารย์ว่าลืมเอาสมุดมา
 - ข. บอกอาจารย์ว่าลืมทำการบ้าน
 - ค. บอกอาจารย์ว่าทำการบ้านเสร็จแล้วแต่ลืมเอาสมุดมา

16. อภิชาติเอาหนังสือของพิชิตไปซ่อนพอพิชิตขอลืมนอกวิชาที่ก็ไม่ได้อ่าน ถ้าท่านเป็นพิชิตท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ตำว่าอภิชาติที่ทำอะไรเกินไป
 - ข. ขอคืนด้วยคำพูดสุภาพ ๆ ให้อภิชาตินำมาคืน
 - ค. พูดเตือนให้อภิชาติคืนหนังสือไม่จำเป็นต้องคำราม
17. โสภณเห็นพี่ชายของอดิศักดิ์ วันหนึ่งโสภณไม่มีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนขณะที่เดินทางกลับบ้านพร้อมอดิศักดิ์หลังโรงเรียนเลิกด้วยกลัวว่าทางบ้านทราบเรื่องจะถูกดูเพราะหน้าตาเกิดขม โสภณจึงสั่งอดิศักดิ์ว่าถ้าบนทางบ้านถามให้บอกว่างโสภณหกล้ม เมื่อถึงบ้านแล้วพบเข้าจึงถามแต่โสภณเลี้ยงงักจนอดิศักดิ์จึงถูกถามแทน ถ้าท่านเป็นอดิศักดิ์ท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ไม่บอกและเลี้ยงงัก
 - ข. บอกแม่ว่าโสภณหกล้มเพราะเล่นกีฬา
 - ค. บอกแม่ว่าโสภณมีเรื่องชกต่อยกับเพื่อน
18. ขณะที่ยุพินเดินเข้ามาในห้องเรียนก็ได้ยินเพื่อน ๆ จับกลุ่มนิทานว่าคนรักในวัยเรียนทั้ง ๆ ที่ตนไม่ได้เป็นอย่างนั้น พอเพื่อน ๆ เห็นยุพินก็ตกใจและพากันหยุดพูด ถ้าท่านเป็นยุพินท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ไม่อยากมีเรื่องจึงไม่ได้เถียงออกมา
 - ข. ได้เถียงโต้เถียงที่ว่าร้ายเราในทางเสีย ๆ หาย ๆ
 - ค. ไม่สนใจ การนิทานเป็นเรื่องธรรมดาและหักทลายเพื่อนฝูงตามปกติ
19. ยักษ์เป็นเด็กที่ชอบรังแกเพื่อน ๆ เสมอเพราะถือว่ามีตัวโต แข็งแรง และเพื่อน ๆ ก็พากันเกรงกลัวยักษ์ วันหนึ่งไก่อเห็นยักษ์แอบหยิบปากกาของนายและเมื่ออาจารย์สอบสวนนักเรียนในชั้นถ้าใครเป็นคนขโมย ยักษ์ก็ทำเฉย ถ้าท่านเป็นไก่อท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. บอกว่ายักษ์เป็นคนขโมย
 - ข. นิ่งเฉยไม่บอกความจริง
 - ค. บอกว่าไม่ทราบว่ามีใครเป็นคนขโมย

แบบทดสอบชุดที่ 2

1. เต๋นกับโด้งเป็นเพื่อนรักกัน โด้งชอบรังแกคนทั้งถ้องเบ๊โง่ประจำ วันหนึ่งเป็นโอกาสเหมาะ โด้งเดินมาคนเดียวในซอยที่มีมืด ด้วยความแค้นที่สะสมมานานเบ๊นจึงวางแผนลอบทำร้าย โด้ง ถ้าท่านเป็นโด้งซึ่งรู้เห็นเหตุการณ์ตลอด ท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ช่วยเบ๊นแก้แค้น
 - ข. ห้ามเบ๊นไม่ให้ทำอย่างนั้น
 - ค. ไม่ช่วยเบ๊นแต่แอบดูเหตุการณ์เงียบ ๆ
2. ขณะที่กำลังเรียนวิชาภาษาไทย ไก่ดุกขึ้นมิมเพื่อจะตอบคำถามอาจารย์ ตัวซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ ก็เบ๊นถ้องเบ๊นแก้ออกเพื่อให้ไก่นั่งหน้าจะได้ดกแก้อีกโง่ โด้งเห็นเหตุการณ์ตลอด ถ้าท่านเป็นเบ๊นท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. บอกให้ไก้รู้ตัว
 - ข. คอยดูท่าของไก้ดกแก้อีก
 - ค. ช่วยถ้องเบ๊นแก้ออกให้ไก้ถ้องเบ๊นน้อยจะโง่
3. ศักดาและบัญญัติเป็นเพื่อนรักกัน บัญญัติมีแฟนชื่อแก้วตา ต่อมาก็ถ้องเบ๊นก็ถ้องเบ๊นแก้วตาและอยากจะเป็นแฟนแก้วตา ถ้าท่านเป็นศักดาท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. คัดใจเพราะไม่ยากให้บัญญัติผิดหวัง
 - ข. คัดใจกับแก้วตาบ้าง เรื่องอย่างนี้ใครก็ใครได้
 - ค. แอบชอบไปก่อนถ้าทั้งสองเลิกกันเมื่อไรค่อยขอโอกาส
4. วันหนึ่งเพื่อนของพ่อของสมชายมาหาเช่าบ้านของสมชาย พ่อคือเงินซื้อกับข้าวไม่พอ พ่อของสมชายจึงให้สมชายฆ่าไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหาร ถ้าท่านเป็นสมชายท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ฆ่าไก่ทำอาหารเลี้ยง
 - ข. นำไปให้คนอื่นฆ่าแทนตน
 - ค. ไปยืมเงินจากเพื่อนบ้านซื้อไก่กับข้าวโดยไม่ต้องฆ่าไก่

5. ในวันมาฆบูชาสีหราชชนนีอ้อยทิพย์ไปเวียนเทียน อ้อยทิพย์จึงจัดหาดอกไม้ไปเวียนเทียน แต่บ้านอ้อยทิพย์ไม่มีดอกไม้ อ้อยทิพย์จึงคิดจะ เอาดอกไม้ที่ปักชำพรเพราะชำพรเป็น คนรักดอกไม้แถมจึงปลูกไว้มากมาย แต่ชำพรดอกไม้ไม่ค่อยขึ้นจึงคิดบ้านไว้ ถ้าท่านเป็น อ้อยทิพย์ท่านจะอย่างไร
- รอให้ชำพรกลับมาจึงค่อยขอ
 - เข้าไปเก็บดอกไม้ของชำพร เลยเพราะแถมมีมากมาย
 - เก็บดอกไม้ของชำพรไปก่อนแล้วค่อยบอกให้แม่ทราบภายหลัง
6. เรวดีไปซื้อสินค้าจากร้านค้าแห่งหนึ่งซึ่งขายของในราคาถูกที่แพงกว่าปกติมาก แต่เรวดี ก็จำเป็นที่จะต้องซื้อจากร้านนี้แถมยังต้องรอราคาไม่ได้ บังเอิญเจ้าของร้านทอนเงิน ให้เรวดีเกิน ถ้าท่านเป็นเรวดีท่านจะอย่างไร ?
- คืนเงินที่เจ้าของร้านทอนเกิน
 - ไม่คืนเงินที่เจ้าของร้านทอนเกินให้
 - ให้แม่กล่าวโทษให้แม่ค้ายังคิดผิดหรือทอนเกินอีกก็เอาเลย
7. ในงานเลี้ยงส่งนักเรียนชั้น ม. 3 โดยมีนักเรียนชั้น ม. 1 ม. 2 เป็นเจ้าภาพ ในงานฉลองนี้มีการนำเอาเหล้าเข้ามาดื่มด้วยเพราะไม่มีครู-อาจารย์รวมอยู่ด้วย จึงมีการดื่มฉลองกันอย่างครึกครื้น รุ่นพี่มักเตือนให้รุ่นน้อง ถ้าท่านเป็นรุ่นน้องท่าน จะอย่างไร ?
- ร่วมดื่มฉลองกับพี่ ๆ
 - ถ้าถูกรุ่นพี่บังคับให้ดื่มก็ดื่ม
 - ขอคืมน้ำเปล่าแทนเหล้าตลอดงาน

8. น้าไฟเป็นกบใจดำและปากร้ายเป็นประจำจนคำว่าใจดำ ใจแฉะ เกิดความไม่พอใจ รวมทั้งจ้อย จีบ และกบ ก็เคยถูกตำหนิประจำเวลาเล่นใกล้บ่อน้ำ ที่บ้านน้าไฟมีส้มโอรูทโต ที่มีชื่อเสียงว่ามีรสหวาน วันหนึ่งขณะที่น้าไฟไปค้าขายแล้วไปตลาดนั้น จ้อยกับจีบคิดจะ แก้วเผื่อน้ำไฟโดยขโมยส้มโอน้ำไฟจึงมาชวนกบไปด้วย ถ้าท่านเห็นกบทำเช่นนี้จะทำอย่างไร
- ห้ามกบทั้งสองไม่ให้ทำอย่างนั้นพร้อมทั้งขัดขวาง
 - ขอเป็นต้นสายให้เพื่อนเพราะกลัวจะถูกจับได้และโดนตำ
 - ร่วมมือด้วยเพราะนอกจากจะได้แก้แค้นแล้วยังจะได้กินส้มโ
9. ครูชรรค์ชัยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อนักเรียนถามปัญหายาก ๆ แฉะสังเกตเห็นว่า ครูชรรค์ชัยก็จะออกไปนอกห้องเรียนแล้วจุดบุหรี่สูบและกลับมาแก้ปัญหาก็ถูกต้อง
- ถ้าท่านเป็นแฉะและเจอปัญหายาก ๆ บ้าง ท่านจะทำอย่างไร ?
- สูบบุหรี่เพื่อสมองจะได้ปลอดโปร่ง
 - หัดของสูบบุหรี่คิดว่ามันช่วยแก้ปัญหาก็ดีโดยทำให้สมองปลอดโปร่งจึงจะดีหรือไม่
 - หาวิธีแก้ปัญหาก็ได้โดยไม่ต้องสูบบุหรี่บ้างครูชรรค์ชัยเพราะทำให้เสียสุขภาพ
10. ขณะที่จيراพรวิ่งดูเสื้อผ้าเพื่อหาความสะอาดนั้นก็พบว่ามีคนและไข่มกจำนวนมากกองอยู่ที่เสื้อตัวหนึ่ง ถ้าท่านเป็นจيراพรท่านจะทำอย่างไร ?
- เอาเสื้อไปสะบัดไข่มกและมดลงในถังขยะ
 - เอาเสื้อไปผึ่งไว้เพื่อให้มดคนไข่มกออกไปก่อนนำมาพับเก็บ
 - เอาน้ำร้อนราดเสื้อผ้าเพื่อทำลายมดและไข่มกให้สิ้นซากจะได้ไม่กลับมาอีก
11. พิชรีเป็นนักเรียนชั้น ม. 1/2 วันหนึ่งอาจารย์ให้นักเรียนในชมภาพยนตร์ร่วมกันกับ นักเรียนชั้น ม. 1 ทั้งหมด หลังภาพยนตร์จบองพิชรีเดินออกจากห้องเป็นคนสุดท้าย และได้พบภาพทากอย่างคิด้ตามหนึ่งหล่นอยู่กับพื้น ถ้าท่านเป็นพิชรีท่านจะทำอย่างไร ?
- เก็บภาพทากไปให้ครูประกาศหาเจ้าของ
 - เก็บภาพทากกลับบ้านมันควรเป็นของผู้ที่เก็บได้
 - เก็บภาพทากไว้ก่อนถ้าเจ้าของประกาศหาทาก่อนก็ให้

12. ผู้ใหญ่มักสอนเด็ก ๆ ไม่ให้ตีใคร เครื่องมือของเมาเสมอ แต่ผู้ใหญ่เองไม่ยอมสร้างศรัทธาให้กับเด็กเท่าไร ประมุขและเพื่อน ๆ ก็เห็น ๆ อยู่เป็นประจำ วันหนึ่งเป็นวันเกิดของต้นประมุขจึงอยากทดลองกับญาติข้างจริงชื่อเหล้าไปร่วมฉลองเพื่อตนและเพื่อน ๆ จะให้ทดลองกันโดยให้กินเป็นกบเปิดขวดและดื่มเบียร์คนแรก ถ้าท่านเป็นคนนี้ท่านจะทำอย่างไร ?
- เปิดขวดดื่มเป็นคนแรกแล้วรินใส่เพื่อน ๆ
 - เปิดขวดจิบพอเป็นพิธีเพื่อไม่ให้เพื่อนเสียใจ
 - ห้ามเพื่อน ๆ ไม่ให้ดื่มและอธิบายเหตุผลของการไม่กรดื่ม
13. วันหนึ่งประชุมเข้าไปในห้องเก็บของก็พบหนังสือถึงหญิงหมั้นออกมา ถ้าท่านเป็นประชุมท่านจะนำหนังสือไปทำอะไร ?
- เอาไปยิงนกมาเป็นอาหาร
 - เอาไปยิงกระป๋องซึ่งวางไว้บนเก้าอี้
 - เอาไปยิงผู้สัวที่เข้ามาบริเวณนั้น
14. นครก็เห็นสังกอบเอาหินเนอร์มาตุ้มในท้องน้ำโรงเรียนและบอกนครว่าสุดแล้วทำให้สคี่ที่มองบลดโปร่ง และชวนให้นครก็ทดลองดูข้างถ้าไม่ลองก็ไม่รู้ ถ้าท่านเป็นนครท่านจะทำอย่างไร ?
- ปฏิเสธทุกครั้งที่ถูกชวน
 - ทดลองดูเพื่อพิสูจน์ความจริง
 - อยากทดลองสักครั้งก็เกรงว่าจะมีโทษจึงไม่กล้าทดลอง
15. ครูดีเรียนอยู่ชั้น ม. 1 วันหนึ่งครูดีไปโรงเรียนแต่เข้าครูในท้องที่เมื่อมาแล้วสองคนคือครูดีและคุลี แต่วันนั้นครูดีลืมเอาปากกาไปพองจำเป็นท้องไฟจึงขอยืมจากคุลีแต่คุลีไม่ให้ยืมและยังต่อว่าคุลีถูกครูดีต่าง ๆ นานาแล้วคุลีออกจากห้องไปแต่ลืมปากกาไว้ได้โต๊ะและครูดีก็มองเห็น ถ้าท่านเป็นครูดีท่านจะทำอย่างไร ?
- เก็บเอาไว้จะเลยอยากหวงก็รัก
 - ไม่สนใจที่จะแตะต้องสมบัติของคนอื่น
 - หยิบปากกาของคุลีมาใช้ก่อนแล้วจึงวางไว้ที่เดิม

16. ในวันเด็กขุ่ยนัดกับแหลมไปเที่ยวสวนสาธารณะแห่งหนึ่ง พอถึงวันนัดขณะที่ขุ่ยกำลังรีบเดินไปยังจุดนัดพบเพราะใกล้ถึงเวลานัดแล้วก็ได้ยินเสียงเร่การแสดงซึ่งเขากำลังแสดงรายการที่ขุ่ยชอบมากที่สุดและมีเพื่อนชวนมาร่วมชม ถ้าท่านเป็นขุ่ย ท่านจะทำอย่างไร
- รีบไปหาแหลมที่จุดนัดพบโดยเร็วก่อนแล้วจึงพาแหลมมาดู
 - หยุดดูสักครู่ไม่ถึงถึงเวลานัดขุ่ยอาจจะไม่ไปก็ไร เพราะแหลมอาจจะยังไม่มา
 - หยุดดูการแสดงจนจบเพราะถ้าแหลมมาไม่ชมที่จุดนัดก็คงเสียใจจนทนกับเอง
17. อนุวัณห์เข้าไปเอากล้วยในป่าและพบเป็นลูกของของพ่อไปด้วย ขณะที่อยู่ในป่าอนุวัณห์มองเห็นร่องเท้าคนตัวหนึ่งกำลังหลบหนีหาอาหารอยู่ใกล้ ๆ ถ้าท่านเป็นอนุวัณห์ท่านจะทำอย่างไร ?
- แอบมองกระต่ายเงียบ ๆ
 - ใช้ไม้ยิงกระต่ายมาเป็นอาหาร
 - ได้ถือจับกระต่ายมาซึ่งไว้ที่ขั้ว
18. อำนวยเป็นเด็กที่ยากจนมักจะไม่ได้กินอาหารกลางวันเพราะไม่มีเงินซื้อ เข้าวันหนึ่งเขาเก็บกระป๋องเงินของเพื่อนนักเรียนได้ซึ่งมีครบประจำตัวติดอยู่และมีเงินอยู่ 10 บาท ถ้าท่านเป็นอำนวยท่านจะทำอย่างไร
- นำไปซื้ออาหารทาน
 - นำไปให้ครูประกาศให้เจ้าของมารับ
 - นำไปซื้ออาหารส่วนหนึ่งแล้วนำที่เหลือมาให้ครูประกาศหาเจ้าของ

19. อาจารย์พรทิพย์เป็นอาจารย์ชั้น ม. 1/3 แต่สมัครชิงเป็นนักเรียนชั้น ม. 1/2
 ขอบมาประจบอาจารย์พรทิพย์โดยซื้อผลไม้มาฝากเป็นประจำวันนักเรียน ม. 1/3
 กลุ่มหนึ่งเกิดการหมั่นไส้ไม่พอใจ วันหนึ่งนักเรียน ม. 1/3 กลุ่มนี้คิดจะขโมยเอา
 ผลไม้ที่สมัครคิดเอามาวางไว้ที่โต๊ะอาจารย์พรทิพย์ จึงชวนพรรคพวกมาร่วมการก่อกวน
 เพราะว่าพรรคพวกไม่ชอบสมัครคิดนัก ถ้าท่านเป็นพรรคพวกจะทำอย่างไร ?
- ก. ห้ามไม่ให้เพื่อนทำอย่างที่เกิดขึ้น
 - ข. ขอเป็นตัวแทนสายครูอาจารย์ให้เพื่อน ๆ
 - ค. ร่วมขโมยผลไม้บนโต๊ะอาจารย์แกล้งสมัครคิด
20. มีนกตัวหนึ่งตัวโตและฮ้วนพีหลงบินเข้ามาในห้องเรียนซึ่งมีแม่ครูอยู่กำลังนั่งดูหนังสืออยู่
 นกพยายามบินทางออกแต่ก็ออกไปไม่ได้ ถ้าท่านเป็นแม่ครูจะทำอย่างไร ?
- ก. ปิดหน้าต่างไล่จับนกมาเป็นอาหาร
 - ข. เปิดหน้าต่างให้กว้างแล้วให้นกออกไป
 - ค. ปล่อน้ำให้มันหลงอยู่ในห้องเพราะมันอยากเข้าหาตัวตัวเอง

แบบทดสอบชุดที่ 3

1. นิสิตและสุเทพต่างก็เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนของคณีย คณียเป็นคนเรียนอ่อน เมื่อใกล้สอบ นิสิตชวนคณียไปเที่ยวงานกลางคืนแห่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักดีในหมู่วัยรุ่น โดยจะออกค่าใช้จ่ายให้ซึ่งคณียก็อยากจะไปนานแล้ว ขณะเกี่ยวกับสุเทพก็ชวนไปเที่ยววิชาที่จะสอบ ถ้าท่านเป็นคณียท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ไปเที่ยววิชากับสุเทพ
 - ข. ไปเที่ยวกับนิสิตก่อน
 - ค. ถ้าไม่ใกล้สอบก็จะไปกับนิสิต
2. ขณะที่แดงกำลังสอบวิชาหนึ่งและแดงทำข้อสอบไม่ได้ เมื่ออาจารย์คุมสอบเดินออกจากห้องเพื่อน ๆ แแดงก็แอบเปิดตำราดูเกือบหมด ถ้าท่านเป็นแดงท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ไม่เปิดตำราดูอย่างคนอื่น
 - ข. เปิดตำราดูบ้างไม่ฉนั้นจะเสียเปรียบ
 - ค. รอให้เพื่อนที่เปิดตำราดูออกคำตอบให้
3. วันหนึ่งอาจารย์ประจำชั้นได้มอบงานให้นักเรียนทั้งห้องทำโดยไม่แบ่งงานว่าใครทำอะไร ถ้าท่านเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้อง ท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. เลือกงานที่ง่ายที่ตนชอบมาทำ
 - ข. ช่วยทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ
 - ค. คอยดูผลงานที่เพื่อน ๆ ทำให้เรียบร้อย
4. สุธรรมเป็นนักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดีและได้รับมอบหมายให้คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนจากอาจารย์ฝ่ายปกครอง โดยให้คอยรายงานการกระทำผิดของนักเรียนให้อาจารย์ทราบ วันหนึ่งสุเทพพบสำราญเพื่อนสนิทเล่นการพนันกับเพื่อน สำราญจึงให้เงินสุธรรมและให้สุธรรมสัญญาว่าจะไม่บอกอาจารย์ ถ้าท่านเป็นสุธรรมท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. รับเงินจากสำราญแล้วให้สัญญา
 - ข. ไม่บอกอาจารย์แต่ไม่เอาเงินจากสำราญ
 - ค. รายงานอาจารย์โดยไม่สนใจว่าจะเป็นเพื่อนสนิทหรือไม่

5. เมื่อเลิกเรียนระหว่างอาหารกลางวันนักเรียนทุกคนจะต้องมาเข้าคิวกับซื้ออาหาร สุภัตรา มาเข้าคิวซื้ออาหารมาต่อท้ายเพื่อน สุภัตราเห็นกันยืนอยู่ในแถวและใกล้จะได้ซื้ออาหารแล้วและกันเธอก็เรียกให้สุภัตรมายืนแทรกข้างหน้าตัวเธอ ถ้าท่านเป็นสุภัตราท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. รอให้ถึงคิวซื้อเองดีกว่า
 - ข. ผากเจ้กันยืนซื้ออาหารให้
 - ค. เข้าไปยืนแทรกอยู่ข้างหน้ากันยืน
6. ขณะสอบสมควรทำข้อสอบไม่ได้ มานพจึงลอกคำตอบมาให้สมควรโดยเขียนใส่ในซองกระดาษ ถ้าท่านเป็นสมควรท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. รับกระดาษคำตอบแต่ไม่กล้าลอก
 - ข. ปฏิเสธมานพไม่รับกระดาษคำตอบ
 - ค. รับกระดาษคำตอบจากมานพมาลอก
7. ลำดวนและกรรณิการ์ต่างก็เป็นเพื่อนสนิทของปณิธิย์ วันหนึ่งทั้งสองเกิดทะเลาะกัน จึงไม่ถูกกันอีก ขณะที่ทางโรงเรียนจัดงานนิทรรศการใน ลำดวนกับปณิธิย์ก็พากันเดินชมนิทรรศการและก็พบกับกรรณิการ์ กรรณิการ์และเพื่อน ๆ ชวนปณิธิย์ให้ไปอาจารย์ ไปชมภาพยนตร์เพราะอาจารย์ไม่เชื่อชื่อและให้ปณิธิย์ตัดสินใจเองว่าจะอยู่กับลำดวนหรือจะอยู่กับตน ถ้าท่านเป็นปณิธิย์ท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ไปกับกรรณิการ์
 - ข. ชมนิทรรศการกับลำดวนต่อ
 - ค. ชวนลำดวนไปด้วยถ้าลำดวนไปก็ไป
8. วิเชียรเป็นเพื่อนของณรงฤทธิ์ วิเชียรชอบไปทะเลาะวิวาทกับคนอื่นเสมอแต่เขาก็ดีต่อณรงฤทธิ์ และเคยช่วยตัววิชาให้ณรงฤทธิ์เพราะเรียนดีด้วย วันหนึ่งวิเชียรมีเรื่องกับอันธพาลรุ่นเดียวกันและนัดลงตีกันหลังเลิกเรียน วิเชียรชวนณรงฤทธิ์ไปเป็นเพื่อน ถ้าท่านเป็นณรงฤทธิ์ท่านจะทำอย่างไร ?
 - ก. ไปสังเกตอยู่ห่าง ๆ
 - ข. ไปเป็นเพื่อนวิเชียรจะได้ช่วยกัน
 - ค. ห้ามวิเชียรไม่ให้ไปมีเรื่องถ้าไม่เชื่อก็ให้ไปเอง

9. วรณาเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียนหนังสือมากและมักได้คะแนนสูงกว่าเพื่อนเสมอ แต่ในภาคเรียนนี้วิชาหนึ่งที่อาจารย์สอนไม่เข้าใจ เวลาที่เรียนถามก็ดูงงและบอกว่านักเรียนจึงทำให้วรรณเกิดเบื่อวิชานี้ ถ้าท่านเป็นวรรณท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. พยายามให้ผ่าน ๆ ก็พอ
 - ข. หาอ่านตำราวิชานี้เพิ่มเติมเพื่อไม่ให้คะแนนตกต่ำ
 - ค. คานาโหมที่โตเรียนได้เข้าพเจ้าก็คอยทบทวนสำหรับวิชานี้
10. ชาญวิทย์เป็นเด็กยากจนและได้อาศัยอยู่กับครอบครัว ๆ หนึ่งซึ่งช่วยเหลือค่าเล่าเรียนให้ ครอบครัวนี้มีลูกชายรุ่นพี่ของชาญวิทย์อยู่คนหนึ่งชื่อสมสัน สมสันเป็นเด็กเถรไม่เชื่อฟังคำพ่อแม่ วันหนึ่งสมสันคิดจะรังแกเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง จึงให้ชาญวิทย์ร่วมมือด้วย ถ้าท่านเป็นชาญวิทย์ท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ไม่เห็นด้วยแต่ก็ไม่ขัดขวาง
 - ข. ขัดขวางทุกวิถีทางไม่ให้สมสันลงมือทำ
 - ค. ช่วยอย่างเต็มที่เพราะอาศัยอยู่บ้านเขา
11. ปรีชาไม่มีสัสชอบพูดโอ้อวดตนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน และชอบคุยกับคนอื่นเสมอ ถ้านักเรียนจะต้องพูดกับปรีชานักเรียนจะทำอย่างไร ?
- ก. ยากจะโอ้อวดอย่างปรีชาบ้างแต่ไม่มีที่โอ้อวด
 - ข. โอ้อวดเรื่องของเราบ้างเพราะเราก็มั่นใจที่จะอวด
 - ค. ปลื้มใจให้ปรีชาโอ้อวดไปเราก้อมั่นใจของเราไว้แหละดี
12. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายงานจากสุธีซึ่งเป็นประธานกรรมการการจัดแสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์ในชั้น ม. 1 แต่นักเรียนไม่ถูกกับสุธีและไม่ชอบเขามาก ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร ?
- ก. ให้ความร่วมมือเต็มที่
 - ข. ไม่ทำคตหนึ่งเขาคงไม่เคียดชัง
 - ค. ทำบ้างไม่ทำบ้างเพื่อไม่ให้อาจารย์ตำหนิ

13. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ชาญชัยเบื่อกที่สุด วันหนึ่งขณะที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ชาญชัยเรียนไม่เข้าใจแต่ก็ไม่กล้าถามครู พอครูให้การบ้านชาญชัยจึงทำไม่ได้ ถ้าท่านเป็นชาญชัย ท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ขอลอกการบ้านจากเพื่อนส่ง
 - ข. ให้เพื่อนอธิบายที่ไม่เข้าใจแล้วพยายามทำ
 - ค. ขอดูการบ้านเพื่อนเพื่อทำความเข้าใจก่อนลอก
14. วิชาหนึ่งอาจารย์มอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นกลุ่ม ๆ ชาญชัยได้อยู่กลุ่มที่พรชัยมีความขัดแย้งกับพวกเขา ถ้าท่านเป็นพรชัยท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ช่วยทำบ้างเพื่อไม่ให้เขาว่า
 - ข. ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มเขาทำกันเอง
 - ค. ให้ความร่วมมือกับทุกคนไม่ว่าจะเคยขัดแย้งกันก็ตาม
15. สมพิศเป็นคนเรียนเก่งแต่การสอบครั้งนี้สมพิศไม่ได้ดูหนังสือเต็มที่เพราะไปเที่ยวต่างจังหวัด สมพิศเกรงว่าจะได้คะแนนต่ำ ถ้าท่านเป็นสมพิศท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ลาป่วยในวันสอบเพื่ออาจารย์จะได้ให้สอบภายหลัง
 - ข. ขอเลื่อนอาจารย์สอบในวันต่อไปโดยอธิบายเหตุผลให้ฟัง
 - ค. พยายามดูอย่างเต็มที่ในเวลาที่เหลืออยู่ แล้วเข้าสอบตามปกติ
16. ชาญชัยเป็นหัวหน้าชั้น ในปีใหม่เพื่อน ๆ ได้ปรึกษากันหรือกันว่าจะฉลองปีใหม่กันอย่างไร และเสียงส่วนใหญ่ตกลงกันว่าไปหาที่ดื่มสุราก็ทำให้ครึกครื้นดีกว่า ถ้าท่านเป็นชาญชัยท่านจะทำอย่างไร ?
- ก. ทำตามมติเสียงส่วนใหญ่ของเพื่อน ๆ
 - ข. ไม่ขัดคอเพื่อน ๆ แต่ตนเองไม่ไปร่วมด้วย
 - ค. คัดค้านเต็มที่และเสนอวิธีฉลองที่ไม่ผิดระเบียบของโรงเรียน

17. มานพเรียนอยู่ชั้น ม. 1 บ้านมานพเป็นร้านอาหารที่มีลูกค้ามาแน่นหนาทุกวันและมานพต้องช่วยแม่ในการบริการและคิดเงินลูกค้าเป็นประจำ มานพสังเกตเห็นว่าการคิดเงินนี้ลูกค้ามักไม่สนใจคิดเอง มานพบอกพ่อไว้ขอให้เงินเท่านั้น วันหนึ่งมานพต้องการเงินไปซื้อเกมส์เล่นจึงขอเงินแม่แต่แม่ไม่ให้ ถ้าทำเป็นมานพจะทำอย่างไรให้ได้เงินมาซื้อเกมส์ ?
- หักค่าขนมที่แม่ให้สะสมไว้ทุกวัน
 - ต่อลวงขอเงินแม่เวลาช่วยงานร้าน
 - คิดเงินจากลูกค้าเพิ่มหลาย ๆ โด๊ะก็ได้เงินซื้อเกมส์
18. นักเรียนชั้น ม. 1 รักกันมากจะทำอะไรก็มักจะทำด้วยกันเสมอ บ่ายวันหนึ่งหัวหน้าชั้นและเพื่อน ๆ ชวนกันหนีโรงเรียนไปเที่ยวโดยตกลงกันว่าต้องไปทุกคน ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร ?
- ไม่ไปด้วยและคัดค้าน
 - ไปกับเพื่อนด้วยความจำใจ
 - ไปกับเพื่อนเพื่อความสามัคคี
19. ประภาเป็นลูกเศรษฐีมีอันจะกิน ด้วยความที่ทางบ้านร่ำรวยประภาจึงชอบคบเพื่อนที่มาจากครอบครัวฐานะเหมือนกัน ส่วนเพื่อนที่ยากจนประภาจะไม่สนิทสนมด้วย ถ้านักเรียนเป็นลูกคนรวยอย่างประภา นักเรียนจะทำอย่างไร ?
- เพื่อนคนจนบางคนที่มีประโยชน์ก็เลือกคบไว้
 - สนิทสนมได้กับเพื่อนทุกระดับจะได้มีคนรักเยอะ ๆ
 - ทำเช่นเดียวกับประภาเพราะไม่อยากเสียเกียรติ
20. วันหนึ่งมีการสอบวิชาคณิตศาสตร์ชั้น ม. 1 เพื่อน ๆ ของประมพพากันลอกสูตรคำนวณต่าง ๆ เข้าไป ถ้าทำเป็นประมพจะทำอย่างไร ?
- ลอกสูตรต่าง ๆ ให้แม่จะให้ไปให้เพื่อน
 - ลอกสูตรเข้าไปข้างในจึงจะเสียเปรียบ
 - ไม่ต้องลอกเข้าไปก็ได้เพื่อน ๆ เขาคงจะบอก

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ด้านศีล
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

บทคัดย่อ

ของ

พรณี อัมศรีเพ็ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กรกฎาคม ๒๕๒๙

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองกำแพง
ด้านศีล ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม
เมืองกำแพง ด้านศีล ฉบับนี้ประกอบด้วยสามด้านย่อยคือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และ
สัมมาอาชีวะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 ในจังหวัด
ลำปาง จำนวน 825 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น วิธีการศึกษาได้ทำการทดลองสามครั้ง
การทดสอบครั้งที่ 1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเพื่อคัดเลือกพร้อมทั้งปรับปรุงข้อสอบ
การทดสอบครั้งที่ 2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอีกครั้งหนึ่งและคัดเลือกข้อสอบ
การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และสร้างเกณฑ์ปกติในรูป
คะแนนดิบปกติ

ผลการศึกษาพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหาโดยใช้ $t - test$ มีพิสัย
ตั้งแต่ 2.017 ถึง 12.987 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าความเชื่อมั่นของ
แบบทดสอบหาโดยวิธีสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีพิสัยตั้งแต่ .694 ถึง .827 และค่าความ
เชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่า .893 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบหาโดยวิธี
กลุ่มที่รู้ชื่อย่อแล้ว พบว่า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 แบบทดสอบทั้งสามด้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในแต่ละด้านอยู่ระหว่าง .381
ถึง .671 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละด้านกับทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .789
ถึง .889 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF NOBLE EIGHTFOLD PATH VIRTUE TEST ON PRECEPTS
FOR MATHAYOM SUKSA I STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
PANNEE UNSRIPENG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
July 1986

The purposes of this study were to construct a qualified Noble Eightfold Path Virtue Test on Precepts for students in Mathayom Suksa I level. This test, composed of three subtests, was designed to measure the Noble Eightfold Path Virtue on Precepts in three aspects : Right speech (sammāvāṇā), Right Action (Sammākammanta) , and Right Livelihood (Sammāājīva). The samples of the study randomized by using the stratified random sampling technique, were 825 Mathayom Suksa I students of the academic year 1985 in Changwat Lampang. The procedure of study consisted of three testings. The first testing was administered to review and select test items and to find discriminating power. The second one was to re-determine the discriminating power of the test and to select test items. And the third one was to find discriminating power, reliability, validity and normalized T - score norms.

The result of this study indicated that the discriminating power through using t - test which ranged from 2.017 to 12.987 was significant at .05 level. The reliability of three subtests, calculated by Alpha Coefficient Formula, indicated that the reliability ranged from .694 to .827 and showed .893 for the whole test. The construct validity of test, determined by using known group technique, was highly significant at the .01 level. The intercorrelations of the three subtests ranged from .381 to .671 and the intercorrelations of subtests to test ranged from .789 to .889 and statistically significant at .01 level.